

Bruxelles, 2. srpnja 2025.
(OR. en)

11146/25

JAI 992
FREMP 183
POLGEN 69
JUSTCIV 125
CONSOM 125
DROIPEN 75
EJUSTICE 39

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 1. srpnja 2025.

Za: Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Predmet: KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOJ SREDIŠNJOJ BANCI, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA
Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025.

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 375 final.

Priloženo: COM(2025) 375 final

Bruxelles, 1.7.2025.
COM(2025) 375 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOJ SREDIŠNJOJ BANCI, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I
SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025.

1. UVOD

Djelotvorni pravosudni sustavi ključni su za primjenu i provedbu prava EU-a i očuvanje vladavine prava i drugih vrijednosti na kojima se EU temelji i koje su zajedničke državama članicama. Kad primjenjuju pravo EU-a, nacionalni sudovi djeluju kao sudovi EU-a. Prvenstveno su nacionalni sudovi ti koji jamče djelotvornu provedbu prava i obveza utvrđenih zakonodavstvom EU-a (članak 19. Ugovora o Europskoj Uniji (UEU)).

Osim toga, djelotvorni pravosudni sustavi izrazito su važni i za uzajamno povjerenje, poboljšanje ulagačke klime i održivost dugoročnog rasta. Zbog tih se razloga poboljšanje učinkovitosti, kvalitete i neovisnosti nacionalnih pravosudnih sustava nalazi među prioritetima europskog semestra – EU-ova godišnjeg ciklusa koordinacije gospodarske politike. U Kompasu konkurentnosti za EU iz 2025. ⁽¹⁾ i pratećem Godišnjem izvješću o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti za 2025. ⁽²⁾ podsjeća se da je poštovanje vladavine prava važno za funkcioniranje jedinstvenog tržišta jer osigurava stabilno operativno okruženje koje EU-u i njegovim državama članicama daje globalnu konkurentsku prednost. Vladavina prava osigurava poslovno okruženje u kojem se zakoni primjenjuju djelotvorno i ujednačeno, poduzeća mogu poslovati u drugoj državi članici ravnopravno s lokalnim poduzećima, a proračuni se troše transparentno i objektivno. Potpuno neovisni pravosudni sustavi koji dobro funkcioniraju mogu imati pozitivan učinak na ulaganja i važni su za zaštitu ulaganja. Povezani su s većom produktivnošću i konkurentnošću. Osim toga, važni su i za osiguravanje djelotvornog prekograničnog izvršavanja ugovora, upravnih odluka te za rješavanje sporova od ključne važnosti za funkcioniranje jedinstvenog tržišta ⁽³⁾.

U tom se kontekstu u Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u daje godišnji pregled pokazatelja kojima se mjere tri bitna parametra djelotvornih pravosudnih sustava:

- učinkovitost,
- kvaliteta i
- neovisnost.

Novi i ažurirani podaci obuhvaćaju podatke o pristupačnosti pravosuđa za žrtve kaznenih djela, žrtve nasilja nad ženama / nasilja u obitelji, osobe izložene riziku od diskriminacije i starije osobe, kao i podatke o digitalizaciji pravosuđa ⁽⁴⁾. U Pregledu stanja za 2025. ujedno se razrađuju drugi pokazatelji, s obzirom na to da je u izvješće o vladavini prava uključena dimenzija jedinstvenog tržišta, kako je najavljeno u političkim smjernicama predsjednice von der Leyen za razdoblje 2024. – 2029. U ovom se izdanju Pregleda stanja, pod novim naslovom „Ostali pokazatelji relevantni za jedinstveno tržište”, prikazuju pokazatelji relevantni za funkcioniranje jedinstvenog tržišta, za koje su djelotvorni pravosudni sustavi i poštovanje vladavine prava posebno važni. Dimenzija koja se odnosi na poslovanje i jedinstveno tržište ojačana je time što su prikazani novi pokazatelji o prvostupanjskim tijelima za reviziju postupaka javne nabave, vrhovnim revizijskim institucijama i nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje.

---

¹ Kompas za EU iz 2025. kako bi EU ponovno postao konkurentan i očuvao održivo blagostanje, COM(2025) 30 final.

² COM(2025) 26 final.

³ Vidjeti Komunikaciju Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Utvrdjivanje i uklanjanje prepreka na jedinstvenom tržištu”, COM(2020) 93 final i prateći SWD(2020) 54 final.

⁴ Vidjeti Komunikaciju Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Digitalizacija pravosuđa u Europskoj uniji: Paket mogućih instrumenata” COM(2020) 710 final i prateći SWD(2020) 540 final.

Komisija je 2020. uspostavila sveobuhvatan godišnji ciklus vladavine prava kako bi produbila praćenje stanja vladavine prava u državama članicama. Ciklus vladavine prava služi kao preventivan alat, koji osim toga potiče dijalog i povećava informiranost o pitanjima povezanim s vladavinom prava. U središtu ciklusa nalazi se godišnje izvješće o vladavini prava, u kojem se sažimaju značajna kretanja – pozitivna i negativna – u svim državama članicama i EU-u u cjelini. To izvješće, čije je najnovije izdanje objavljeno 24. srpnja 2024., temelji se na raznim izvorima, uključujući Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u ⁽⁵⁾. Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. ujedno je razrađen tako da obuhvati dodatne informacije za usporedbu, što se pokazalo potrebnim tijekom pripreme Izvješća o vladavini prava za 2024., te u svrhu narednih izvješća o vladavini prava.

Što je Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u?

Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u godišnji je usporedni informativni alat. Svrha mu je pomagati državama članicama da poboljšaju djelotvornost svojih nacionalnih pravosudnih sustava prezentiranjem objektivnih, pouzdanih i usporedivih podataka o brojnim pokazateljima koji su važni za ocjenu (i) učinkovitosti, (ii) kvalitete i (iii) neovisnosti pravosudnih sustava u svim državama članicama. U njemu se ne prikazuje opća jedinstvena ljestvica, nego se daje pregled načina funkcioniranja svih pravosudnih sustava država članica na temelju pokazatelja koji su od zajedničkog interesa i značaja za sve države članice.

U Pregledu stanja ne promiče se nijedna posebna vrsta pravosudnog sustava i prema svim se državama članicama postupa jednako.

Učinkovitost, kvaliteta i neovisnost glavni su parametri djelotvornog pravosudnog sustava bez obzira na model nacionalnog pravosudnog sustava ili pravnu tradiciju na kojoj se temelji. Podatke o tim trima parametrima treba tumačiti zajedno jer su sva tri elementa često međusobno povezana (inicijative usmjerene na poboljšanje jednog od njih mogu utjecati na ostale elemente).

Pregled stanja donosi pokazatelje koji se uglavnom odnose na građanske, trgovačke i upravne predmete te, ovisno o dostupnosti podataka, određene kaznene predmete (tj. predmete koji se odnose na pranje novca i podmićivanje na prvostupanjskim sudovima). Cilj mu je pomoći državama članicama u stvaranju učinkovitog okruženja koje je povoljno za ulaganja i na korist i poduzećima i javnosti. Pregled stanja usporedni je alat koji se razvija u dijalogu s državama članicama i Europskim parlamentom ⁽⁶⁾. Cilj mu je ocijeniti osnovne parametre djelotvornog pravosudnog sustava i pružiti relevantne godišnje podatke.

Koja se metodologija primjenjuje u Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u?

U Pregledu stanja upotrebljava se niz različitih izvora informacija. Dosta kvantitativnih podataka dostavlja Europska komisija za učinkovitost pravosuđa (CEPEJ) Vijeća Europe, s kojom je Komisija sklopila ugovor za provedbu posebne godišnje studije. Ti podaci obuhvaćaju razdoblje od 2014. do 2023., a države članice dostavile su ih u skladu s metodologijom CEPEJ-a. U studiji se nalaze i iscrpne primjedbe i obrasci s informacijama po zemljama u kojima se daje širi kontekst. Treba ih čitati zajedno s brojčanim podacima ⁽⁷⁾.

U podacima o trajanju postupaka koje je prikupio CEPEJ prikazano je „vrijeme potrebno za donošenje odluke”, a riječ je o procijenjenoj duljini trajanja sudskih postupaka (koja se izračunava kao omjer predmeta u postupku i riješenih predmeta u jednoj godini). U podacima o učinkovitosti sudova i

⁵ https://commission.europa.eu/publications/2024-rule-law-report-communication-and-country-chapters_hr

⁶ Npr. Rezolucija Europskog parlamenta od 29. svibnja 2018. o Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2017. (P8_TA(2018)0216).

⁷ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_hr

upravnih tijela u primjeni prava EU-a u određenim područjima prikazano je prosječno trajanje postupaka izvedeno iz stvarnog trajanja predmeta pred sudovima. Treba napomenuti da se trajanje sudskih postupaka među različitim regijama u nekoj državi članici može znatno razlikovati; postupci mogu mnogo dulje trajati u gradskim središtima u kojima broj predmeta može biti veći zbog koncentracije poslovnih aktivnosti.

Ostali izvori podataka, koji obuhvaćaju razdoblje od 2014. do 2024.:

- skupina osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave ⁽⁸⁾,
- Europska mreža sudbenih vijeća (ENCJ) ⁽⁹⁾,
- Mreža predsjednika vrhovnih sudskih sudova EU-a (NPSJC) ⁽¹⁰⁾,
- Udruženje državnih vijeća i vrhovnih upravnih sudova EU-a (ACA-Europe) ⁽¹¹⁾,
- Vijeće odvjetničkih komora u Europi (CCBE) ⁽¹²⁾,
- Europska mreža za tržišno natjecanje (ECN) ⁽¹³⁾,
- Mreža prvostupanijskih tijela za reviziju postupaka javne nabave ⁽¹⁴⁾,
- Odbor za komunikacije (COCOM) ⁽¹⁵⁾,
- Europska promatračnica za povrede prava intelektualnog vlasništva ⁽¹⁶⁾,
- Mreža za suradnju u području zaštite potrošača (CPC) ⁽¹⁷⁾,
- Stručna skupina za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma (EGMLTF) ⁽¹⁸⁾,

⁸ Kako bi se pomoglo u izradi Pregleda stanja u području pravosuđa u EU-u i radi promicanja razmjene najbolje prakse u području djelotvornosti pravosudnih sustava, Komisija je od država članica zatražila da odrede dvije osobe za kontakt, jednu iz sudstva i drugu iz ministarstva pravosuđa. Ta neformalna skupina redovito se sastaje.

⁹ U ENCJ-u objedinjene su nacionalne institucije u državama članicama neovisne o izvršnoj i zakonodavnoj vlasti te odgovorne za podupiranje sudstva u neovisnom izvršavanju pravde: <https://www.encj.eu/>

¹⁰ NPSJC osigurava forum putem kojeg europske institucije mogu tražiti mišljenja vrhovnih sudova te ih međusobno približiti poticanjem rasprave i razmjene ideja: <http://network-presidents.eu/>

¹¹ ACA-Europe sastoji se od Suda EU-a i državnih vijeća ili vrhovnih upravnih sudova svake države članice EU-a: <https://www.aca-europe.eu/index.php/en/>.

¹² CCBE zastupa europske odvjetničke komore i odvjetnička društva u njihovim zajedničkim interesima pred europskim i drugim međunarodnim institucijama. Redovito djeluje kao veza između svojih članova i europskih institucija, međunarodnih organizacija i drugih pravnih organizacija u cijelom svijetu: <https://www.ccbe.eu/>

¹³ ECN je osnovan kao forum za rasprave i suradnju između europskih tijela za tržišno natjecanje u slučajevima u kojima se primjenjuju članci 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). ECN je okvir za blisku suradnju utvrđenu u Uredbi Vijeća (EZ) br. 1/2003. Komisija i nadležna tijela za tržišno natjecanje iz svih država članica EU-a međusobno surađuju putem ECN-a: http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html

¹⁴ Mreža prvostupanijskih tijela za reviziju postupaka javne nabave uspostavljena je radi jačanja suradnje među nacionalnim prvostupanijskim tijelima za reviziju postupaka javne nabave u EU-u. Njezina je zadaća savjetovati Europsku komisiju o pitanjima povezanim s provedbom direktiva o pravnim lijekovima i funkcioniranjem nacionalnih sustava pravnih lijekova. Kao rezultat evaluacije djelotvornosti direktiva o pravnim lijekovima (COM(2017) 28 od 24. siječnja 2017.) Europska komisija potiče prvostupanijska tijela nadležna za pravnu zaštitu na suradnju kako bi se poboljšala razmjena informacija i primjera dobre prakse.

¹⁵ COCOM se sastoji od predstavnika država članica EU-a. Njegova je glavna uloga davanje mišljenja o nacrtima mjera koje Komisija namjerava donijeti u vezi s digitalnim tržištem: <https://ec.europa.eu/transparency/comitology-register/screen/committees/C15401/consult?lang=hr>.

¹⁶ Europska promatračnica za povrede prava intelektualnog vlasništva mreža je stručnjaka i dionika specijalista. Sastoji se od predstavnika javnog i privatnog sektora koji surađuju u aktivnim radnim skupinama: <https://euiipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/home>

¹⁷ CPC je mreža nacionalnih tijela odgovornih za provedbu propisa EU-a o zaštiti potrošača u zemljama EU-a i EGP-a: https://commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/consumer-protection-cooperation-network_en.

¹⁸ EGMLTF se redovito sastaje radi razmjene stajališta i pomaganja Komisiji u utvrđivanju politike i izradi novog zakonodavstva u području sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma: <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=hr&do=groupDetail.groupDetail&groupID=2914>.

- Eurostat ⁽¹⁹⁾,
- nacionalne kontaktne točke u području borbe protiv korupcije ⁽²⁰⁾,
- Mreža javnih tužitelja ili istovjetnih institucija na vrhovnim sudovima u državama članicama Europske unije (mreža NADAL) ⁽²¹⁾ i
- Odbor za kontakt za vrhovne revizijske institucije ⁽²²⁾.

Metodologija koja se primjenjuje u Pregledu stanja s godinama je dodatno poboljšana i razrađena u bliskoj suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave, osobito putem upitnika (koji se ažurira svake godine) i prikupljanjem podataka o određenim aspektima funkcioniranja pravosudnih sustava.

Dostupno je sve više podataka, posebno o pokazateljima učinkovitosti pravosudnih sustava. To je zato što su mnoge države članice uložile u svoje kapacitete za izradu boljih pravosudnih statistika. Preostale poteškoće u vezi s prikupljanjem ili dostavljanjem podataka posljedica su nedostatnih statističkih kapaciteta ili toga da se nacionalne kategorije za koje se podaci prikupljaju ne podudaraju u potpunosti s kategorijama u Pregledu stanja. Podaci koji nedostaju samo su u vrlo malom broju slučajeva posljedica nesuradnje pojedinih nacionalnih tijela u dostavi tih podataka. Komisija i dalje potiče države članice da dodatno smanje količinu podataka koji nedostaju.

Kako se Pregledom stanja u području pravosuđa u EU-u pridonosi europskom semestru i kako je povezan s Mehanizmom za oporavak i otpornost?

Pregledom stanja osiguravaju se podaci za ocjenu učinkovitosti, kvalitete i neovisnosti nacionalnih pravosudnih sustava. Time se nastoji pomoći državama članicama da poboljšaju djelotvornost svojih nacionalnih pravosudnih sustava. Uspoređivanjem informacija o pravosudnim sustavima država članica u Pregledu stanja olakšava se utvrđivanje najboljih praksi i nedostataka te praćenje problema i napretka. U kontekstu europskog semestra posebna ocjenjivanja po zemljama obavljaju se u bilateralnom dijalogu s uključenim nacionalnim tijelima i dionicima. Ako utvrđeni nedostaci imaju makroekonomsku važnost, Komisija na temelju analize europskog semestra može predložiti Vijeću donošenje preporuka po zemljama radi poboljšanja nacionalnih pravosudnih sustava u pojedinim državama članicama ⁽²³⁾.

Mehanizam za oporavak i otpornost (RRF) omogućio je više od 650 milijardi EUR zajmova i bespovratnih financijskih potpora, od kojih bi svaka država članica trebala izdvojiti najmanje 20 % za digitalnu tranziciju i najmanje 37 % za mjere koje pridonose ostvarenju klimatskih ciljeva. Dosad su reforme i ulaganja koje su predložile države članice premašile te ciljeve, s procijenjenim troškovima digitalizacije od 26 % i rashodima u vezi s klimatskim promjenama od otprilike 42 %. Mehanizam za oporavak i otpornost pruža mogućnost upućivanja relevantnih preporuka po zemljama u vezi s nacionalnim pravosudnim sustavima i ubrzanja nacionalnih nastojanja da se dovrši digitalna transformacija pravosudnih sustava. Plaćanja državama članicama u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost koji se temelji na uspješnosti ovise o ostvarenju ključnih etapa i ciljnih vrijednosti. Predloženo je otprilike 7100 ključnih etapa i ciljnih vrijednosti, od čega se otprilike dvije trećine odnosi na ulaganja,

¹⁹ Eurostat je statistički ured EU-a: <https://ec.europa.eu/eurostat/>.

²⁰ Komisija održava neformalnu skupinu osoba za kontakt koje se bave borbom protiv korupcije. Vidjeti i https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/democracy-eu-citizenship-anti-corruption/anti-corruption/eu-network-against-corruption_en.

²¹ <https://attorneygeneral.mt/activities/nadal-network-conference/>.

²² Odbor za kontakt okuplja čelnike vrhovnih revizijskih institucija država članica i Europskog revizorskog suda te pruža forum za raspravu i jačanje suradnje u području revizije i povezanih aktivnosti. <https://www.eca.europa.eu/sites/CC/hr/pages/about.aspx>.

²³ U kontekstu europskog semestra Vijeće je na temelju prijedloga Komisije uputilo preporuke po zemljama sedam država članica 2019. (HR, IT, CY, HU, MT, PT i SK) i osam država članica 2020. (HR, IT, CY, HU, MT, PL, PT i SK), koje su se odnosile na njihove pravosudne sustave. Zbog tekućih postupaka Mehanizma za oporavak i otpornost 2021. nije bilo preporuka za pojedinu zemlju. Dvjesto državama članicama (PL i HU) izdane su 2022. preporuke za pojedine zemlje koje se odnose na neovisnost pravosuđa. Jednoj državi članici izdana je 2024. preporuka za pojedinu zemlju o djelotvornosti, neovisnosti i integritetu pravosudnog sustava i sustava za borbu protiv korupcije (SK).

a jedna trećina na reforme. U skladu s Uredbom o Mehanizmu za oporavak i otpornost Komisija je prije njihova donošenja morala ocijeniti mogu li planovi oporavka i otpornosti država članica pridonijeti djelotvornom svladavanju svih ili znatnog broja izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju u drugim dokumentima Komisije donesenima u okviru europskog semestra ⁽²⁴⁾. Nakon zahtjeva za pretfinanciranje i zahtjeva država članica za isplatu i Komisijinih pozitivnih ocjena o zadovoljavajućem ostvarenju odgovarajućih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti ⁽²⁵⁾ do svibnja 2025. državama članicama isplaćene su ukupno 308,04 milijarde EUR bespovratnih sredstava i zajmova u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost. U istom vremenskom okviru Komisija još nije bila ocijenila ostvarenje 71 % ključnih etapa i ciljnih vrijednosti.

Zašto su djelotvorni pravosudni sustavi važni za poslovno okruženje koje je povoljno za ulaganja?

Djelotvorni pravosudni sustavi u kojima se poštuje vladavina prava imaju pozitivan učinak na gospodarstvo. Poštovanje vladavine prava osigurava poslovno okruženje u kojem se zakoni primjenjuju djelotvorno i ujednačeno i u kojem poduzeća mogu u drugoj državi članici poslovati ravnopravno s lokalnim poduzećima. Vladavina prava važna je za funkcioniranje jedinstvenog tržišta i održavanje stabilnog operativnog okruženja koje EU-u i njegovim državama članicama daje globalnu konkurentsku prednost ⁽²⁶⁾. Djelotvorni pravosudni sustavi posebno su važni i u kontekstu europskog semestra i Mehanizma za oporavak i otpornost. Kad pravosudni sustavi jamče ostvarivanje prava, vjerovnici su spremniji pozajmljivati, transakcijski su troškovi niži, a poduzeća su spremnija na ulaganja, imaju veće povjerenje i nisu sklona oportunističkom ponašanju. Naime, djelotvoran pravosudni sustav ključan je za održiv gospodarski rast. Može poboljšati poslovnu klimu, potaknuti inovacije, privući izravna strana ulaganja, osigurati prihode od poreza i poduprijeti gospodarski rast. Koristi nacionalnih pravosudnih sustava koji dobro funkcioniraju za gospodarstvo potvrdile su brojne studije ⁽²⁷⁾, među ostalim studije koje su proveli Međunarodni monetarni fond (MMF) ⁽²⁸⁾, Europska središnja banka (ESB) ⁽²⁹⁾,

²⁴ Članak 19. stavak 3. točka (b) i članak 24. stavci 3. i 5. Uredbe (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost, SL L 57, 18.2.2021., str. 17.

²⁵ Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u jedan je od izvora informacija za europski semestar. Tim se informacijama ne prejudiciraju Komisijine procjene zadovoljavajućeg ostvarenja ključnih etapa i ciljnih vrijednosti u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost.

²⁶ Kompas konkurentnosti za EU, COM(2025) 30 final, str. 19., Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti za 2025., COM(2025) 26 final, str. 3.

²⁷ *Justice and finance: Does judicial efficiency contribute to financial system efficiency?* (2024.), Muhammad Atif Khan, Muhammad Asif Khan, Mohammed Arshad Khan, Shahid Hussain, Veronika Fenyves: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214845023001709>; Chemin, M., 2020., *Judicial efficiency and firm productivity: Evidence from a world database of judicial reforms*, The Review of Economics and Statistics 102(1): str. 49. – 64., <https://direct.mit.edu/rest/article/102/1/49/58536/Judicial-Efficiency-and-Firm-Productivity-Evidence>; Kapopoulos, P. i Rizos, A., 2024., *Judicial efficiency and economic growth: Evidence based on European Union data*, Scottish Journal of Political Economy 71(1): str. 101. – 131., <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/sjpe.12357?msocid=1a8244b340af65701f02511641c36474>.

²⁸ MMF, Regionalni gospodarski izgledi, studeni 2017., *Europe: Europe Hitting its Stride* (Europa: Europa je uhvatila ritam), str. xviii., str. 40., str. 70.:

<https://www.imf.org/~media/Files/Publications/REO/EUR/2017/November/eur-booked-print.ashx?la=en>

²⁹ ESB, Strukturne politike u europodručju, lipanj 2018., Serija povremenih publikacija ESB-a, br. 210: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op210.en.pdf?3db9355b1d1599799aa0e475e5624651>

Europska mreža sudbenih vijeća⁽³⁰⁾, Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD)⁽³¹⁾, Svjetski gospodarski forum⁽³²⁾ i Svjetska banka⁽³³⁾.

Jedna je studija pokazala da je skraćivanje sudskih postupaka (izraženog kao vrijeme potrebno za donošenje odluke⁽³⁴⁾) usko povezano sa stopom rasta broja poduzeća⁽³⁵⁾. Osim toga, prema toj je studiji povećanje broja poduzeća koja pravosudni sustav smatraju neovisnim povezano je s većim prometom i rastom produktivnosti poduzeća⁽³⁶⁾.

U drugim anketama istaknuto je koliko je djelotvoran nacionalni pravosudni sustav važan za investicijske odluke poduzeća i sposobnost rješavanja sporova u području prava intelektualnog vlasništva. Primjerice, u jednoj anketi 93 % velikih poduzeća odgovorilo je da sustavno i kontinuirano analizira uvjete vladavine prava (uključujući neovisnost pravosuđa) u zemljama u koje ulažu⁽³⁷⁾. U drugoj je anketi više od polovine malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi) odgovorilo da su visoki troškovi i dugotrajni sudski postupci glavni razlozi zbog kojih ne pokreću sudske postupke zbog povrede prava intelektualnog vlasništva⁽³⁸⁾. Važnost djelotvornih pravosudnih sustava za funkcioniranje jedinstvenog tržišta, posebno za poduzeća, istaknuta je i u komunikacijama Komisije „Utvrđivanje i uklanjanje prepreka na jedinstvenom tržištu”⁽³⁹⁾ i Akcijskom planu za provedbu pravila jedinstvenog tržišta⁽⁴⁰⁾.

Kako Komisija pružanjem tehničke potpore podupire provedbu dobrih reformi pravosuđa?

³⁰ Europska mreža sudbenih vijeća i Centar za vladavinu prava i pravosuđe Montaigne Sveučilišta u Utrechtu, „Economic value of the judiciary – A pilot study for five countries on volume, value and duration of large commercial cases” (Gospodarska vrijednost pravosuđa – pilot-studija za pet zemalja o opsegu, vrijednosti i trajanju velikih trgovačkih predmeta), lipanj 2021.: <https://pgwrk-websitemedia.s3.eu-west-1.amazonaws.com/production/pwk-web-encj2017-1/Reports/Economic%20value%20of%20the%20judiciary%20-%20pilot%20study.pdf>

³¹ Vidjeti npr. *What makes civil justice effective?*, OECD Economics Department Policy Notes, br. 18., lipanj 2013. i *The Economics of Civil Justice: New Cross-Country Data and Empirics*, OECD Economics Department Working Papers, br. 1060., kolovoz 2013.

³² Svjetski gospodarski forum, *The Global Competitiveness Report 2019* (Izvešće o globalnoj konkurentnosti za 2019.), listopad 2019.: <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2019>

³³ Svjetska banka, *World Development Report 2017: Governance and the Law*, Chapter 3: The role of law” (Izvešće o svjetskom razvoju za 2017.: Upravljanje i pravo, 3. poglavlje: Uloga zakona), str. 83., 140.: <http://www.worldbank.org/en/publication/wdr2017>

³⁴ Pokazatelj „vrijeme potrebno za donošenje odluke” odnosi se na broj neriješenih predmeta podijeljen s brojem riješenih predmeta na kraju godine i pomnožen s 365 (dana). To je standardni pokazatelj koji je razvila Europska komisija za učinkovitost pravosuđa Vijeća Europe (CEPEJ): http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp

³⁵ Vincenzo Bove i Leandro Elia, „The judicial system and economic development across EU Member States” (Pravosudni sustav i gospodarski razvoj u državama članicama EU-a), tehničko izvješće Zajedničkog istraživačkog centra (JRC), EUR 28440 EN, Ured za publikacije EU-a, Luxembourg, 2017.: http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC104594/jrc104594_2017_the_judicial_system_and_economic_development_across_eu_member_states.pdf

³⁶ *Idem*.

³⁷ The Economist Intelligence Unit, „Risk and Return – Foreign Direct Investment and the Rule of Law” (Rizik i povrat ulaganja – Izravna strana ulaganja i vladavina prava), 2015. http://www.bii.cl.org/documents/625_d4_fdi_main_report.pdf, str. 22.

³⁸ Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO), Intellectual Property (IP) SME Scoreboard 2016 (Pregled stanja u području intelektualnog vlasništva za MSP-ove za 2016.): https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/sme_scoreboard_study_2016/Executive_summary_en.pdf

³⁹ COM(2020) 93 final i SWD(2020) 54 final.

⁴⁰ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Dugoročni akcijski plan za bolju provedbu i osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta”, COM(2020) 94 final, vidjeti ponajprije 4., 6. i 18. mjeru.

Države članice mogu se osloniti na tehničku potporu Komisije koja je dostupna preko Radne skupine za reforme i ulaganja (SG REFORM) u okviru Instrumenta za tehničku potporu (TSI) ⁽⁴¹⁾. Cilj je Instrumenta za tehničku potporu pružiti državama članicama koje to zatraže tehničku potporu za jačanje njihovih institucionalnih i administrativnih kapaciteta za oblikovanje i provedbu reformi. Od 2021. do 2025. iz Instrumenta za tehničku potporu financirano je 36 projekata, koji su uključivali 43 reforme, za potporu u provedbi reformi pravosuđa u 20 država članica. Instrumentom za tehničku potporu podupiru se projekti za poboljšanje kvalitete i djelotvornosti pravosuđa, primjerice projekti za bolje upravljanje tijekovima rada u predmetnim postupcima uz pomoć tehnologije i primjenu pristupa temeljenog na podacima za raspodjelu predmeta i resursa, olakšavanje pristupa pravosuđu za ranjive skupine i jačanje kapaciteta tijela kaznenog progona za djelotvorne sudske postupke u istaknutim predmetima i predmetima koji uključuju prekograničnu korupciju. U pozivu na podnošenje prijedloga u okviru Instrumenta za tehničku potporu 2025. države članice mogle su podnijeti zahtjev za potporu reformama digitalizacije, primjerice za lakšu obradu predstavničkih tužbi uz pomoć tehnologije ili automatizaciju rutinskih zadataka kako se više ne bi radile ručno i kako bi se izbjegle ljudske pogreške, a suci i administrativno osoblje mogli usredotočiti na zahtjevnije zadatke. Njime se dopunjuju i drugi instrumenti, odnosno Mehanizam za oporavak i otpornost, jer može pomoći državama članicama u provedbi njihovih planova za oporavak i otpornost. Planovi za oporavak i otpornost obuhvaćaju mjere za poboljšanje djelotvornosti pravosuđa, posebno digitalizacijom, smanjenjem broja neriješenih predmeta, poboljšanjem upravljanja sudovima i predmetima te reformom mreže sudova.

Kako se programom Pravosuđe podupire djelotvornost pravosudnih sustava?

Programom Pravosuđe s ukupnim proračunom od otprilike 305 milijuna EUR za 2021.–2027. podupire se daljnji razvoj europskog područja pravde na temelju vladavine prava, uključujući neovisnost, kvalitetu i učinkovitost pravosudnog sustava, na temelju uzajamnog priznavanja i povjerenja te pravosudne suradnje. U 2024. osigurano je oko 41,2 milijuna EUR za financiranje projekata i drugih aktivnosti u okviru triju posebnih ciljeva programa:

- 11,1 milijun EUR dodijeljen je za promicanje pravosudne suradnje u građanskim i kaznenim stvarima, doprinos djelotvornoj i dosljednoj primjeni i provedbi instrumenata EU-a i potporu državama članicama za povezivanje s Europskim informacijskim sustavom kaznene evidencije za državljane trećih zemalja (ECRIS-TCN),
- 15,9 milijuna EUR dodijeljeno je za educiranje pravosudnih djelatnika u području temeljnih prava, građanskog i kaznenog prava EU-a, pravnih sustava država članica i vladavine prava,
- 14,2 milijuna EUR dodijeljeno je za promicanje pristupa pravosuđu (uključujući e-pravosuđe), zaštitu prava žrtava i prava osoba osumnjičenih ili okrivljenih za kaznena djela i potporu razvoju i primjeni digitalnih alata te održavanju i proširenju portala e-pravosuđe (zajedno s programom Digitalna Europa).

Zašto Komisija prati digitalizaciju nacionalnih pravosudnih sustava?

Digitalizacija pravosuđa neophodna je za povećanje djelotvornosti pravosudnih sustava i vrlo učinkovita za olakšavanje pristupa pravosuđu i povećanje kvalitete pravosuđa. Digitalnim alatima jača se i pravosudna suradnja. Nakon pandemije bolesti COVID-19 države članice ubrzale su reforme za modernizaciju u tom području. Umjetna inteligencija također se sve više koristi u području pravosuđa⁴².

⁴¹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/tsi>.

Uredba o TSI-ju donesena je u ožujku 2021. U skladu s njezinim člankom 5. cilj je tog instrumenta poduprijeti „institucijsku reformu i učinkovito funkcioniranje javne uprave i e-uprave usmjereno na pružanje usluga, pojednostavnjenje pravila i postupaka, reviziju, povećanje kapaciteta za apsorpciju fondova Unije, promicanje administrativne suradnje, **djelotvornu vladavinu prava, reformu pravosudnih sustava**, izgradnju kapaciteta tijela za tržišno natjecanje i borbu protiv monopola, jačanje financijskog nadzora i jačanje borbe protiv prijevara, korupcije i pranja novca” (istaknuo autor).

⁴² Umjetna inteligencija može pridonijeti učinkovitijem pravosudnom sustavu jer može pomoći u tome da se sucima i pravosudnim djelatnicima omogući da se usredotoče na bitan rad. Na primjer, umjetna inteligencija

Od 2013. u Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u uključene su usporedne informacije u vezi s digitalizacijom pravosuđa u državama članicama, na primjer za pristup presudama putem interneta ili podnošenje tužbe i daljnje postupanje putem interneta.

Uredbom (EU) 2023/2844 o digitalizaciji prekogranične pravosudne suradnje u građanskim, trgovačkim i kaznenim stvarima (⁴³) fizičkim i pravnim osobama omogućuje se elektronička komunikacija s nadležnim pravosudnim tijelima u okviru prekograničnih postupaka te elektroničko plaćanje sudskih pristojbi. Tom se uredbom ujedno utvrđuje pravna osnova za održavanje videokonferencija u prekograničnim građanskim, trgovačkim i kaznenim stvarima te se uspostavlja digitalni komunikacijski kanal za razmjenu podataka među nadležnim pravosudnim tijelima. U tom se kontekstu u Pregledu stanja u području pravosuđa prati napredak koji su države članice ostvarile u provedbi Uredbe i upotrebi videokonferencija.

Usto, podaci iz Pregleda stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. uzet će se u obzir u predstojećoj strategiji o primjeni digitalnih tehnologija kako bi sustavi građanskog i kaznenog pravosuđa u EU-u bili što učinkovitiji, otporniji i sigurniji⁴⁴.

---

koristi se za potrebe podnošenja dokumenata ili obavljanja zadaća koje se ponavljaju te za pretraživanje zakonodavstva i sudske prakse.

⁴³ Uredba (EU) 2023/2844 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2023. o digitalizaciji pravosudne suradnje i pristupa pravosuđu u prekograničnim građanskim, trgovačkim i kaznenim stvarima te o izmjeni određenih akata u području pravosudne suradnje, PE/50/2023/REV/1, SL L, 2023/2844, 27.12.2023.

⁴⁴ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14517-Digital-Justice-strategy-for-2025-2030_hr.

2. GLAVNI NALAZI PREGLEDA STANJA U PODRUČJU PRAVOSUĐA U EU-U ZA 2025.

Učinkovitost, kvaliteta i neovisnost glavni su parametri djelotvornog pravosudnog sustava. U Pregledu stanja prikazani su pokazatelji za sva tri parametra.

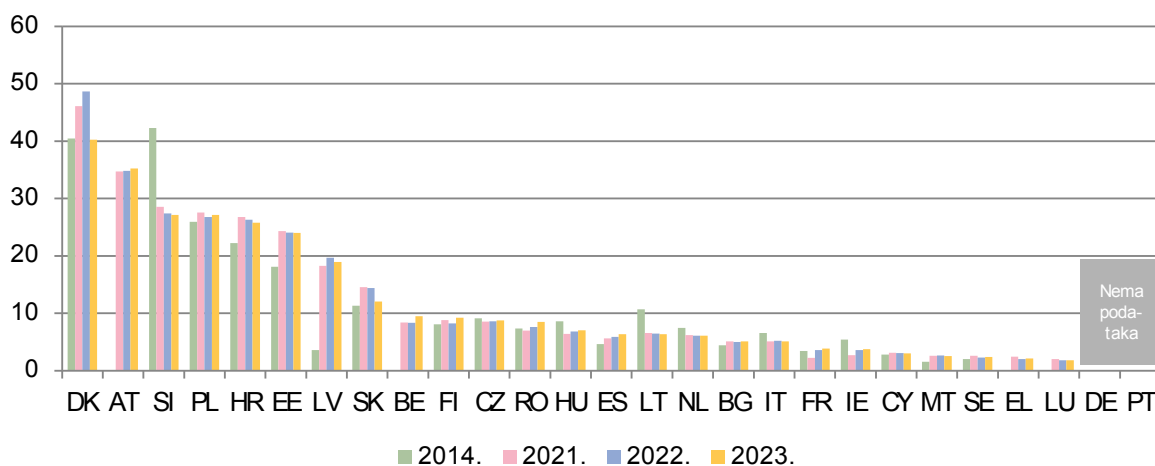
2.1. Učinkovitost pravosudnih sustava

U Pregledu stanja prikazani su pokazatelji učinkovitosti postupaka u širokim područjima građanskih, trgovačkih i upravnih predmeta te u posebnim područjima u kojima upravna tijela i sudovi primjenjuju pravo EU-a⁽⁴⁵⁾.

2.1.1. Kretanja u broju predmeta

Broj predmeta u nacionalnim pravosudnim sustavima u pet se država članica smanjio, pri čemu se u dvije od njih u odnosu na prethodnu godinu smanjio znatno. U 20 država članica taj se broj povećao ili ostao isti. Općenito se i dalje znatno razlikuje među državama članicama (slika 1).

Slika .: Broj novih građanskih, trgovačkih, upravnih i ostalih predmeta 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / na 100 stanovnika) (izvor: studija CEPEJ-a⁽⁴⁶⁾)

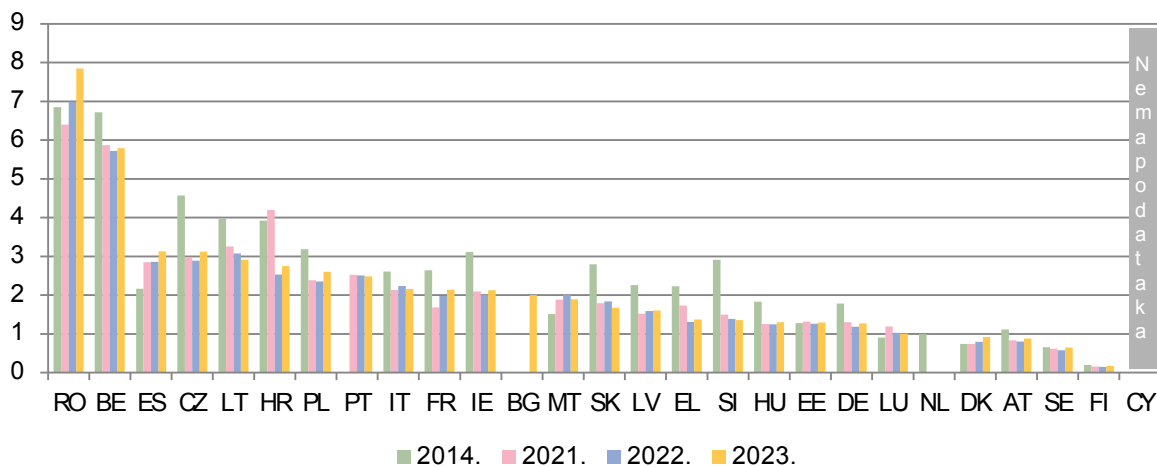

(*) Na temelju metodologije CEPEJ-a ova kategorija uključuje sve građanske i trgovačke parnične i izvanparnične predmete, izvanparnične zemljišnoknjižne predmete i predmete koji se odnose na poslovne registre, predmete koji se odnose na ostale registre, ostale izvanparnične predmete, upravne predmete i ostale nekaznene predmete.

⁴⁵ Izvršenje sudskih odluka isto je tako važno za učinkovitost pravosudnog sustava. Međutim, usporedivi podaci nisu lako dostupni. Više pojedinosti o stanju pojedinačnih država članica predstavljeno je u studiji iz 2024. o funkcioniranju pravosudnih sustava u državama članicama EU-a – profili zemalja, koju je za Komisiju provelo Tajništvo CEPEJ-a: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_hr.

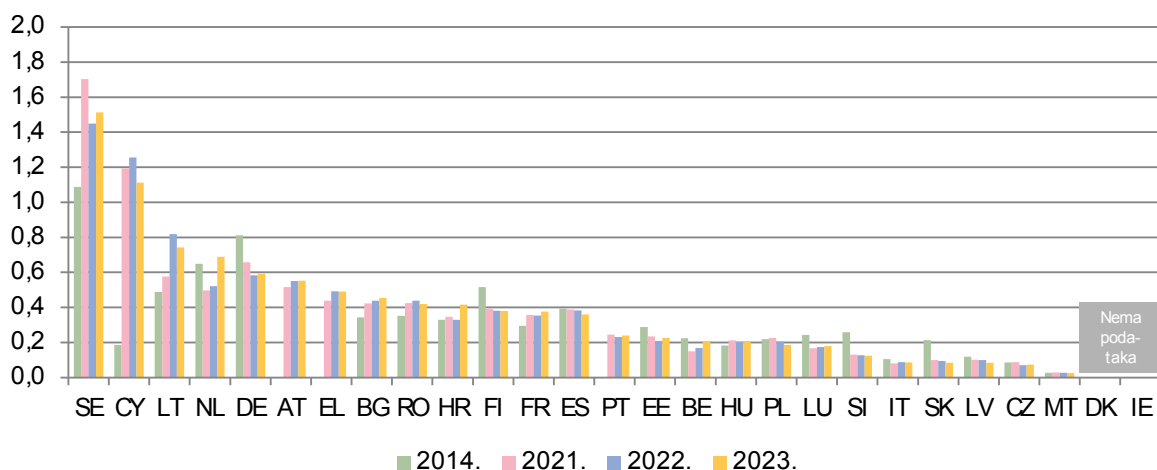
⁴⁶ Studija iz 2024. o funkcioniranju pravosudnih sustava u državama članicama EU-a koju je za Komisiju provelo Tajništvo CEPEJ-a: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_hr

Slika .: Broj novih građanskih i trgovačkih parničnih predmeta 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / na 100 stanovnika) (izvor: studija CEPEJ-a)

(*) Na temelju metodologije CEPEJ-a građanski / trgovački parnični predmeti odnose se na sporove između stranaka, npr. sporove u vezi s ugovorima. Izvanparnični građanski / trgovački predmeti odnose se na neosporavane postupke, npr. neosporavane platne naloge.

Slika .: Broj novih upravnih predmeta 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / na 100 stanovnika) (izvor: studija CEPEJ-a)

(*) Na temelju metodologije CEPEJ-a upravni predmeti odnose se na sporove između pojedinaca i lokalnih, regionalnih ili nacionalnih tijela. **DK** i **IE** upravne predmete ne evidentiraju zasebno. Metodologija je izmijenjena u **EL**, **SK** i **SE**.

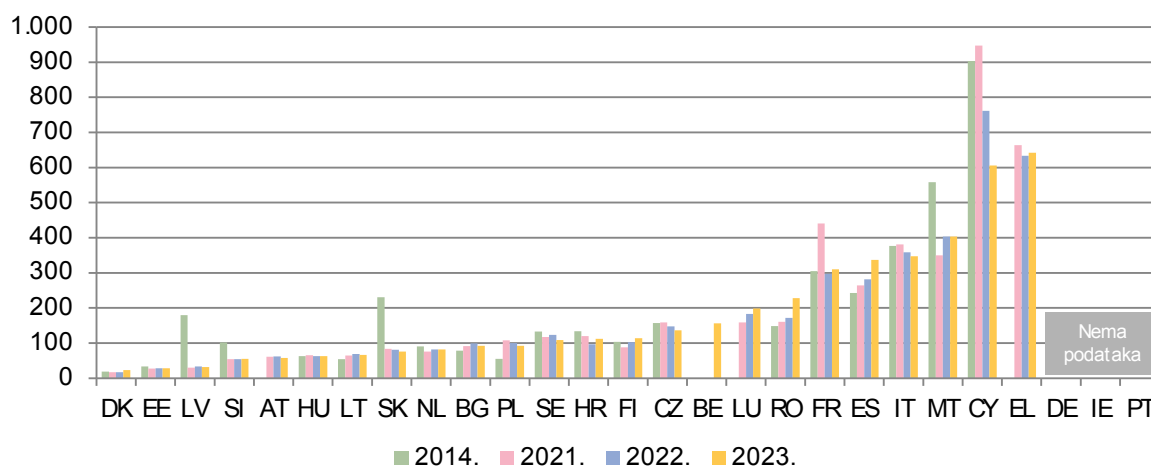
2.1.2. Opći podaci o učinkovitosti

Pokazatelji učinkovitosti postupaka u širokim područjima građanskih, trgovačkih i upravnih predmeta: i. procijenjeno trajanje postupka (vrijeme potrebno za donošenje odluke), ii. stopa rješavanja predmeta i iii. broj predmeta u postupku.

– Procijenjeno trajanje postupka –

Procijenjeno trajanje postupka pokazuje procijenjeno vrijeme (u danima) potrebno za rješavanje predmeta na sudu, odnosno vrijeme koje je potrebno sudu da donese prvostupanjsku odluku. „Vrijeme potrebno za donošenje odluke” kao pokazatelj odnosi se na procijenjeno minimalno vrijeme koje će sudu biti potrebno za rješavanje predmeta uz zadržavanje postojećih uvjeta rada. Taj se pokazatelj izračunava kao broj neriješenih predmeta podijeljen s brojem riješenih predmeta na kraju godine i pomnožen s 365 (dana) ⁽⁴⁷⁾. S rastom te vrijednosti raste i vjerojatnost da će sudu trebati dulje vrijeme za donošenje odluke. Podaci se odnose uglavnom na postupke na prvostupanjskim sudovima i uspoređuju se, ako su dostupni, podaci za 2014., 2021., 2022. i 2023. ⁽⁴⁸⁾. Slika 6 prikazuje vrijeme potrebno za donošenje odluke u građanskim i trgovačkim parničnim predmetima na sudovima svih stupnjeva, a slika 8 vrijeme potrebno za donošenje odluke u upravnim predmetima na sudovima svih stupnjeva 2023.

Slika .: Procijenjeno vrijeme potrebno za rješavanje građanskih, trgovačkih, upravnih i ostalih predmeta 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / u danima (izvor: studija CEPEJ-a)

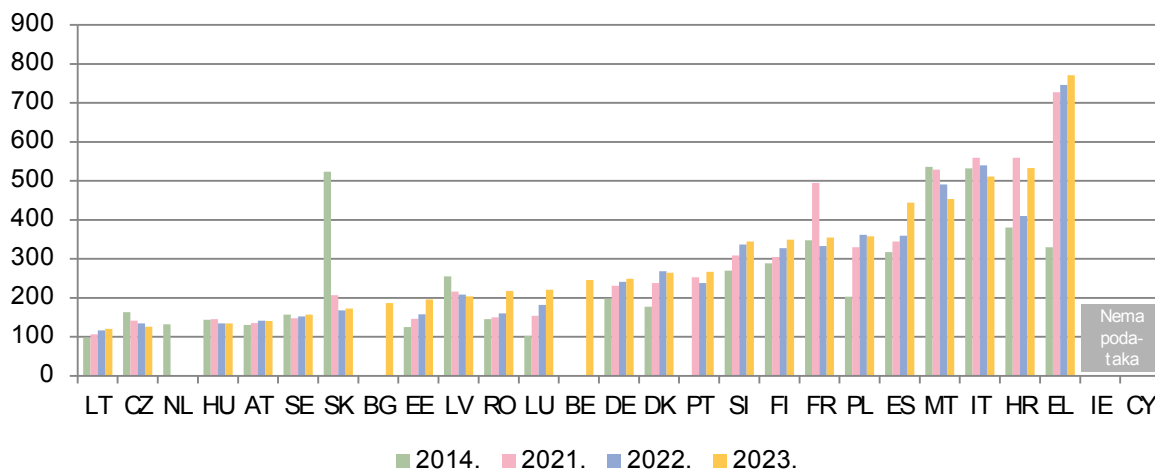

(*) Na temelju metodologije CEPEJ-a ova kategorija uključuje sve građanske i trgovačke parnične i izvanparnične predmete, izvanparnične zemljišnoknjižne predmete i predmete koji se odnose na poslovne registre, predmete koji se odnose na ostale registre, ostale izvanparnične predmete, upravne predmete i ostale nekaznene predmete. Metodologija je izmijenjena u SK. Predmeti u postupku uključuju sudove svih stupnjeva u CZ i, do 2016., u SK. Naglo smanjenje za LV posljedica je reforme sustava sudova, provjera radi otkrivanja pogrešaka i čišćenja podataka u informacijskom sustavu. U PT je 1. rujna 2013. na snagu stupio novi Zakon o parničnom postupku, kojim se uspostavlja novi sustav izvršenja. Temelji se na novoj paradigmi, prema kojoj se sudski postupci moraju jasno razlikovati od izvansudskih postupaka. Međutim, dosad nije bilo moguće tome prilagoditi prikupljanje podataka, pa nije bilo moguće dostaviti podatke potrebne za ovu sliku.

⁴⁷ Trajanje postupka, stopa rješavanja predmeta i broj predmeta u postupku standardni su pokazatelji koje je utvrdio CEPEJ: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp

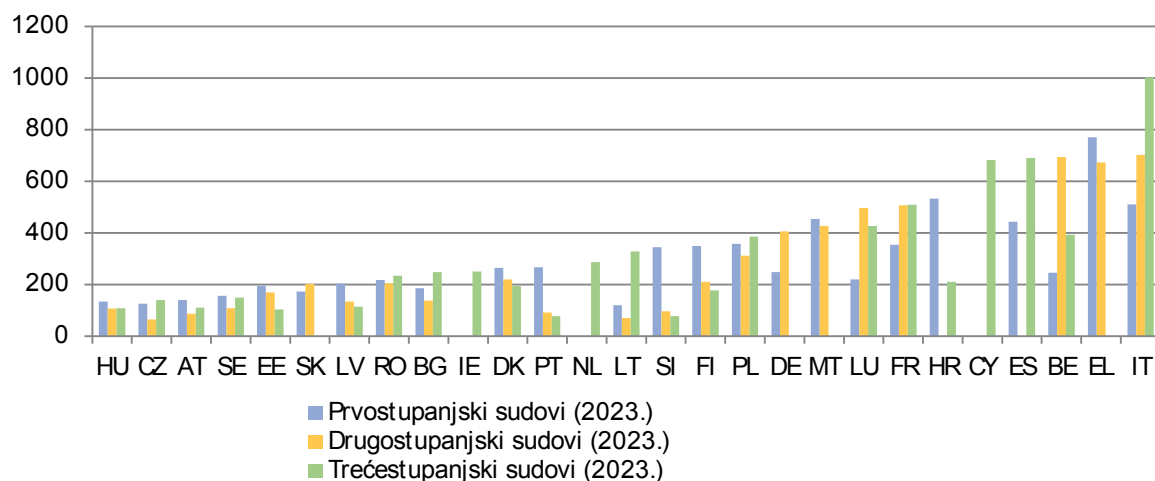
⁴⁸ Godine su odabrane kako bi se očuvala devetogodišnja perspektiva s 2014. kao polaznom godinom, pri čemu se istodobno izbjegava prenatrpanost slika. Podaci za 2010., 2012., 2013., 2015., 2016., 2017., 2018., 2019. i 2020. dostupni su u izvješću CEPEJ-a.

Slika .: Procijenjeno vrijeme potrebno za rješavanje građanskih i trgovačkih parničnih predmeta u prvom stupnju 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / u danima) (izvor: studija CEPEJ-a)

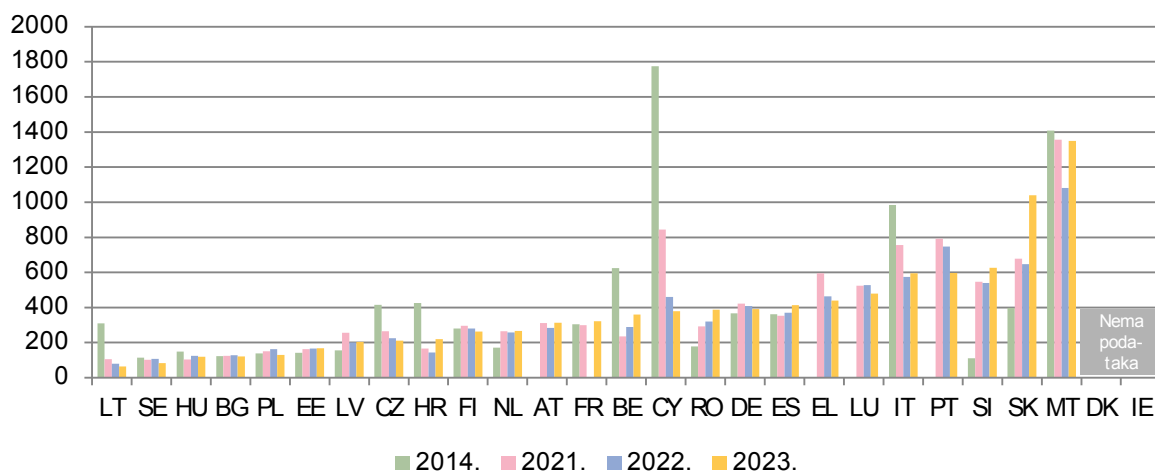
(*) Na temelju metodologije CEPEJ-a građanski / trgovački parnični predmeti odnose se na sporove između stranaka, npr. sporove u vezi s ugovorima. Izvanparnični građanski / trgovački predmeti odnose se na neosporavane postupke, npr. neosporavane platne nagode. Metodologija je izmijenjena u **EL** i **SK**. Predmeti u postupku uključuju sudove svih stupnjeva u **CZ** i, do 2016., u **SK**. Kad je riječ o **IT**, na vrijeme potrebno za donošenje odluka utjecalo je privremeno usporavanje pravosudne aktivnosti zbog strogih mjera ograničavanja za suočavanje s pandemijom bolesti COVID-19. Podaci za **NL** uključuju izvanparnične predmete.

Slika .: Procijenjeno vrijeme potrebno za rješavanje građanskih i trgovačkih parničnih predmeta na sudovima svih stupnjeva 2023. (*) (prvi, drugi i treći stupanj / u danima) (izvor: studija CEPEJ-a)

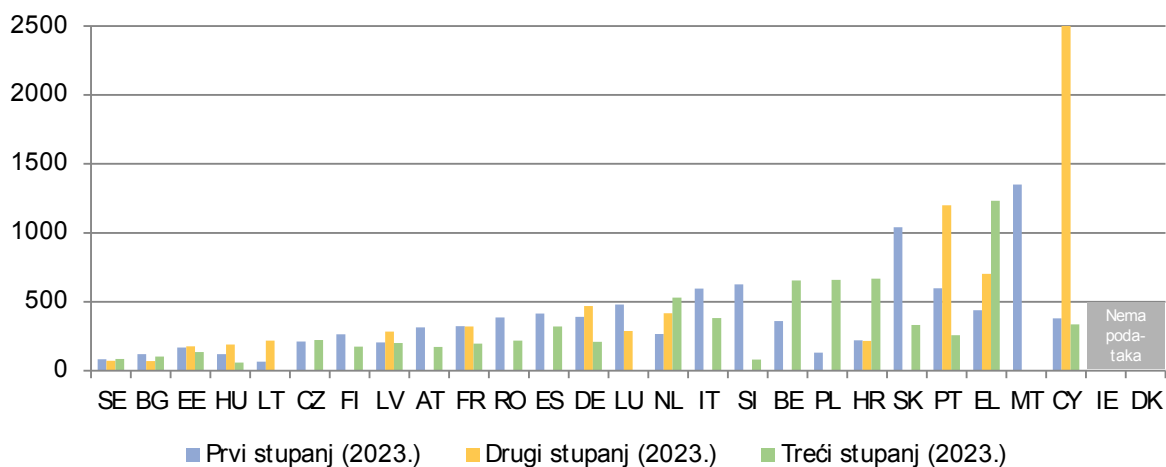
(*) Redoslijed država članica na slici utvrđen je prema stupnju suda s najduljim postupcima u svakoj državi članici. Podaci nisu dostupni za prvostupanjske i drugostupanjske sudove u **CY**, **NL** i **IE**, za drugostupanjske sudove u **HR** i **ES** te za trećestupanjske sudove u **EL** i **SK**. U **DE** i **MT** nema trećestupanjskog suda. Pristup trećestupanjskom sudu u nekim državama članicama može biti ograničen.

Slika .: Procijenjeno vrijeme potrebno za rješavanje upravnih predmeta u prvom stupnju 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / u danima) (izvor: studija CEPEJ-a)

(*) Na temelju metodologije CEPEJ-a upravni predmeti odnose se na sporove između pojedinaca i lokalnih, regionalnih ili nacionalnih tijela. Metodologija izmijenjena u **EL** i **SK**. Predmeti u postupku uključuju sudove svih stupnjeva u **CZ**, a do 2016. i u **SK**. **DK** i **IE** upravne predmete ne evidentiraju zasebno.

Slika .: Procijenjeno vrijeme potrebno za rješavanje upravnih predmeta na sudovima svih stupnjeva 2023. (*) (prvi i, prema potrebi, drugi i treći stupanj / u danima) (izvor: studija CEPEJ-a)

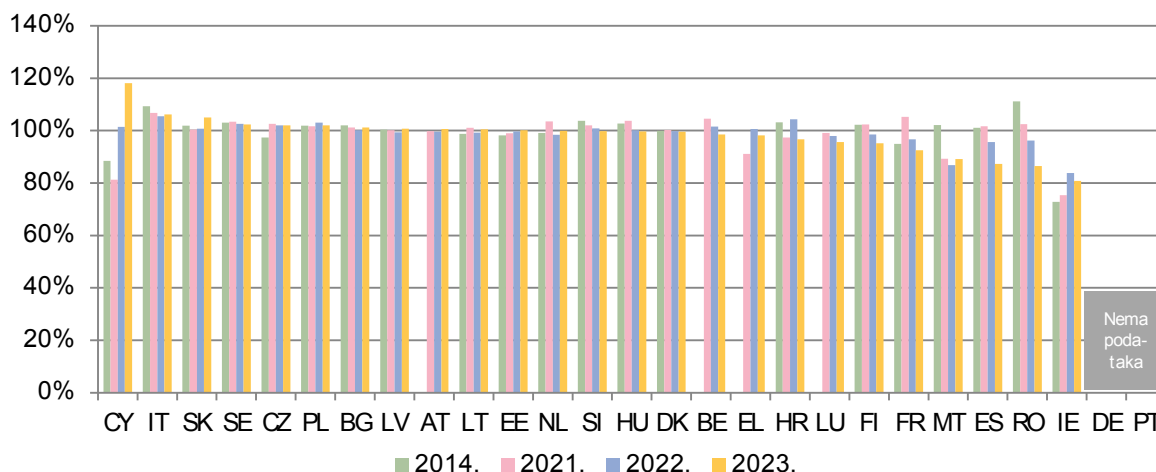

(*) Vrijednosti za neke države članice smanjene su za potrebe prikaza (**CY** u drugom stupnju = 5,429). Redosljed država članica na slici utvrđen je prema stupnju suda s najduljim postupcima u svakoj državi članici. Nisu dostupni podaci za drugostupanjske sudove u **BE**, **CZ**, **HU**, **MT**, **AT**, **PL**, **RO**, **SI**, **SK** i **FI** te za trećestupanjske sudove u **LT**, **LU** i **MT**. Vrhovni ili drugi najviši sud jedini je stupanj za žalbe u **CZ**, **IT**, **AT**, **SI** i **FI**. Trećestupanjski sud za te vrste predmeta ne postoji u **LT**, **LU** i **MT**. Najviši upravni sud je prvostupanjski i jedini sud za određene predmete u **BE**. Pristup trećestupanjskim sudovima može biti ograničen u nekim državama članicama. **DK** i **IE** upravne predmete ne evidentiraju zasebno. U **CY** je u srpnju 2023. provedena znatna reforma organizacije pravosudnog sustava, uključujući uspostavu žalbenog suda i suda trećeg stupnja.

– Stopa rješavanja predmeta –

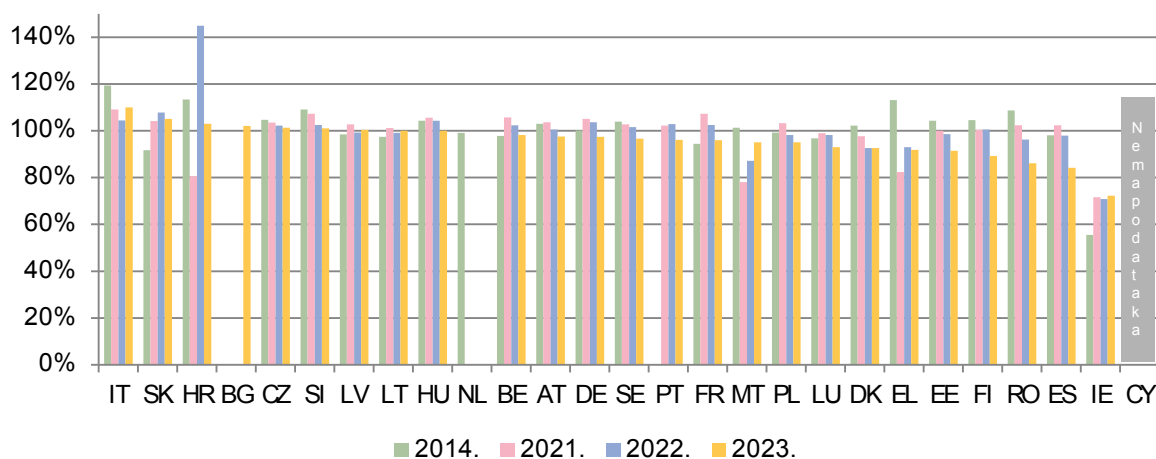
Stopa rješavanja predmeta je omjer riješenih i novih predmeta. Njome se mjeri zaostaje li sud u rješavanju novih predmeta. Kad je stopa rješavanja predmeta oko 100 % ili viša, to znači da je pravosudni sustav sposoban riješiti barem sve nove predmete. Kad je stopa rješavanja ispod 100 %, to znači da sudovi rješavaju manje predmeta od broja novih predmeta.

Slika .: Stopa rješavanja građanskih, trgovačkih, upravnih i ostalih predmeta 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / u postocima – vrijednosti veće od 100 % ukazuju na to da se rješava više predmeta nego što je zaprimljeno novih, a vrijednosti manje od 100 % na to da ih se rješava manje) (izvor: studija CEPEJ-a)

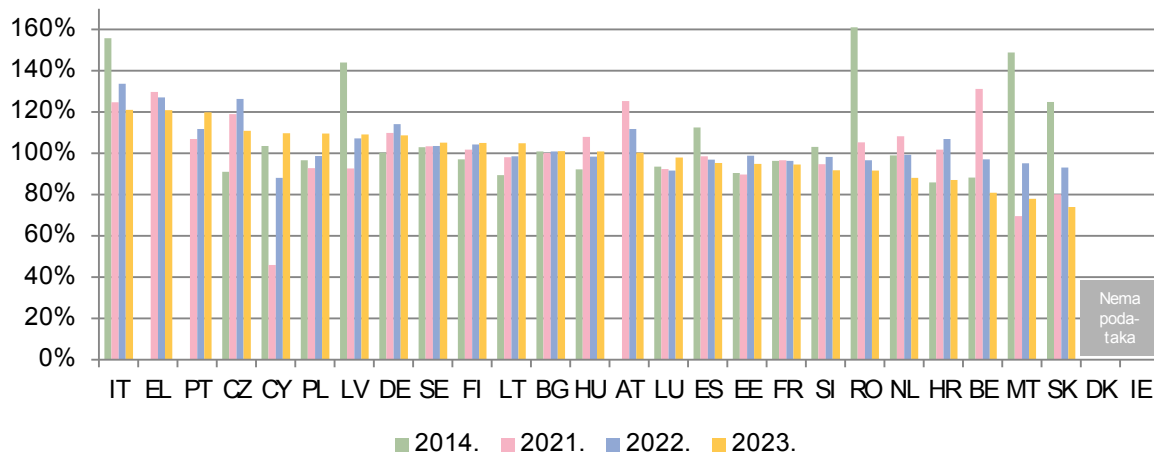
(*) Na temelju metodologije CEPEJ-a ova kategorija uključuje sve građanske i trgovačke parnične i izvanparnične predmete, izvanparnične zemljišnoknjižne predmete i predmete koji se odnose na poslovne registre, predmete koji se odnose na ostale registre, ostale izvanparnične predmete, upravne predmete i ostale nekaznene predmete. Metodologija je izmijenjena u SK. Za IE se pretpostavlja da je zbog metodologije prijavljen manji broj riješenih predmeta od stvarnog.

Slika .: Stopa rješavanja građanskih i trgovačkih parničnih predmeta 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / u postocima) (izvor: studija CEPEJ-a)

(*) Metodologija je izmijenjena u EL i SK. Za IE se pretpostavlja da je zbog metodologije prijavljen manji broj riješenih predmeta od stvarnog. Podaci za NL uključuju izvanparnične predmete.

Slika .: Stopa rješavanja upravnih predmeta 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / u postocima) (izvor: studija CEPEJ-a)

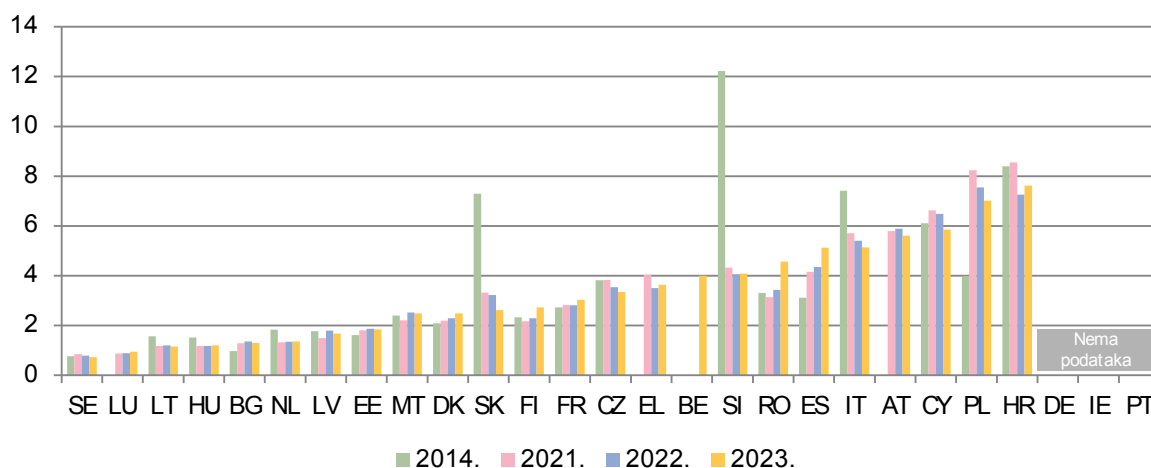

(*)Metodologija je izmijenjena u **EL** i **SK**. **DK** i **IE** upravne predmete ne evidentiraju zasebno. Broj riješenih predmeta u **CY** povećao se zbog toga što su za neke predmete provedena zajednička suđenja, zbog povlačenja 2 724 objedinjena predmeta i zbog osnivanja Upravnog suda 2015.

– Predmeti u postupku –

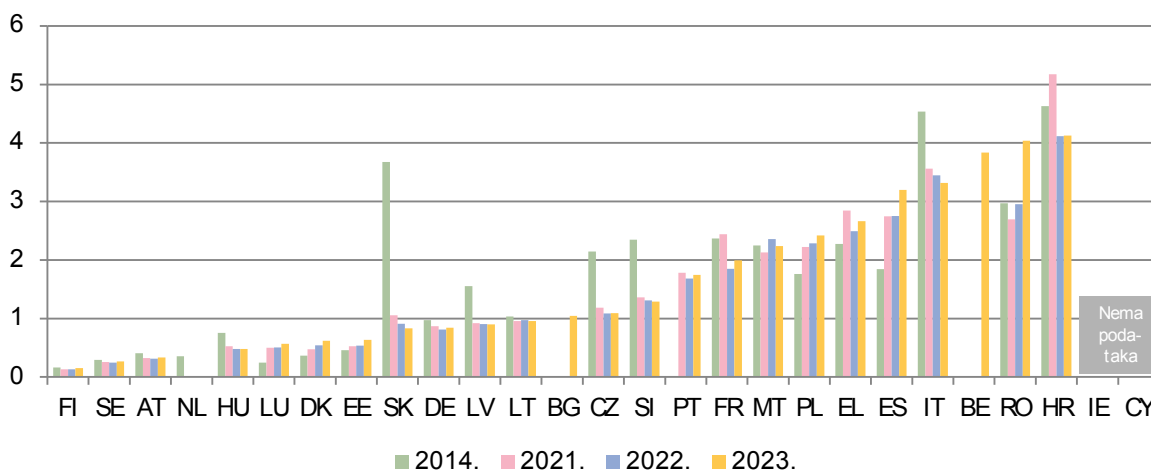
Broj predmeta u postupku je broj predmeta koji su ostali neriješeni na kraju određene godine. To utječe i na vrijeme potrebno za donošenje odluke.

Slika .: Broj građanskih, trgovačkih, upravnih i ostalih predmeta u postupku 2014. i u razdoblju 2021.–2023. (*) (prvi stupanj / na 100 stanovnika) (izvor: studija CEPEJ-a)

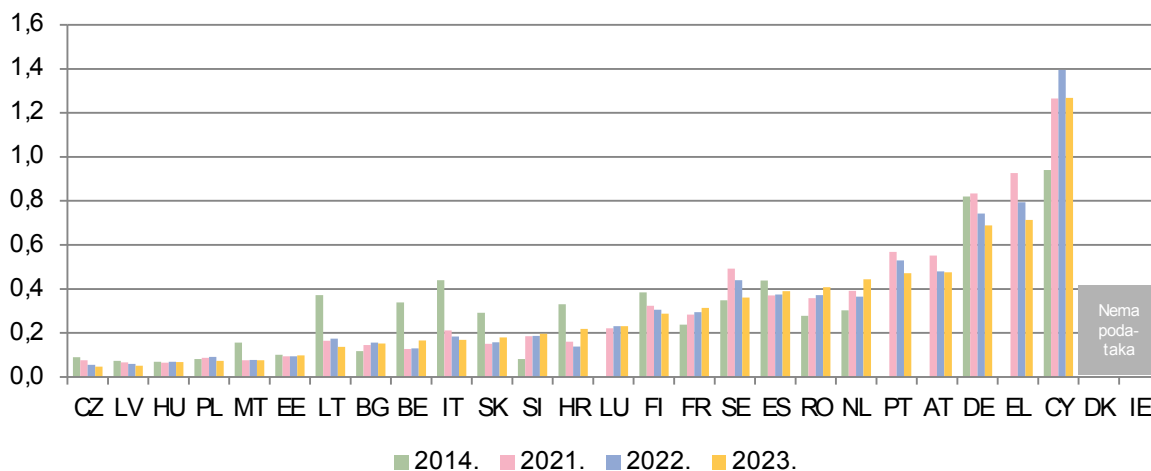
(*) Na temelju metodologije CEPEJ-a ova kategorija uključuje sve građanske i trgovačke parnične i izvanparnične predmete, izvanparnične zemljišnoknjižne predmete i predmete koji se odnose na poslovne registre, predmete koji se odnose na ostale registre, ostale izvanparnične predmete, upravne predmete i ostale nekaznene predmete. Metodologija je izmijenjena u SK. Predmeti u postupku uključuju predmete na sudovima svih stupnjeva u CZ, a do 2016. i u SK.

Slika .: Broj građanskih i trgovačkih parničnih predmeta u postupku 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / na 100 stanovnika) (izvor: studija CEPEJ-a)

(*) Metodologija je izmijenjena u EL i SK. Predmeti u postupku uključuju predmete na sudovima svih stupnjeva u CZ, a do 2016. i u SK. Podaci za NL uključuju izvanparnične predmete.

Slika .: Broj upravnih predmeta u postupku 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / na 100 stanovnika) (izvor: studija CEPEJ-a)

(*) Metodologija je izmijenjena u **EL** i **SK**. Predmeti u postupku uključuju sudove svih stupnjeva u **CZ**, a do 2016. i u **SK**. **DK** i **IE** upravne predmete ne evidentiraju zasebno.

2.1.3. Učinkovitost u posebnim područjima prava EU-a

Podaci u ovom odjeljku dopunjuju opće podatke o učinkovitosti pravosudnih sustava. Pokazuju prosječno trajanje postupaka (⁴⁹) u posebnim područjima prava EU-a. Podaci iz Pregleda stanja za 2025. nastavljaju se na prijašnje podatke iz područja tržišnog natjecanja, elektroničkih komunikacija, žiga EU-a, prava zaštite potrošača, sprečavanja pranja novca i borbe protiv korupcije.

Šest područja prava EU-a odabrano je na temelju važnosti za jedinstveno tržište i poslovno okruženje. Pregled učinkovitosti upravnih tijela nastavlja se u ovom izdanju Pregleda stanja s ažuriranim brojkama u područjima tržišnog natjecanja i zaštite potrošača. Općenito, posljedice dugotrajnih kašnjenja sudskih i upravnih postupaka mogle bi se negativno odraziti na prava koja proizlaze iz prava EU-a, npr. kad više nisu dostupni odgovarajući pravni lijekovi ili kad više nije moguće osigurati povrat velike financijske štete. Administrativna kašnjenja i nesigurnost, posebno za poduzeća, u nekim slučajevima mogu dovesti do znatnih troškova i ugroziti planirana ili postojeća ulaganja (⁵⁰).

– Tržišno natjecanje –

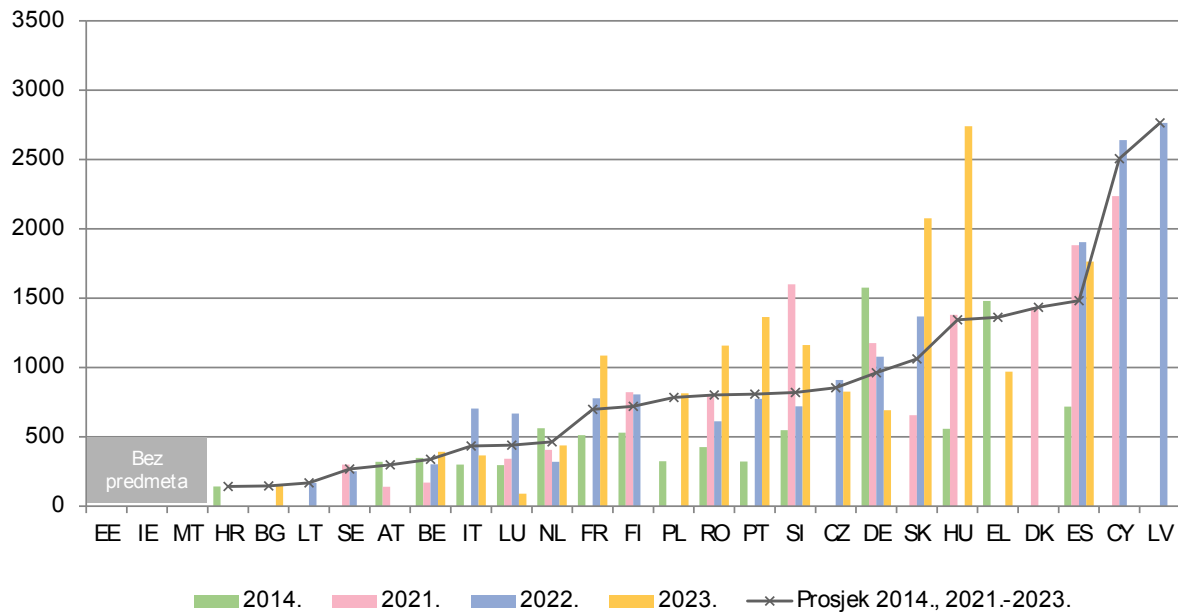
Djelotvornom provedbom prava tržišnog natjecanja osiguravaju se ravnopravni uvjeti za poduzeća pa je ona ključna za privlačno poslovno okruženje. Potiče gospodarsku inicijativu i učinkovitost te potrošačima donosi veći izbor, niže cijene i bolju kvalitetu. Na slici 15

⁴⁹ Trajanje postupaka u posebnim područjima izračunano je u kalendarskim danima, počevši od dana podnošenja tužbe ili žalbe pred sudom (ili pravomoćnosti optužnice) do dana kad je sud donio odluku (slike 15–22). Vrijednosti su raspoređene na temelju ponderiranih prosjeka podataka za 2014. i razdoblje 2021. – 2023. na slikama 15, 17, 18 i 19 te za 2014. i razdoblje 2021. – 2023. na slikama 20 i 21. Za sliku 16 podaci obuhvaćaju razdoblje 2021. – 2023. Za sliku 22 podaci obuhvaćaju razdoblje 2021. – 2023. Tamo gdje podaci nisu bili dostupni za sve godine prosjek odražava dostupne podatke prikazane na grafikonu, izračunane na temelju svih predmeta, uzorka predmeta ili, u slučaju vrlo malog broja zemalja, procjena.

⁵⁰ Slika 18 „Zadržavanje i širenje izravnih stranih ulaganja, politički rizik i odgovori u okviru politika”, Grupa Svjetske banke 2019.

prikazano je prosječno trajanje predmeta u kojima se preispituju odluke nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje na temelju članka 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) (⁵¹). Na slici 16 prikazano je prosječno trajanje postupaka pred nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje kako je utvrđeno člancima 101. i 102. UFEU-a.

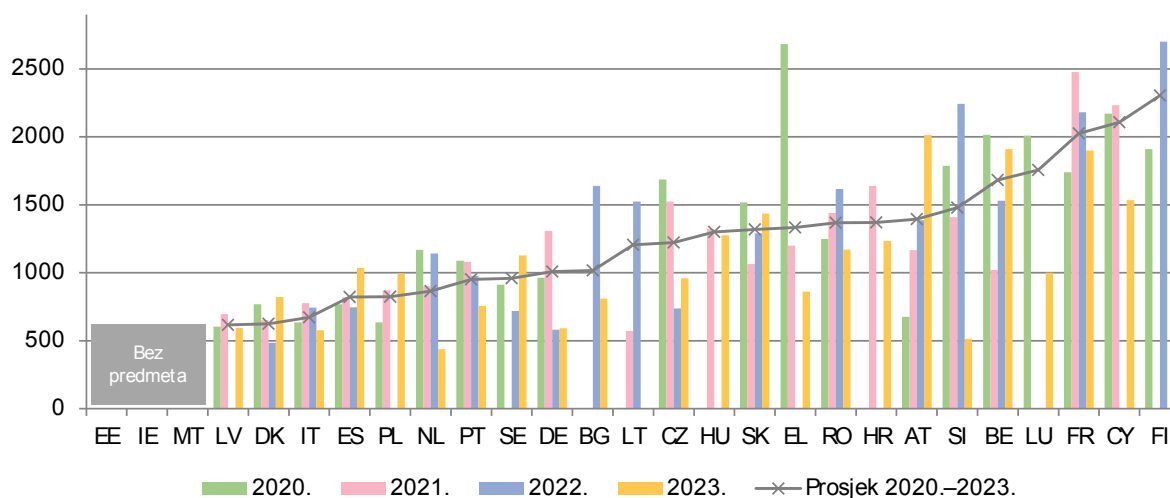
Slika .: Tržišno natjecanje: prosječno trajanje sudskog preispitivanja 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / u danima) (izvor: Europska komisija i Europska mreža za tržišno natjecanje)

(*) Prosjek je ponderiran brojem predmeta u dotičnoj godini. **AT:** podaci za 2014. i 2021. uključuju odluke suda nadležnog za tržišno natjecanje o meritumu, a ne sudsko preispitivanje tih odluka na Vrhovnom sudu. Od Pregleda stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024. odluke suda nadležnog za tržišno natjecanje uključene su u trajanje postupaka pred nacionalnim tijelima nadležnima za zaštitu tržišnog natjecanja (vidjeti u nastavku). **IT:** za 2014., 2021. i 2022. korištena je procjena trajanja. Prazan stupac može označavati da država članica nije prijavila nijedan predmet za tu godinu. U mnogim je državama članicama broj predmeta nizak (manje od pet godišnje). Zbog toga godišnji podaci mogu uvelike ovisiti o trajanju jednog iznimno dugotrajnog ili kratkotrajnog predmeta (npr. u **LU**, gdje je postojao samo jedan predmet). **ES:** broj žalbi odgovara broju društava koja su podnijela žalbu na svaku pojedinu odluku tijela nadležnog za tržišno natjecanje (CNMC). **IE:** nije primjenjivo za 2020., 2021. i 2022. jer prije 2023. tijelo nadležno za tržišno natjecanje (CCPC) nije bilo ovlašteno donositi odluke relevantne vrste koje se mogu sudski preispitivati.

⁵¹ Vidjeti Uredbu Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o EZ-u (Tekst značajan za EGP), SL L 1, 4.1.2003., str. 1., ponajprije članke 3. i 5.

Slika .: Tržišno natjecanje: prosječno trajanje postupaka pred nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje u razdoblju 2021. – 2023. (*) (u danima) (izvor: Europska komisija i Europska mreža za tržišno natjecanje)

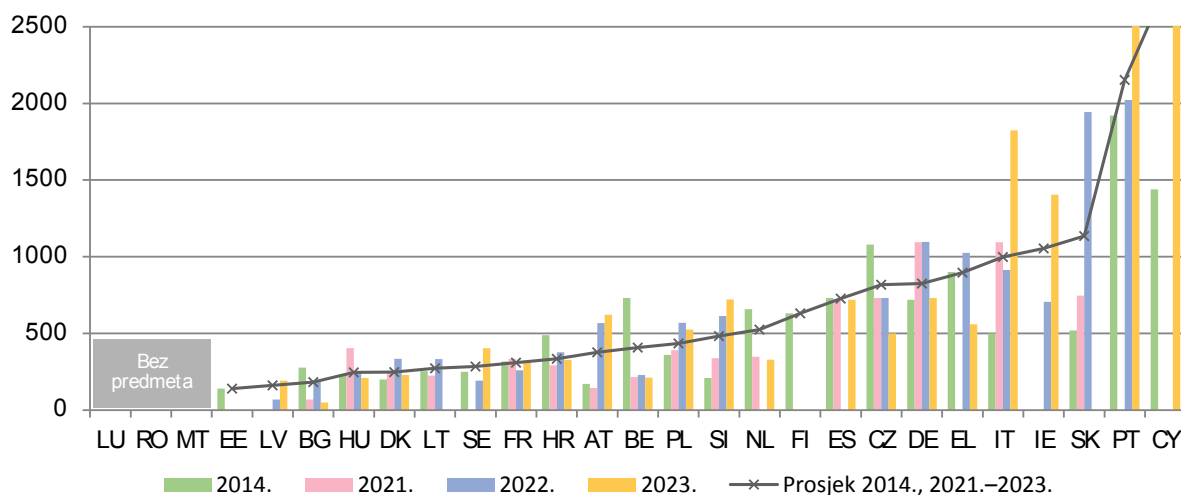
(*) Prosjek je ponderiran brojem predmeta u dotičnoj godini. Od Pregleda stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024. prosječno trajanje postupaka pred nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje izračunava se kao broj dana između prve službene istražne mjere i donošenja konačne odluke koju donosi nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje (upravno tijelo ili, u državama članicama s pravosudnim sustavom, sud koji je ovlašten donijeti odluku o zabrani i/ili izricati ili potvrditi novčane kazne). Zbog toga se podaci od izdanja za 2024. na prethodnoj slici ne mogu usporediti s podacima objavljenima u prethodnim izdanjima. Ta metoda izračuna omogućuje usporedive podatke na razini EU-a isključivo za potrebe Pregleda stanja u području pravosuđa u EU-u i može se razlikovati od izvješćivanja na nacionalnoj razini u određenim državama članicama. **CZ** i **SK** imaju dvostupanjski upravni postupak. Prvostupanjske odluke na koje je podnesena žalba preispituje drugostupanjsko tijelo tog tijela, zbog čega postupak može dulje trajati. **DK**: Danska je 2021., nakon prenošenja Direktive ECN+, isključivo kaznenopravni sustav izvršenja zamijenila sustavom u kojem dansko tijelo nadležno za tržišno natjecanje može izravno podnijeti zahtjev za izricanje novčane kazne pred građanskim sudom i donositi odluke o nagodbi u vlastitom upravnom postupku. Zbog toga se broj odluka povećao od 2022. Za **AT**, **DK** i **FI** trajanje postupaka obuhvaća ukupno trajanje postupaka pred nacionalnim upravnim i pravosudnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje. **AT**: podaci uključuju postupke koji se odnose na veliki kartel u građevinskom sektoru. Zbog veličine tog predmeta postupci pokrenuti istom prvom istražnom mjerom vođeni su (i još se vode) i zaključeni zasebno, zbog čega se prosječno trajanje postupka produljilo. **ES** i **IT**: podaci ne uključuju odluke o obvezama koje je donijelo nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje. **IE**: nije primjenjivo za 2020., 2021. i 2022. jer tijelo nadležno za tržišno natjecanje (CCPC) do rujna 2023. nije imalo ovlast donositi vlastite obvezujuće upravne odluke u protumonopolskim predmetima (prije tog datuma moglo je mjere izvršenja u takvim predmetima poduzimati samo preko sudova).

– Elektroničke komunikacije –

Cilj je zakonodavstva EU-a o elektroničkim komunikacijama poticati tržišno natjecanje, pridonijeti razvoju jedinstvenog tržišta i ostvariti ulaganja, inovacije i rast. Pozitivni učinci za potrošače mogu se ostvariti djelotvornom provedbom tog zakonodavstva, što može dovesti do nižih cijena i bolje kvalitete usluga za krajnje korisnike. Na slici 17 prikazano je prosječno trajanje predmeta u kojima sud preispituje odluke nacionalnih regulatornih tijela na temelju primjene prava EU-a o elektroničkim komunikacijama (⁵²). Obuhvaćen je širok spektar predmeta, od složenijih „tržišnih analiza” do jednostavnijih pitanja usmjerenih na potrošače.

⁵² Izračun je izvršen na osnovi trajanja žalbenih predmeta protiv odluka nacionalnih regulatornih tijela koja primjenjuju nacionalne zakone o provedbi regulatornog okvira EU-a za elektroničke komunikacije (Direktiva 2002/19/EZ (Direktiva o pristupu), Direktiva 2002/20/EZ (Direktiva o ovlaštenju), Direktiva 2002/21/EZ (Okvirna direktiva), Direktiva 2002/22/EZ (Direktiva o univerzalnoj usluzi)) kao i ostalo mjerodavno pravo

Slika .: Elektroničke komunikacije: prosječno trajanje sudskog preispitivanja 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / u danima) (izvor: Europska komisija i Odbor za komunikacije)

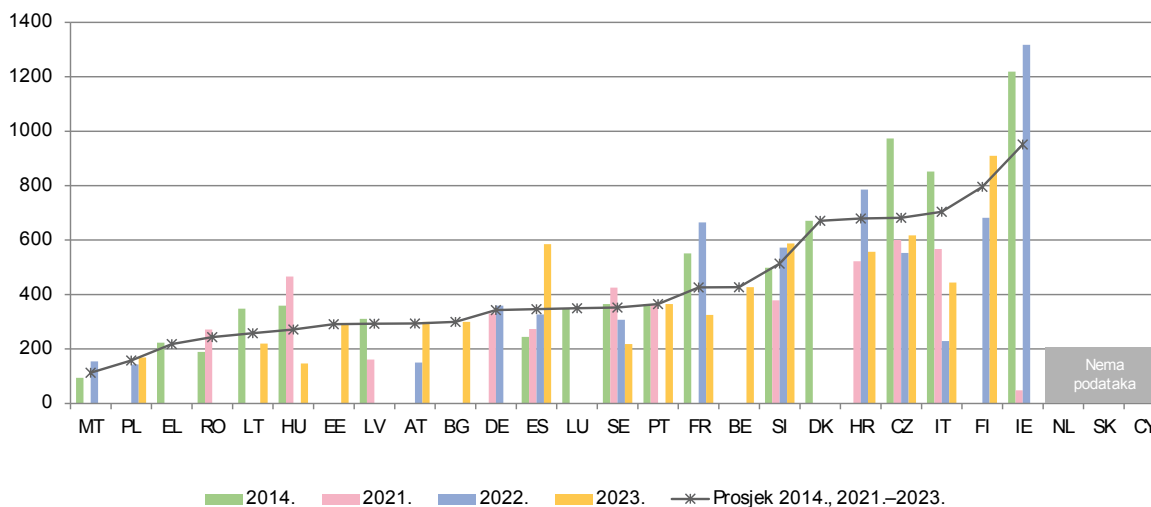
(*) Vrijednosti za neke države članice smanjene su za potrebe prikaza (**PT** 2023. = 2,830; **CY** 2023. = 3,285). Prosjek je ponderiran brojem predmeta u dotičnoj godini. Broj predmeta razlikuje se po državama članicama. Prazan stupac označava da država članica za tu godinu nije prijavila ni jedan predmet. U nekim slučajevima zbog ograničenog broja relevantnih predmeta (**CZ, DK, IE, ES, LV, AT, PT**) godišnji podaci mogu uvelike ovisiti o trajanju jednog iznimno dugotrajnog ili kratkotrajnog predmeta pa razlike između uzastopnih godina mogu biti velike. U **DK** za prvostupanjske žalbe nadležno je neformalno sudsko tijelo. U **ES, AT** i **PL** nadležni su različiti sudovi, ovisno o sadržaju predmeta.

– Žig EU-a –

Djelotvorna provedba prava intelektualnog vlasništva ključna je za poticanje ulaganja u inovacije. U zakonodavstvu EU-a o žigu EU-a (⁵³) važna uloga dodijeljena je nacionalnim sudovima, koji su ovlaštene da djeluju kao sudovi EU-a i donose odluke koje utječu na jedinstveno tržište. Na slici 18 prikazano je prosječno trajanje postupaka koji se odnose na povredu žiga EU-a u parnicama između privatnih stranaka.

EU-a, kao što su Program za politiku radiofrekvencijskog spektra te odluke Komisije o radiofrekvencijskom spektru, osim Direktive 2002/58/EZ o privatnosti i elektroničkim komunikacijama.
⁵³ Uredba (EU) 2017/1001 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o žigu Europske unije (SL L 154, 16.6.2017., str. 1.).

Slika .: Žig EU-a: prosječno trajanje postupaka koji se odnose na povredu žiga EU-a 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / u danima) (izvor: Europska komisija i Europska promatračnica za povrede prava intelektualnog vlasništva)

(*) Prosjeak je ponderiran brojem predmeta u dotičnoj godini. **FR, IT, LT i LU:** uzorak predmeta koji se upotrebljava za podatke iz određenih godina. **DK:** podaci za sve predmete koji se odnose na žigove (ne samo žig EU-a) na trgovačkim i pomorskim visokim sudovima; za 2023., dovršena su 372 predmeta koja se odnose na pravo u području intelektualnog vlasništva; 53 redovna građanska predmeta, 275 predmeta u okviru postupaka za sporove male vrijednosti i 44 predmeta u postupcima zabrane i postupcima za izdavanje sudskog naloga. Informacije o vremenu obrade predmeta nisu dostupne. **EL:** podaci se temelje na ponderiranom prosječnom trajanju na dvama sudovima. **ES:** u izračun prosječnog trajanja uključeni su predmeti koji se odnose na druga prava intelektualnog vlasništva EU-a. **PL:** ponderirani prosjeak za 2023. izračunan je na temelju broja riješenih predmeta. **FI:** za 2023., u jednom od dvaju predmeta upućen je zahtjev za prethodnu odluku Suda Europske unije. Vrijeme tijekom kojeg je predmet bio u postupku pred Sudom Europske unije uključeno je u izračun prosječnog broja dana.

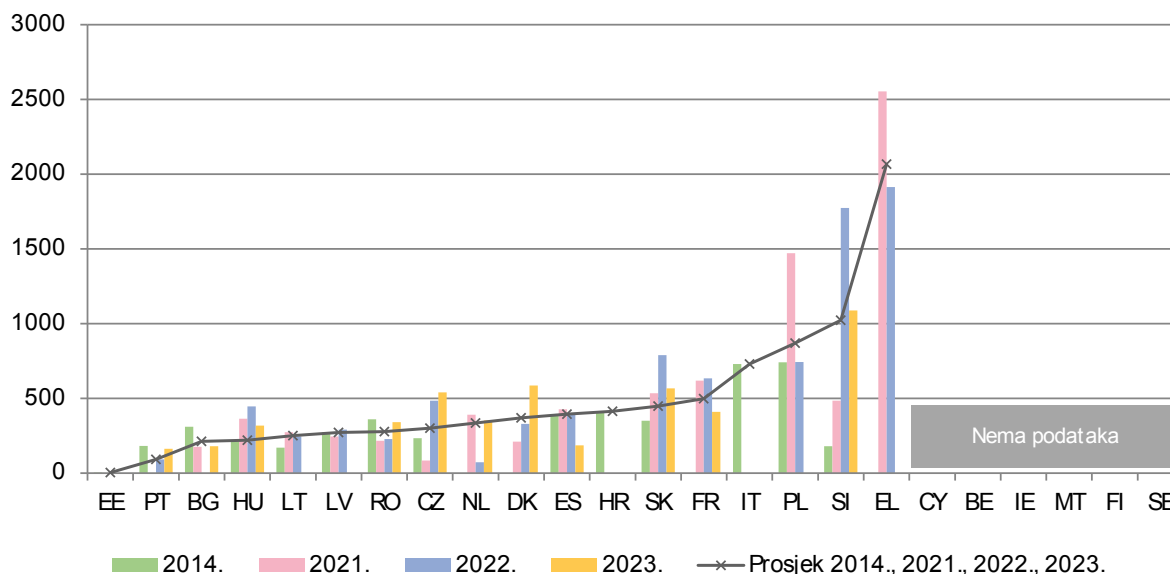
– Zaštita potrošača –

Djelotvorna provedba propisa o zaštiti potrošača štiti prava potrošača i poduzećima onemogućuje da povredom tih propisa nepošteno ostvaruju korist. Tijela za zaštitu potrošača i sudovi imaju ključnu ulogu u provedbi prava EU-a o zaštiti potrošača⁵⁴ unutar različitih nacionalnih provedbenih sustava. Na slici 19 prikazano je prosječno trajanje sudskog preispitivanja odluka tijela za zaštitu potrošača na temelju primjene prava EU-a.

Za potrošače ili poduzeća djelotvorna provedba može uključivati lanac sudionika, koji ne uključuje samo sudove nego i upravna tijela. Kako bi se nastavilo s analizom tog provedbenog lanca, prikazano je trajanje postupaka pred tijelima za zaštitu potrošača. Na slici 20 prikazano je prosječno trajanje do donošenja upravnih odluka u nacionalnim tijelima za zaštitu potrošača 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. Te odluke uključuju: utvrđivanje povreda materijalnih pravila, privremene mjere, naloge za obustavu, pokretanja sudskih postupaka i okončanja predmeta.

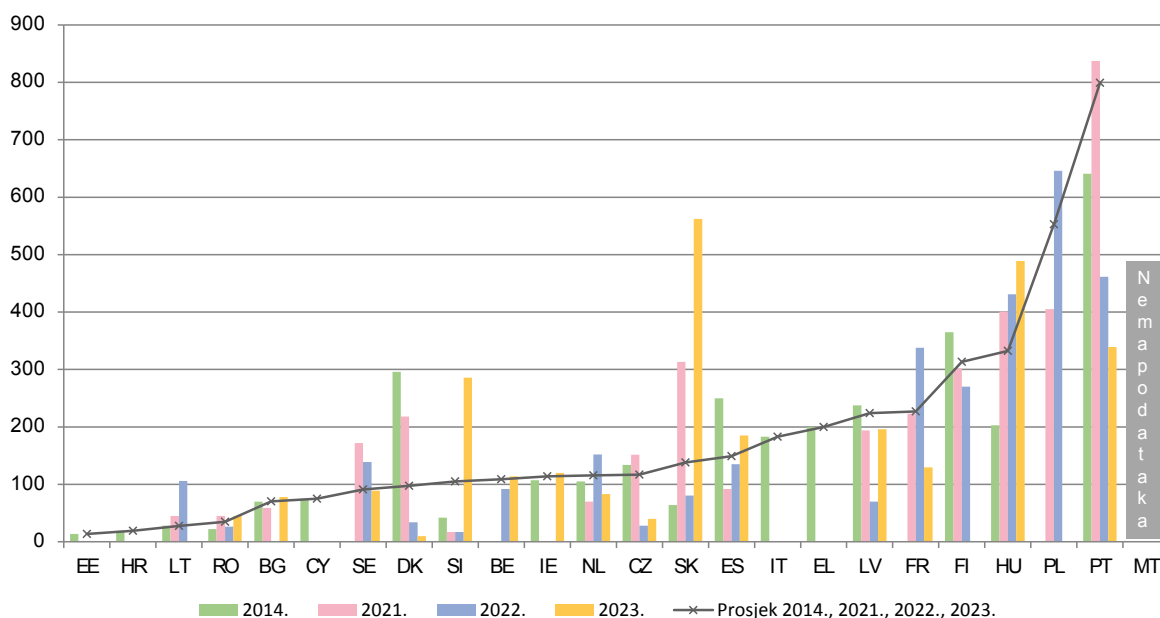
⁵⁴ Slike 20 i 21 odnose se na provedbu Direktive o nepoštenim uvjetima (93/13/EEZ), Direktive o prodaji robe široke potrošnje i jamstvima (1999/44/EZ), Direktive o nepoštenoj poslovnoj praksi (2005/29/EZ), Direktive o pravima potrošača (2011/83/EZ) i njihovih nacionalnih provedbenih odredaba.

Slika .: Zaštita potrošača: prosječno trajanje sudskog preispitivanja 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / u danima) (izvor: Europska komisija i Mreža za suradnju u području zaštite potrošača)

(*) Prosjek je ponderiran brojem predmeta u dotičnoj godini. **DE, LU, AT:** scenarij nije primjenjiv jer tijela za zaštitu potrošača nisu ovlaštena odlučivati o povredama mjerodavnih pravila o zaštiti potrošača. **EL i RO** dostavili su procjenu prosječnog trajanja za određene godine.

Slika .: Zaštita potrošača: prosječno trajanje do donošenja upravnih odluku u nacionalnim tijelima za zaštitu potrošača 2014. i u razdoblju 2021. – 2023.(*) (prvi stupanj / u danima) (izvor: Europska komisija i Mreža za suradnju u području zaštite potrošača)

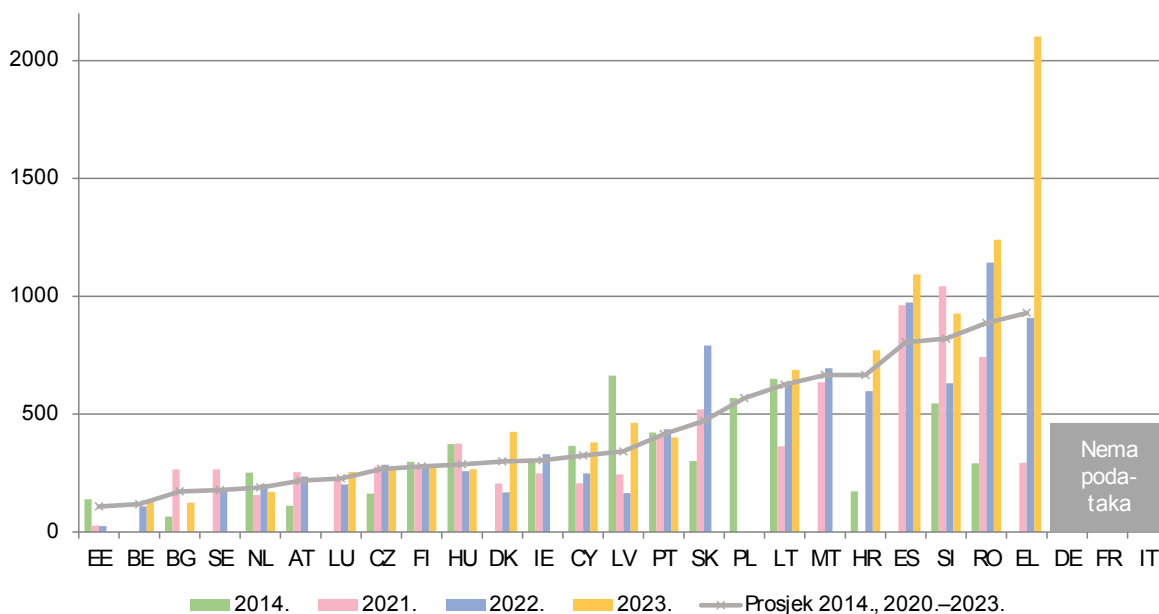

(*) Prosjek je ponderiran brojem predmeta u dotičnoj godini. **DE, LU, AT:** nije primjenjivo jer tijela za zaštitu potrošača nisu ovlaštena odlučivati o povredama mjerodavnih pravila o zaštiti potrošača. **DK, EL, FR, RO i FI** dostavili su procjenu prosječnog trajanja za određene godine.

– Pranje novca –

Osim što se tako kriminalce lišava sredstava za počinjenje nezakonitih djela i djelotvorno razbijaju mreže organiziranog kriminala, prevencija i borba protiv pranja novca ⁽⁵⁵⁾ ključne su za dobro funkcioniranje, integritet i stabilnost financijskog sektora, povjerenje u financijski sustav i pošteno tržišno natjecanje na jedinstvenom tržištu ⁽⁵⁶⁾. Pranje novca može odvratiti strana ulaganja, poremetiti međunarodne tokove kapitala i negativno utjecati na makroekonomske rezultate zemlje, što dovodi do smanjenja blagostanja i izvlačenja sredstava iz produktivnijih gospodarskih aktivnosti ⁽⁵⁷⁾. Direktivom o sprečavanju pranja novca zahtijeva se da države članice vode statistiku o djelotvornosti svojih sustava za suzbijanje pranja novca i financiranja terorizma ⁽⁵⁸⁾. U suradnji s državama članicama ažuriranim upitnikom prikupljeni su podaci o sudskim aspektima u nacionalnim sustavima borbe protiv pranja novca. Na slici 21 prikazano je prosječno trajanje prvostupanjskih predmeta koji se odnose na kaznena djela pranja novca.

Slika .: Pranje novca: prosječno trajanje sudskih predmeta 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (prvi stupanj / u danima) (izvor: Europska komisija i Stručna skupina za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma)

(*) Prosjek je ponderiran brojem predmeta u dotičnoj godini. Za **PT**: baza podataka razvrstana je prema relevantnim kriterijima za svaki pojedini pravosudni okrug kako bi se došlo do informacija povezanih s dokumentima o pranju novca; za prosječni broj dana uzeti su u obzir datumi kaznenog djela i datum konačne odluke ili okončanja. **CY**: kazneni postupci za teška kaznena djela pred porotnim sudom u prosjeku se pokreću u roku od godine dana. Pokretanje kaznenih postupaka za lakša kaznena djela pred okružnim sudovima traje duže. **SK**: podaci odgovaraju prosječnom trajanju cijelog postupka, uključujući postupak na žalbenom sudu.

– Borba protiv korupcije –

⁵⁵ Zakonodavstvo EU-a bavi se borbom protiv pranja novca u okviru Direktive (EU) 2018/1673 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o borbi protiv pranja novca kaznenopravnim sredstvima.

⁵⁶ Uvodna izjava 2. Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma.

⁵⁷ Informativni pregled MMF-a, 8. ožujka 2018.: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/31/Fight-Against-Money-Laundering-the-Financing-of-Terrorism>

⁵⁸ Članak 44. stavak 1. Direktive (EU) 2015/849. Vidjeti i revidirani članak 44. Direktive (EU) 2018/843, koji je stupio na snagu u lipnju 2018., a države članice morale su ga provesti do siječnja 2020.

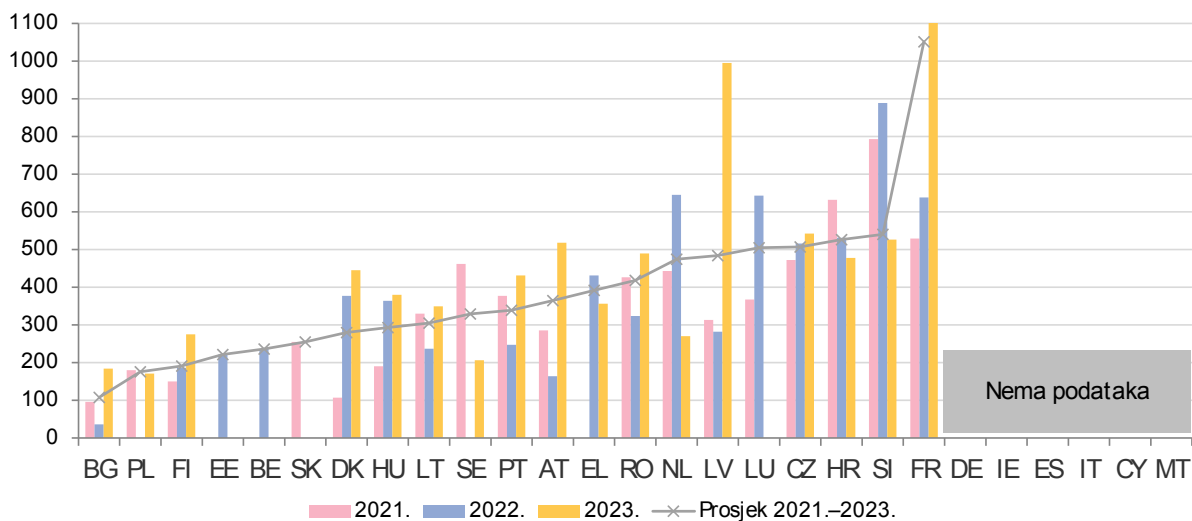
Korupcija je prepreka održivom gospodarskom rastu jer sprečava produktivnu upotrebu resursa, smanjuje učinkovitost javne potrošnje i produbljuje socijalne nejednakosti. Otežava djelotvorno i neometano funkcioniranje jedinstvenog tržišta, stvara nesigurnost u poslovanju i koči ulaganja. Njezino je suzbijanje posebno složeno jer, za razliku od većine kaznenih djela, obje strane koje sudjeluju u predmetu povezanom s korupcijom obično žele da to ostane tajna. To također pridonosi općim poteškoćama u kvantificiranju stvarnih razmjera korupcije u cijelom EU-u. Korupcija je posebno teško kazneno djelo s prekograničnim značajem navedeno u članku 83. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, na koje se može djelotvorno odgovoriti samo zajedničkim minimalnim pravilima u cijeloj Europskoj uniji. Komisija je 3. svibnja 2023. iznijela Prijedlog direktive o borbi protiv korupcije kaznenopravnim sredstvima i Zajedničku komunikaciju o borbi protiv korupcije ⁽⁵⁹⁾. Tim prijedlogom direktive ažuriraju se i usklađuju pravila EU-a o definicijama i kaznama za kaznena djela korupcije kako bi se osigurali visoki standardi protiv cijelog niza kaznenih djela korupcije (tj. mita, ali i pronevjere, trgovanja utjecajem, zlouporabe funkcija, ometanja pravosuđa i nezakonitog bogaćenja povezanog s kaznenim djelom korupcije) kako bi se poboljšalo sprečavanje korupcije i izvršenje propisa. U suradnji s državama članicama 2022. izrađen je novi upitnik za prikupljanje podataka o duljini postupaka pred prvostupanjskim sudovima koji se odnose na slučajeve podmićivanja, koji su prikazani na slici 22 u nastavku ⁽⁶⁰⁾.

---

⁵⁹ Prijedlog direktive o borbi protiv korupcije COM(2023) 234 i Zajednička komunikacija o borbi protiv korupcije JOIN(2023) 12 final.

⁶⁰ To prikupljanje podataka bilo je usmjereno na prvostupanjske kaznene sudove, koji obično najviše pridonose ukupnom trajanju kaznenih postupaka.

Slika .: Korupcija (mito): prosječno trajanje sudskih predmeta od 2021. do 2023. (*) (prvi stupanj / u danima) (izvor: Europska komisija s nacionalnim kontaktnim točkama u području borbe protiv korupcije)

(*) Prosjek je ponderiran brojem predmeta u dotičnoj godini. **DE, IE, ES, IT, CY** i **MT** nisu odgovorili na ovo pitanje. **NL**: u ovom izračunu za 2022. rok počinje teći od dana kad je državno odvjetništvo pozvalo okrivljenika da se pojavi pred sudom, a završava na dan kad prvostupanjski sudac donese pravomoćnu presudu. Prosječno je vrijeme obrade za navedenih 35 predmeta 645 dana. Međutim, treba uzeti u obzir činjenicu da predmet često nije spreman za raspravu u trenutku kad rok počinje teći, pa je potrebno određeno vrijeme prije nego što bude upućen na raspravu. Od prvog saslušanja do donošenja pravomoćne presude u prosjeku su potrebna 194 dana.

2.1.4. Sažetak o učinkovitosti pravosudnih sustava

Učinkovit pravosudni sustav omogućuje upravljanje brojem predmeta i neriješenim predmetima te izricanje presuda bez nepotrebne odgode. Glavni pokazatelji koji se koriste u Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za praćenje učinkovitosti pravosudnih sustava stoga su **trajanje postupka** (vrijeme potrebno za donošenje odluke ili prosječno vrijeme u danima koje je potrebno za rješavanje predmeta), **stopa rješavanja predmeta** (omjer broja riješenih predmeta prema broju novih predmeta) i broj **predmeta u postupku** (koji su ostali neriješeni na kraju godine).

Opći podaci o učinkovitosti

Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. sadržava podatke o učinkovitosti koji obuhvaćaju devet godina (2014. – 2023.). To je razdoblje ažurirano tako da je umjesto 2012. početna godina 2014. radi bolje dostupnosti podataka, a pritom je zadržano slično trajanje kako bi se mogla utvrditi kretanja. To razdoblje također omogućuje da se uzme u obzir činjenica da je često potrebno vrijeme da se pokaže učinak pravosudnih reformi.

Prema podacima od 2014. do 2023. u građanskim, trgovačkim i upravnim predmetima kretanja su u većini slučajeva bila pozitivna. Nakon pada učinkovitosti zabilježenog 2020., vjerojatno zbog pandemije bolesti COVID-19, 2021. i (u još većoj mjeri) 2022. zabilježen je povratak na razine učinkovitosti iz 2019. Neke države članice koje izvješćuju o podacima nastavile su poboljšavati svoju učinkovitost 2023., dok su u drugima razine učinkovitosti ostale nepromijenjene. Iz toga se vidi učinak mjera koje su države članice poduzele kako bi svoje sustave učinile otpornijima na buduće poremećaje.

Pozitivna kretanja zabilježena su u državama članicama za koje se prethodnih godina u kontekstu europskog semestra smatralo da se suočavaju s određenim problemima ⁽⁶¹⁾.

- Od 2014., na temelju podataka koji postoje za te države članice, **trajanje prvostupanjskih sudskih postupaka** u širokoj kategoriji „svi predmeti” (slika 4) smanjilo se ili je ostalo nepromijenjeno u 16 država članica. Za kategoriju „građanski i trgovački parnični predmeti” (slika 5) trajanje prvostupanjskih sudskih postupaka u 13 država članica nastavilo se skraćivati ili se nije promijenilo. Na slikama 4 i 5 vidljivo je da se, u odnosu na prethodnu godinu, trajanje postupaka u osam država članica skratilo u svim kategorijama, u nekim slučajevima ispod razina iz 2020. Trajanje postupaka u upravnim predmetima (slika 7) u otprilike 15 država članica od 2021. se skratilo ili se nije promijenilo. U usporedbi s prethodnom godinom trajanje postupaka u upravnim predmetima 2023. skratilo se u 12 država članica.

⁶¹ U kontekstu europskog semestra Vijeće je na temelju prijedloga Komisije uputilo preporuke po zemljama sedam država članica 2019. (HR, IT, CY, HU, MT, PT i SK) i osam država članica 2020. (HR, IT, CY, HU, MT, PL, PT i SK), koje su se odnosile na njihove pravosudne sustave. Zbog tekućih postupaka u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost 2021. nije bilo preporuka za pojedine zemlje. Dvjesto država članicama (PL i HU) izdane su 2022. preporuke za pojedine zemlje koje se odnose na neovisnost pravosuđa. Osim toga, 2023. pravosudni sustav spomenut je za dvije države članice (HU, PL). Te je godine samo Poljska primila tu preporuku o svojem pravosudnom sustavu, koja se temeljila na takvoj preporuci za 2022. U 2024. za SK izdana je preporuka za pojedinu zemlju koja se odnosi na pravosudni sustav i okvir za borbu protiv korupcije, za HU preporuka za pojedinu zemlju koja se općenito odnosi na vladavinu prava, a za BG preporuka za pojedinu zemlju koja se odnosi na regulatorna tijela i njihovu neovisnost. U skladu s nacrtom Komisije iz lipnja 2025. u preporukama za pojedine zemlje za SK, HU i BG ponavljaju se ista pitanja. Osim toga, te se preporuke odnose na djelotvornost mjera za borbu protiv korupcije (preporuka za BG) i zakonodavni postupak (preporuka za SK), dok je za ES izdana preporuka za pojedinu zemlju koja se odnosi na učinkovitost pravosuđa. Nekoliko planova za oporavak i otpornost obuhvaća mjere za povećanje učinkovitosti, kvalitete ili neovisnosti pravosuđa.

- U Pregledu stanja prikazani su podaci o **trajanju postupaka na svim sudskim stupnjevima** za građanske i trgovačke parnične predmete (slika 6 te upravne predmete (slika 8). Podaci pokazuju da su sudovi višeg stupnja radili učinkovitije u pet država članica za koje je utvrđeno da se suočavaju s problemima povezanim s trajanjem postupaka na prvostupanjskim sudovima. Međutim, u pet drugih država članica koje se suočavaju s problemima postupci na sudovima višeg stupnja prosječno traju i dulje nego na prvostupanjskim sudovima.
- U širokoj kategoriji „svi predmeti” i kategoriji „građanski i trgovački parnični predmeti” (slike 9 i 10) ukupni broj država članica čija je **stopa rješavanja predmeta** viša od 100 % ostao je isti kao 2022. U 2023. godini 18 država članica, uključujući one koje se suočavaju s problemima, zabilježila je visoku stopu rješavanja predmeta (višu od 97 %). To znači da sudovi općenito mogu rješavati nove predmete u tim kategorijama. U upravnim predmetima (slika 11) u 14 država članica stopa rješavanja predmeta 2023. ostala je uglavnom ista kao 2022. Iako je stopa rješavanja upravnih predmeta općenito niža nego u drugim kategorijama predmeta, 15 država članica i dalje ostvaruje dobar napredak. Konkretno, sedam država članica koje se suočavaju s problemima izvijestilo je da su od 2014. povećale svoju stopu rješavanja upravnih predmeta.
- U četiri države članice koje imaju najveće poteškoće zbog **broja neriješenih predmeta**, neovisno o kategoriji predmeta, stanje je od 2014. stabilno ili se nastavlja poboljšavati (slika 12). Iako se broj neriješenih predmeta povećao, u 10 država članica je u građanskim i trgovačkim parničnim predmetima (slika 13) te upravnim predmetima (slika 14) 2023. je ostao stabilan. Međutim, i dalje postoji znatna razlika između država članica s relativno malim brojem neriješenih predmeta i onih s velikim brojem neriješenih predmeta.

Učinkovitost u posebnim područjima prava EU-a

Podaci o prosječnom trajanju postupaka u posebnim područjima prava EU-a (slike 15–22) daju uvid u funkcioniranje pravosuđnih sustava u konkretnim vrstama poslovnih sporova.

Podaci o učinkovitosti u posebnim područjima prava EU-a prikupljaju se na temelju usko definiranih scenarija pa broj relevantnih predmeta može biti nizak. Ipak, te brojke u usporedbi s izračunanim trajanjem postupaka prikazanim u općim podacima o učinkovitosti pokazuju stvarno prosječno trajanje postupaka u svim relevantnim predmetima u posebnim područjima u određenoj godini. Važno je istaknuti da države članice za koje se na temelju općih podataka o učinkovitosti čini da se ne suočavaju s problemima ipak prijavljuju znatno dulje prosječno trajanje predmeta u posebnim područjima prava EU-a. Istodobno, trajanje postupaka u različitim posebnim područjima može se znatno razlikovati i u istoj državi članici.

Još jedna brojka uvedena prošle godine usmjerena je na duljinu kaznenih postupaka, posebice onih koji uključuju podmićivanje, te prikazuje razinu učinkovitosti u tom području prava EU-a.

Naposljetku, Pregled stanja za 2025. i dalje pruža uvid u učinkovitost cjelokupnog provedbenog lanca, što je važno za pozitivno poslovno i ulagačko okruženje. Na primjer, u predmetima koji se odnose na pravo tržišnog natjecanja postoji grafikon koji je usmjeren na trajanje postupaka pred nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje i sudsko preispitivanje odluka tog tijela.

- Kad je riječ o **upućivanju na postupak sudskog preispitivanja iz područja tržišnog natjecanja** (slika 15), usporedno s povećanjem ukupnog broja predmeta na sudovima u cijelom EU-u, skratilo se trajanje postupaka sudskog preispitivanja ili je

ostalo stabilno u pet država članica, a produljilo se u njih sedam. Unatoč umjereno pozitivnom trendu, sedam država članica izvijestilo je o prosječnom trajanju duljem od 1 000 dana 2023. Kad je riječ o **postupcima pred nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje** (slika 16), 11 država članica izvijestilo je da su postupci trajali kraće od 1000 dana. Od država članica za koje je navedeno da imaju problema s učinkovitošću u sudskom preispitivanju predmeta u području tržišnog natjecanja, tri su među učinkovitijima kad je riječ o postupcima pred nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje.

- Kad je riječ o **elektroničkim komunikacijama** (slika 17), broj predmeta na sudovima manji je nego prethodnih godina pa se tako nastavio pozitivan trend kraćeg trajanja postupaka zabilježen 2022. U devet država članica 2023. je u usporedbi s 2022. zabilježeno kraće prosječno trajanje postupaka ili su brojke ostale nepromijenjene, a produljenje je zabilježeno u njih sedam.
- Kad je riječ o **predmetima zbog povrede žiga EU-a** (slika 18, ukupni broj predmeta 2023. smanjio se u odnosu na 2022. Međutim, dok su se četiri države članice bolje nosile s pristiglim predmetima pa su postupci trajali kraće ili jednako kao prije, u njih šest se prosječno trajanje postupka vidno produljilo.
- U području **prava EU-a o zaštiti potrošača** vidljiv je mogući kombinirani učinak provedbenog lanca koji se sastoji od postupaka upravnog i sudskog preispitivanja (slike 19 i 20). Šest država članica izvijestilo je 2023. da je njihovim tijelima za zaštitu potrošača trebalo u prosjeku manje od tri mjeseca za donošenje odluke u predmetima obuhvaćenima pravom EU-a o zaštiti potrošača. U devet drugih država članica za to je bilo potrebno do godinu dana. U slučajevima u kojima su odluke tijela za zaštitu potrošača osporavane na sudu trendovi trajanja postupka sudskog preispitivanja upravne odluke razlikovali su se 2023. među državama članicama, pri čemu se trajanje produljilo u pet država članica, a skratilo u njih pet u odnosu na 2022. U dvije države članice sudsko preispitivanje u prosjeku i dalje traje više od 1000 dana.
- Djelotvorne mjere za borbu protiv **pranja novca** ključne su za zaštitu financijskog sustava, osiguravanje poštenog tržišnog natjecanja i sprečavanje negativnih gospodarskih posljedica. Prekomjerno dugi sudski postupci mogli bi ugroziti sposobnost EU-a da se bori protiv pranja novca ili smanjiti djelotvornost mjera u tom području. Na slici 21 prikazani su ažurirani podaci o trajanju sudskih postupaka koji se odnose na kaznena djela pranja novca. Iz njih je vidljivo da, iako u sedam država članica prvostupanjski sudski postupci traju u prosjeku do godinu dana, u pet država članica navedeni postupci u prosjeku traju do dvije godine, a u pet država članica u prosjeku traju do 3,5 godine ⁽⁶²⁾.
- **Korupcija** je posebno teško prekogranično kazneno djelo. Ima negativne gospodarske posljedice i može se djelotvorno suzbiti samo zajedničkim minimalnim pravilima u cijelom EU-u. U Pregledu stanja prikazani su podaci o duljini sudskih postupaka o slučajevima podmićivanja. Na slici 22 prikazane su različite razine dostupnosti podataka među državama članicama i razlike u prosječnom trajanju postupaka na prvostupanjskim kaznenim sudovima. Prema podacima iz 2023., u osam država članica postupci se zaključuju u roku od otprilike godinu dana, dok u

⁶² Direktivom (EU) 2018/1673 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o borbi protiv pranja novca kaznenopravnim sredstvima uklonit će se određene pravne prepreke koje mogu odgoditi kazneni progon, primjerice pravilo da kazneni progon zbog pranja novca može započeti tek kad su zaključeni postupci za temeljno predikatno kazneno djelo. Države članice trebale su prenijeti tu direktivu do 8. prosinca 2020.

preostalih sedam, za koje su podaci dostupni, postupci mogu trajati do dvije godine. Općenito, složenost kaznenog progona i odlučivanja o kaznenim djelima podmićivanja ukazuje na tešku prirodu kaznenog djela, što je vidljivo i u duljini postupka.

2.2. Kvaliteta pravosudnih sustava

Ne postoji jedinstveni način za mjerenje kvalitete pravosudnih sustava. U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. nastavljaju se analizirati čimbenici koji se, u načelu, prihvaćaju kao relevantni za poboljšanje kvalitete pravosuđa. Oni su razvrstani u četiri kategorije:

1. pristup pravosuđu za javnost i poduzeća;
2. odgovarajuća financijska sredstva i ljudski resursi;
3. uvođenje alata za ocjenu;
4. digitalizacija.

2.2.1. Pristup pravosuđu

Pristupačnost je potrebna u cijelom pravosudnom lancu kako bi se svim osobama, uključujući osobe izložene riziku od diskriminacije, starije osobe i žrtve kaznenih djela, omogućilo dobivanje odgovarajućih informacija – o pravosudnom sustavu, o tome kako podnijeti tužbeni zahtjev i povezanim financijskim aspektima te o trenutnom stanju određenog postupka do njegova okončanja – i pristup presudama na internetu.

– *Pravna pomoć, sudske pristojbe i troškovi pravnog zastupanja* –

Troškovi sudskog postupka ključan su čimbenik u pristupu pravosuđu. Visoki troškovi sudskog postupka, uključujući sudske pristojbe⁽⁶³⁾ i troškove pravnog zastupanja⁽⁶⁴⁾, mogu otežati pristup pravosuđu. Troškovi sudskog postupka u građanskim i trgovačkim stvarima nisu usklađeni na razini EU-a. Uređeni su nacionalnim zakonodavstvom, stoga se razlikuju među državama članicama.

Pristup pravnoj pomoći temeljno je pravo zajamčeno Poveljom EU-a o temeljnim pravima⁽⁶⁵⁾. Njome se omogućuje pristup pravosuđu onima koji ne bi mogli snositi ili unaprijed platiti troškove sudskog postupka. Većina država članica pravnu pomoć dodjeljuje na temelju dohotka podnositelja zahtjeva za pravnu pomoć⁽⁶⁶⁾.

⁶³ Pod pojmom sudskih pristojbi podrazumijeva se iznos koji treba platiti za pokretanje nekaznenih sudskih postupaka.

⁶⁴ Troškovi pravnog zastupanja su naknade za usluge koje odvjetnici pružaju svojim klijentima.

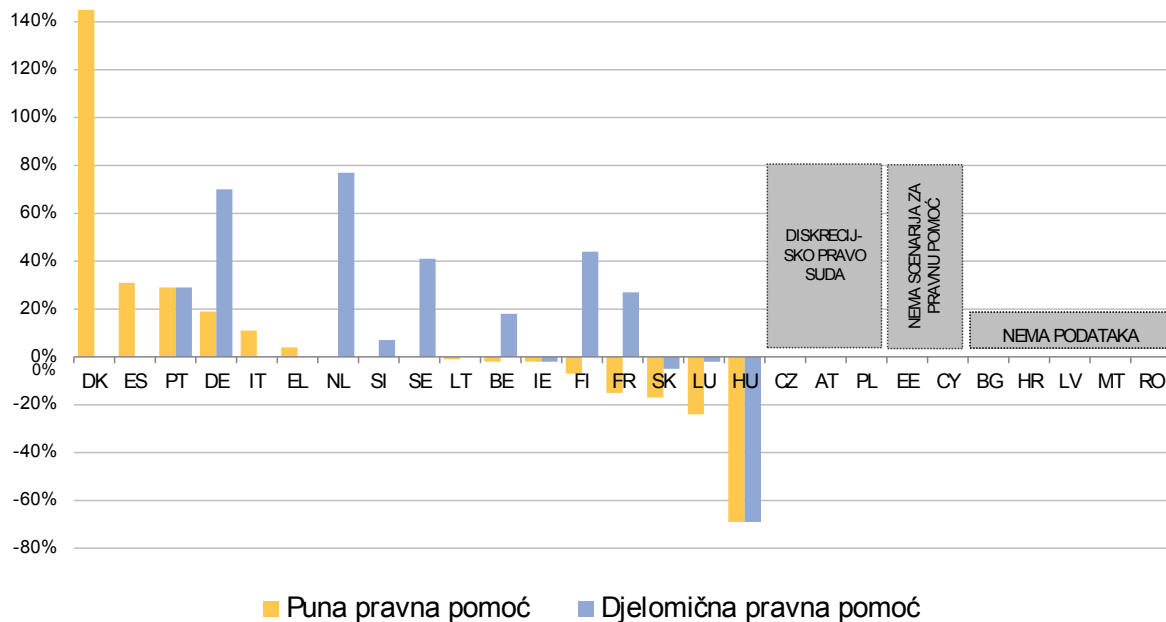
⁶⁵ Članak 47. stavak 3. Povelje EU-a o temeljnim pravima.

⁶⁶ Države članice primjenjuju različite metode za utvrđivanje praga prihvatljivosti, npr. u obzir uzimaju različita referentna razdoblja (mjesečni/godišnji dohodak). Četrnaest država članica ujedno ima i prag koji se odnosi na osobnu imovinu podnositelja zahtjeva. To na ovoj slici nije uzeto u obzir. U BE, BG, IE, ES, FR, HR, HU, LT, LU, NL i PT određene kategorije osoba (npr. pojedinci koji primaju određene naknade) automatski imaju pravo na pravnu pomoć u građanskim/trgovačkim sporovima. Dodatni kriteriji koje države članice mogu upotrijebiti za dodjelu pravne pomoći, kao što je meritum spora, nisu prikazani na ovoj slici. Iako to nije izravno povezano sa slikom, u nekim državama članicama (AT, CZ, DE, DK, IT, NL, PL, SI) pravna pomoć nije ograničena na fizičke osobe. U EE odluka o dodjeli pravne pomoći ne temelji se na razini financijskih sredstava podnositelja zahtjeva. U IE se pri dodjeli djelomične pravne pomoći moraju uzeti u obzir raspoloživa

Na slici 23 prikazana je dostupnost pune ili djelomične pravne pomoći u konkretnom predmetu u području zaštite potrošača koji uključuje tužbeni zahtjev u vrijednosti od 6 000 EUR. Uspoređuju se dohodovni pragovi za dodjelu pravne pomoći, izraženi kao postotak Eurostatova praga siromaštva za svaku državu članicu ⁽⁶⁷⁾. Na primjer, ako je prag za pravnu pomoć utvrđen na 20 %, to znači da podnositelj zahtjeva s dohotkom 20 % višim od Eurostatova praga siromaštva u svojoj državi članici i dalje ispunjava uvjete za dobivanje pravne pomoći. Međutim, ako je prag za pravnu pomoć manji od 0, to znači da osoba s dohotkom manjim od praga siromaštva možda ne ispunjava uvjete za dobivanje pravne pomoći.

U okviru sustava pravne pomoći devet država članica osigurava se podmirenje 100 % troškova povezanih s parnicom (puna pravna pomoć), što se dopunjuje sustavom za podmirenje dijela tih troškova (djelomična pravna pomoć), za koji se primjenjuju drukčiji kriteriji prihvatljivosti. U deset država članica predviđen je samo sustav pune ili samo sustav djelomične pravne pomoći. U četiri države članice sudovi imaju diskrecijsko pravo odobravanja pravne pomoći.

Slika .: Dohodovni prag za pravnu pomoć u konkretnom predmetu u području zaštite potrošača 2024. (*) (razlike u postotku od Eurostatova praga siromaštva) (izvor: Europska komisija i Vijeće odvjetničkih komora u Europi (CCBE) ⁽⁶⁸⁾)

(*) Izračun se temelji na graničnim vrijednostima rizika od siromaštva (AROP) za 2023. **BE, DE, ES, FR, IE, IT, LT, LU, NL, SI, SK, FI:** u besplatnoj pravnoj pomoći mora se uzeti u obzir i raspoloživa imovina podnositelja zahtjeva. **EL:** korisnik besplatne pravne pomoći je osoba čiji osnovni godišnji dohodak ne prelazi 2/3 najniže

sredstva podnositelja zahtjeva. U LV podaci nisu usporedivi s podacima iz prethodne godine zbog prilagodbe metode izračuna.

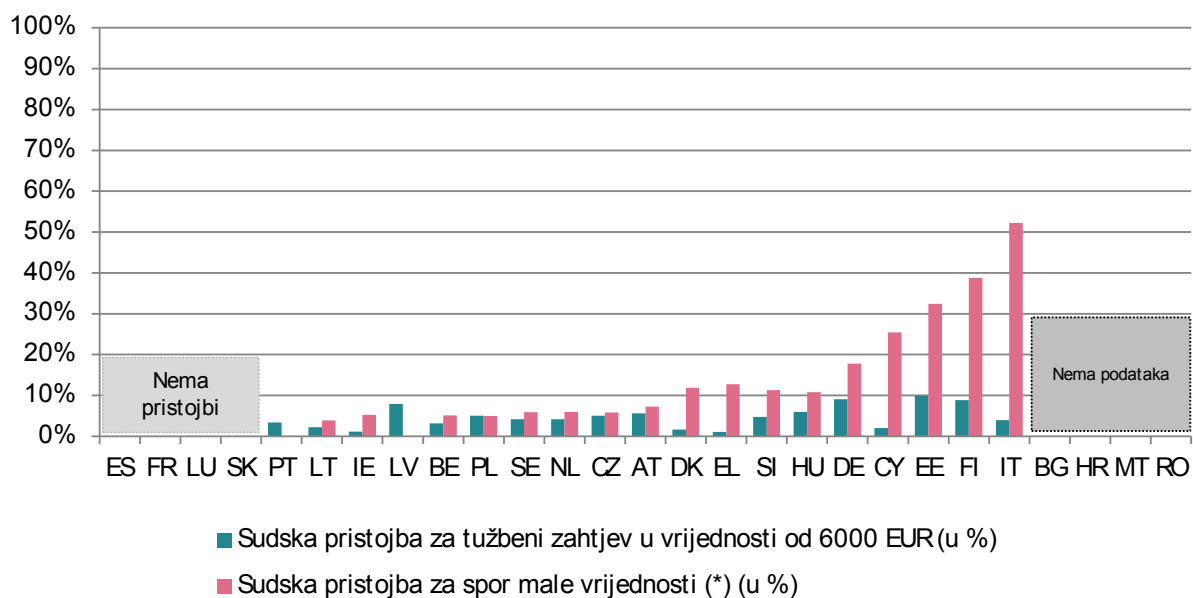
⁶⁷ Kako bi se prikupili usporedivi podaci, Eurostatov prag siromaštva za svaku državu članicu pretvoren je u mjesečni dohodak. Prag rizika od siromaštva (AROP) postavljen je na 60 % od nacionalne srednje vrijednosti (medijana) ekvivalentnog raspoloživog dohotka kućanstava. „European Survey on Income and Living Conditions” (Europsko istraživanje o dohotku i životnim uvjetima), tablica Eurostata ilc_li01, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_li01/default/table?lang=en

⁶⁸ Podaci za 2024. prikupljeni iz odgovora članova Vijeća odvjetničkih komora u Europi (CCBE) na upitnik na temelju sljedećeg konkretnog scenarija: spor između potrošača i poduzeća (navedene su dvije različite vrijednosti spora: 6 000 EUR i Eurostatov prag rizika od siromaštva za svaku državu članicu). S obzirom na to da uvjeti za pravnu pomoć ovise o situaciji u kojoj se nalazi podnositelj zahtjeva, upotrijebljen je sljedeći scenarij: podnositelj prijave je 35-godišnji zaposleni samac bez uzdržavanih osoba, koji nema osiguranje za troškove pravne zaštite, s redovitim prihodima i unajmljenim stanom.

godišnje plaće utvrđene postojećim propisima. **LU**: uveden je sustav djelomične pravne pomoći. Ne postoji poseban prag, a dodjela pravne pomoći ovisi o ukupnoj financijskoj i obiteljskoj situaciji podnositelja zahtjeva. **BG, HR, LV, MT i RO**: nisu dostavljeni podaci.

Primatelji pravne pomoći često su izuzeti od plaćanja sudskih pristojbi. Samo u šest država članica (Bugarska, Češka, Grčka, Austrija, Malta i Poljska) primatelji pravne pomoći nisu automatski izuzeti od plaćanja sudskih pristojbi. U Češkoj sud na pojedinačnoj osnovi odlučuje o izuzeću primatelja pravne pomoći od plaćanja sudskih pristojbi. U Luksemburgu stranke u sporu koje su korisnici pravne pomoći ne plaćaju naknade sudskog izvršitelja. Na slici 24 uspoređuje se iznos sudskih pristojbi za navedena dva scenarija, prikazana kao udio u vrijednosti spora. Na primjer, ako na slici u nastavku sudska pristojba iznosi 10 % vrijednosti tužbenog zahtjeva od 6000 EUR, potrošač će morati platiti 600 EUR sudske pristojbe za pokretanje sudskog postupka. Sporovi male vrijednosti temelje se na Eurostatovu pragu rizika od siromaštva za svaku državu članicu.

Slika .: Sudska pristojba za pokretanje sudskog postupka u konkretnom predmetu u području zaštite potrošača 2024. (*) (iznos sudske pristojbe kao udio u vrijednosti spora) (izvor: Europska komisija i Vijeće odvjetničkih komora u Europi (CCBE) (69))

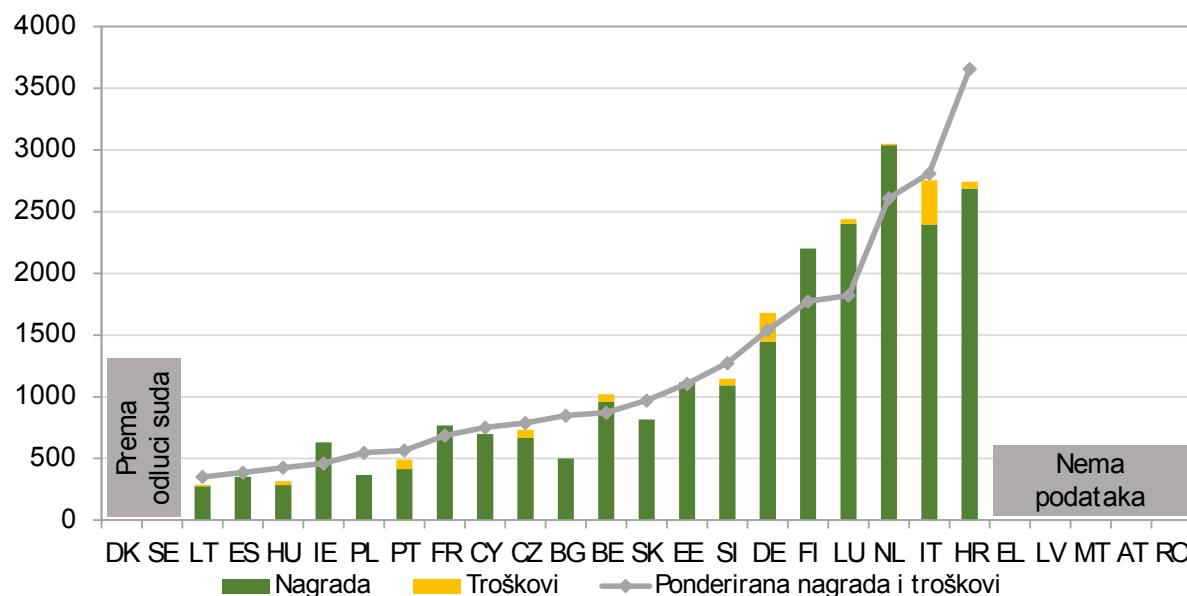

(*) Izračun se temelji na graničnim vrijednostima rizika od siromaštva (AROP) za 2023. „Spor male vrijednosti” znači spor koji odgovara Eurostatovu pragu siromaštva za samca u svakoj državi članici, pretvorenom u mjesečni dohodak (npr. 2022. se ta vrijednost kretala od 326 EUR u **BG** do 2381 EUR u **LU**). **BE**: 24 EUR doprinosa Fondu za sekundarnu pravnu pomoć; sudske pristojbe: 50 EUR ili 165 EUR. Poslije, u slučaju odbacivanja predmeta ili osude: moguće je 1350 EUR za naknadu sudskih troškova. **NL**: vrijednosti sudskih pristojbi odgovaraju parničaru s godišnjim dohotkom manjim od 30 000 EUR. **SE**: sudska pristojba primjenjuje se ako je vrijednost spora veća od 2329 EUR.

⁶⁹ Podaci se odnose na dohodovne pragove koji su vrijedili 2023. i prikupljeni su iz odgovora članova Vijeća odvjetničkih komora u Europi (CCBE) na upitnik na temelju sljedećeg scenarija: spor između potrošača i poduzeća (navedene su dvije različite vrijednosti spora: 6 000 EUR i Eurostatov prag rizika od siromaštva za svaku državu članicu).

Na slici 25 prikazan je iznos pravne pomoći isplaćene odvjetnicima u kaznenom postupku u određenom kaznenom predmetu na temelju studije slučaja (⁷⁰). Ispitanici su u opisanom fiktivnom scenariju naveli koliki bi se iznos isplatio odvjetnicima iz javnog proračuna.

Slika .: Iznos pravne pomoći isplaćene odvjetnicima u kaznenom postupku u određenom kaznenom predmetu 2024. (*) (izvor: Europska komisija i Vijeće odvjetničkih komora u Europi (CCBE) (⁷¹))

(*) Podaci se prikupljaju u okviru posebne studije slučaja. Svi iznosi izraženi su u eurima i, prema potrebi, preračunani su iz nacionalnih valuta⁷². Kako bi se uzele u obzir gospodarske razlike među državama članicama, dodana vrijednost nagrade i troškova podijeljena je s usporednim indeksima razine cijena izraženima u postocima prema kojima je prosjek EU-a 100 %, DK 149 %, a BG 59 %⁷³. Na taj se način prilagođavaju nagrade i troškovi za rad odvjetnika. **AT**: austrijski sustav pravne pomoći financira se državnim sredstvima i temelji se na solidarnosti svih austrijskih odvjetnika koji svi sudjeluju u sustavu pravne pomoći koji se temelji na rotaciji. Općenito, pojedinačni odvjetnik ne prima izravnu naknadu za usluge pravne pomoći. Umjesto toga, austrijska država Austrijskoj odvjetničkoj komori plaća godišnji paušalni iznos za ukupne usluge pravne pomoći koje pružaju svi odvjetnici. Austrijska odvjetnička komora raspodjeljuje taj iznos regionalnim odvjetničkim komorama na temelju broja upisanih odvjetnika koji su pružali usluge pravne pomoći i na temelju broja predmeta pravne pomoći koje su rješavale regionalne odvjetničke komore. Novac se koristi za sustav socijalne sigurnosti i mirovinskog osiguranja odvjetnika koji se ne financira iz državnih sredstava. **IE**: postoje dvije kategorije odvjetnika, odvjetnici nižeg ranga (engl. solicitors) i odvjetnici višeg ranga (engl. barristers), među kojima postoje razlike s obzirom na pravnu pomoć na koju imaju pravo. Na prethodnoj slici prikazan je najviši iznos koji se u konkretnom scenariju može naplatiti kao nagrada u okviru sustava pravne pomoći.

⁷⁰ Za opis studije slučaja vidjeti bilješku 70. u Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2024.

⁷¹ Podaci se odnose na dohodovne pragove koji su vrijedili 2022. i prikupljeni su iz odgovora članova Vijeća odvjetničkih komora u Europi (CCBE) na upitnik na temelju sljedećeg scenarija: spor između potrošača i poduzeća (navedene su dvije različite vrijednosti spora: 6 000 EUR i Eurostatov prag rizika od siromaštva za svaku državu članicu).

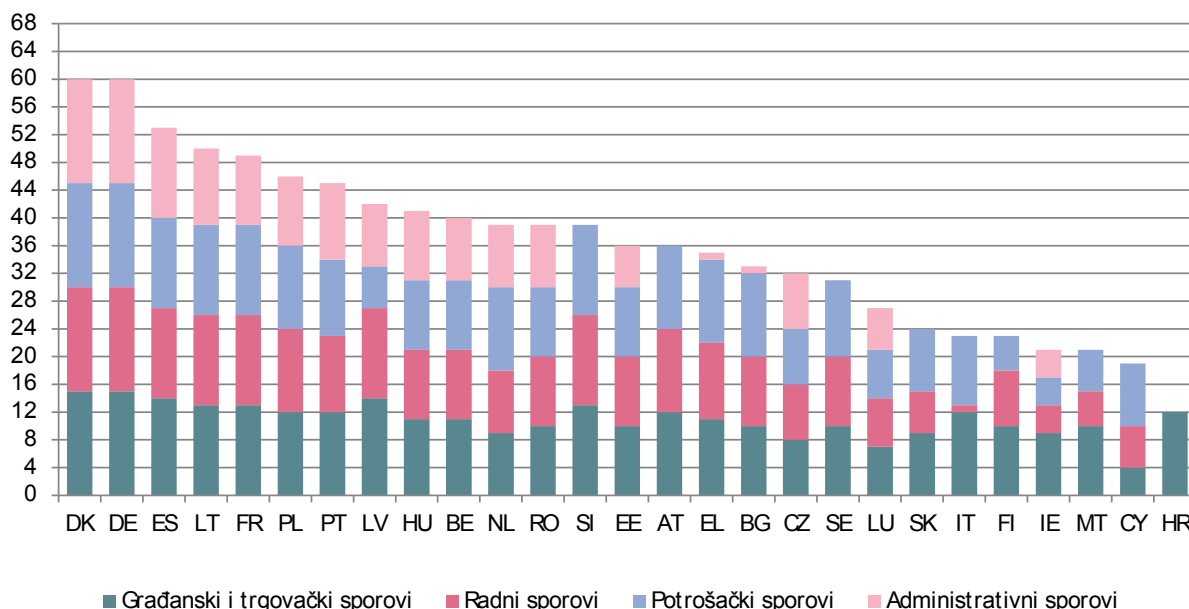
⁷² Konverzija je izvršena primjenom referentnih deviznih tečajeva eura Europske središnje banke primjenjivih 30. rujna 2024. 1,9558 BGN, 25,184 CZK, 7,4560 DKK, 396,88 HUF, 4,2788 PLN, 4,9753 RON, 11,3000 SEK.

⁷³ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00120/default/table?lang=en&category=t_prc.t_prc_ppp.

– Pristup alternativnim načinima rješavanja sporova –

Na slici 26 prikazana su nastojanja država članica da potaknu dobrovoljnu primjenu alternativnih načina rješavanja sporova (ADR) putem raznih inicijativa. One se mogu razlikovati ovisno o području prava (⁷⁴).

Slika .: Promicanje i poticanje primjene alternativnih načina rješavanja sporova 2024 (*)
(izvor: Europska komisija (⁷⁵))

(*) Najviši mogući broj bodova: 68 bodova. Ukupni pokazatelji temelje se na sljedećim pokazateljima: 1. internetske stranice s informacijama o ADR-u; 2. promidžbene kampanje u medijima; 3. brošure za javnost; 4. sud omogućuje posebna informativna predavanja o ADR-u na zahtjev; 5. koordinator za ADR/mirenje na sudovima; 6. objavljivanje ocjena upotrebe ADR-a; 7. objavljivanje statističkih podataka o upotrebi ADR-a; 8. troškovi nastali ADR-om (djelomično ili u cijelosti) podmiruju se iz pravne pomoći; 9. potpun ili djelomičan povrat plaćenih sudskih pristojbi (uključujući biljege) ako je ADR uspješno završen; 10. nisu obvezni odvjetnici u postupcima ADR-a; 11. sudac može djelovati kao izmiritelj; 12. dogovor stranaka postaje izvršiv na sudu; 13. mogućnost pokretanja postupka/spora i podnošenja dokumentarnih dokaza putem interneta; 14. stranke se o pokretanju postupka i različitim fazama postupka mogu obavijestiti elektroničkim putem; 15. mogućnost internetskog plaćanja odgovarajućih naknada; 16. upotreba tehnologija (aplikacije umjetne inteligencije, roboti za razgovor) kako bi se olakšalo podnošenje i rješavanje sporova i 17. druga sredstva. Za svaki od tih 17 pokazatelja dodijeljen je jedan bod za svako pravno područje. **IE:** upravni predmeti obuhvaćeni su kategorijom građanskih i trgovačkih predmeta. **EL:** ADR postoji u postupku javne nabave, a provodi se pred upravnim žalbenim sudovima. **ES:** ADR je obavezan za predmete u području radnog prava. **PT:** u građanskim/trgovačkim sporovima sudske pristojbe vraćaju se samo u predmetima koje rješavaju mirovni suci. **SK:** u slovačkom pravnom poretku nije moguća primjena ADR-a u upravne svrhe. **FI:** potrošački i radni sporovi isto tako se smatraju građanskim predmetima. **SE:** suci imaju postupovno diskrecijsko pravo u vezi s ADR-om. Obvezna je zadaća sudaca da nastoje postići mirno rješavanje sporova, osim ako je to neprikladno zbog prirode predmeta.

⁷⁴ Metode za promicanje i poticanje uporabe alternativnog rješavanja sporova ne obuhvaćaju obvezne zahtjeve za primjenu alternativnog rješavanja sporova prije pokretanja sudskog postupka. Takvi zahtjevi mogu izazvati zabrinutost u pogledu njihove usklađenosti s pravom na djelotvoran pravni lijek pred sudom utvrđenim u Povelji EU-a o temeljnim pravima.

⁷⁵ Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

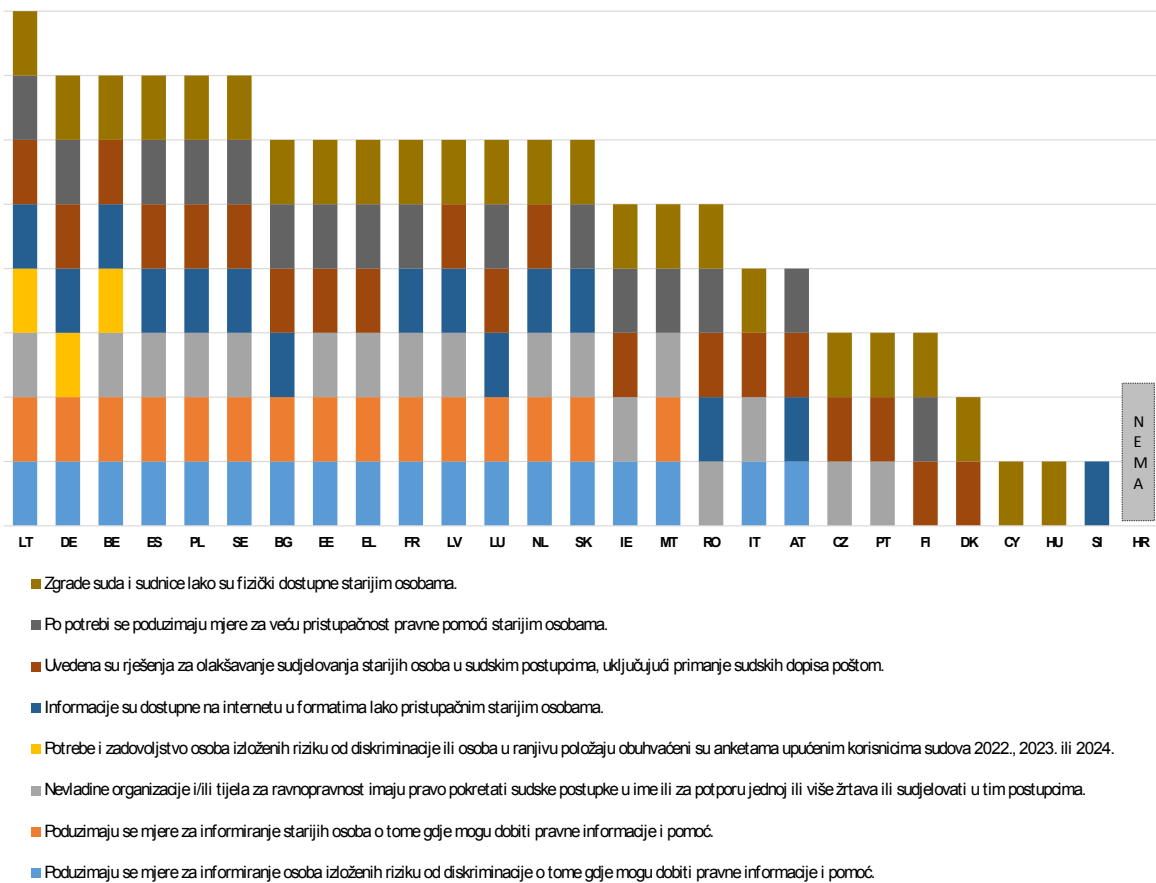
– Posebni aranžmani za pristup pravosuđu –

U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-a za 2022. prikazani su posebni podaci o posebnim aranžmanima za olakšavanje ravnopravnog pristupa pravosuđu osobama s invaliditetom. U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2023. nastavili su se ispitivati odabrani posebni aranžmani za olakšavanje ravnopravnog pristupa pravosuđu osobama koje su izložene riziku od diskriminacije i dvjema posebnim skupinama: starijim osobama te žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. ponovno se analiziraju ti odabrani posebni aranžmani, dvije godine od zadnjeg prikaza tih podataka.

U grafikonu u nastavku prikazane su mjere koje je svaka država članica poduzela kako bi za osobe izložene riziku od diskriminacije, uključujući starije osobe, uklonila prepreke u pristupu pravosuđu. To uključuje i fizičku pristupačnost zgrada sudova, pristup pravnim informacijama, pomoć ili pravnu pomoć i format informacija na internetu.

Iz grafikona je vidljiv niz pozitivnih trendova, među ostalim u fizičkoj pristupačnosti zgrada sudova i sudnica, pristupačnosti pravne pomoći ili rješenjima za olakšavanje sudjelovanja starijih osoba u sudskim postupcima. Vidljivo je i da se informacije na internetu sve češće objavljuju u formatima koji su pristupačni starijim osobama te da nevladine organizacije ili tijela za ravnopravnost imaju pravo pokrenuti sudske postupke ili u njima sudjelovati u većem broju država članica. Međutim, u nekim državama članicama i dalje su prisutni problemi. U nekim državama članicama napredak je i dalje spor te stanje stagnira ili se čak pogoršava.

Slika .: Posebni aranžmani za pristup pravosuđu osoba izloženih riziku od diskriminacije⁷⁶ i starijih osoba⁷⁷ (izvor: Europska komisija (⁷⁸))

(*) **BE:** Unia je neovisna javna institucija koja promiče ravnopravnost i bori se protiv diskriminacije. Postoje i posebne internetske stranice, uključujući Just-on-web i e-deposit. **DK:** građani mogu biti izuzeti od korištenja digitalnih javnih rješenja, primjerice ako nemaju pristup računalu, pametnom telefonu ili tabletu u svojem boravištu. U posebnim slučajevima sud može odlučiti da osoba može biti izuzeta od korištenja internetske stranice minretssag.dk ako ta osoba nema digitalne vještine ili ima određeni invaliditet. **IE:** Irsko povjerenstvo za ljudska prava i ravnopravnost ovlašteno je podnijeti zahtjev Visokom sudu, Žalbenom sudu ili Vrhovnom sudu za odobrenje da se pojavi pred sudom kao amicus curiae u postupcima koji uključuju ljudska prava i/ili ravnopravnost; digitalno podnošenje dokumenata ne zamjenjuje tradicionalne oblike podnošenja i dostave dokumenata. **ES:** člankom 7.a španjolskog Zakona o parničnom postupku uvodi se nekoliko novih odredbi kako bi se starijim osobama osigurao jednostavan pristup pravosuđu. **HR:** posljednje istraživanje te vrste provedeno je 2017. U novom istraživanju koje će se provesti 2025. pitanja će biti podijeljena prema dobnim skupinama sudionika. **IT:** starijim osobama nisu pristupačne sve prostorije sudova. **FI:** službenici za pravnu pomoć mogu organizirati posjete starijim osobama radi rješavanja njihova predmeta. **LT:** u skladu sa Zakonom o pravnoj pomoći koju jamči država žrtve kaznenih djela počinjenih s namjerom izražavanja mržnje prema njima, među ostalim na temelju dobi, ispunjavaju uvjete za pravnu pomoć bez obzira na njihov dohodak i imovinu. **MT:** Malta je 2023. potpisala memorandum o razumijevanju s Ministarstvom za aktivno starenje i skrb u zajednici kako bi se starijim klijentima (starijima od 60 godina) pružila besplatna pravna pomoć u građanskim i kaznenim predmetima, uključujući predmete u kojima su starije osobe žrtve kaznenog djela ili su pretrpjele rodno uvjetovano nasilje. **NL:** pravosudna tijela obavješćuju javnost o tome gdje se može zatražiti pravni savjet

⁷⁶ Osobe izložene riziku od diskriminacije, posebno na temelju razloga iz članka 19. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, odnosno na temelju „spola, rase, etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije”, i na temelju sljedećih osnova iz članka 21. Povelje o temeljnim pravima: „spol, rasa, boja kože, etničko ili socijalno podrijetlo, genetske osobine, jezik, religija ili uvjerenje, političko ili bilo kakvo drugo mišljenje, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje, invaliditet, dob ili spolna orijentacija.”

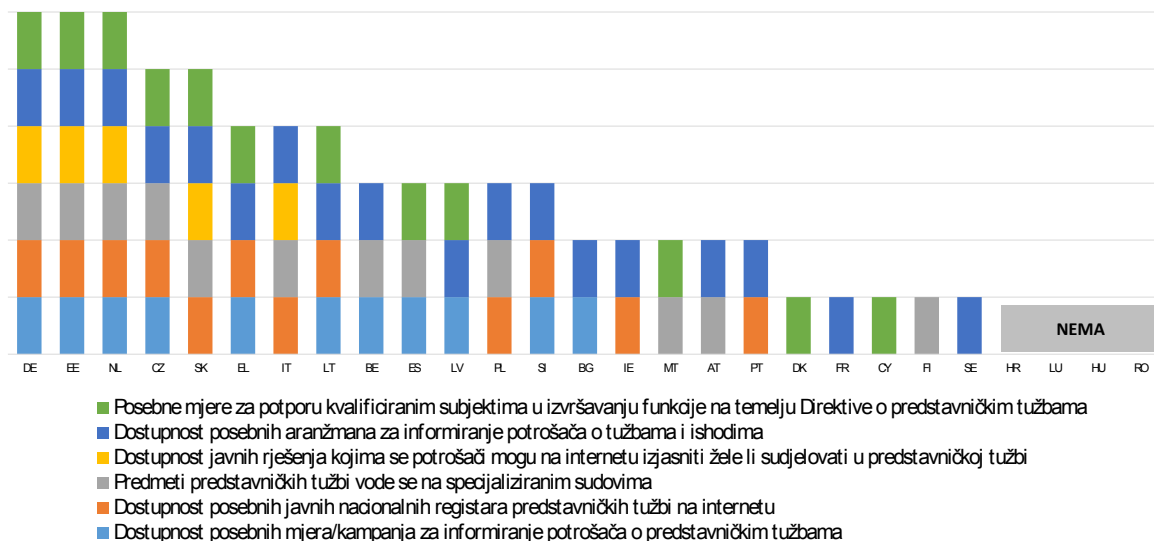
⁷⁷ Za potrebe ovog grafikona, osobe u dobi od 65 ili više godina.

⁷⁸ Podaci za 2023. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

(Juridisch Loket, odvjetnici itd.). Te bi informacije trebale biti prilagođene korisnicima i razumljive svima, uključujući starije osobe. Kako bi se to provjerilo, provedeno je istraživanje među korisnicima. **AT**: u zgradama sudova (uz nekoliko iznimaka) nema prepreka te su stoga fizički lako pristupačne starijim osobama. **PL**: nevladine organizacije čija zakonska zadaća nije poslovanje mogu radi zaštite prava građana u slučajevima predviđenima zakonom pokrenuti postupak i sudjelovati u postupcima koji su u tijeku. **PT**: ako je ranjiva osoba žrtva kaznenog djela neprovedbe javnih dužnosti (postupke za kaznena djela neprovedbe javnih dužnosti pokreće državni odvjetnik po službenoj dužnosti), nevladine organizacije ili tijela za ravnopravnost mogu pokrenuti postupak. **SI**: na posebnim internetskim stranicama dostupne su informacije o postupcima na informativan način i način koji je prilagođen korisnicima. **SK**: pristup ustavno zajamčenom pravu građana na pravnu pomoć uglavnom se provodi preko centara za pravnu pomoć i javnih pravobranitelja.

Slika 28 dopunjuje slike 19 i 20 o učinkovitosti postupaka u području potrošačkog prava jer prikazuje određene odabrane mjere koje su države članice EU-a poduzele kako bi informirale javnost o novom europskom modelu kolektivne pravne zaštite ⁽⁷⁹⁾ čiji je cilj poboljšati pristup potrošača pravosuđu u situacijama masovne štete.

Slika .: Posebni aranžmani za predstavničke tužbe kojima se štite kolektivni interesi potrošača, 2024. (*) (izvor: Europska komisija ⁽⁸⁰⁾)

(*) Predstavničke tužbe kako je utvrđeno Direktivom (EU) 2020/1828. To su postupci koje pokreću kvalificirani subjekti pred nacionalnim sudovima ili upravnim tijelima u ime skupina potrošača kako bi zatražili mjere zabrane (tj. kako bi se zaustavile nezakonite prakse trgovca; slično onome što je predviđeno Direktivom 2009/22/EZ o sudskim nalogima), mjere popravljanja štete (kao što su povrat novca, zamjena, popravak) ili obje navedene vrste mjera. Cilj je ovog pitanja prikupiti informacije o konkretnim praksama koje nisu nužno izravno povezane s provedbom Direktive. Za **HR, LU, HU, RO** nisu dostavljeni podaci. **NL**: svi sudovi (građanskopravni odjeli) u Nizozemskoj nadležni su za predmete koji se odnose na predstavničke tužbe. U praksi takve predmete rješava nacionalna skupina sudaca specijaliziranih za tu vrstu postupka ili s iskustvom u takvim postupcima. Riječ je o sustavu pretpostavljenog pristanka, što znači da potrošači trebaju djelovati samo ako ne žele biti zastupljeni u tužbi. O tome moraju obavijestiti sud u pisanom obliku. **BE**: ne postoji registar, ali određene odluke moraju se objaviti na internetskim stranicama Ministarstva gospodarstva i u službenom listu. **DK**: trenutačno su kvalificirani subjekti danski pravobranitelj za zaštitu potrošača (Forbrugerombudsmanden) i Danska agencija za lijekove (Lægemiddelstyrelsen), koje se financiraju javnim sredstvima. **EE**: potrošački sporovi rješavaju se pred

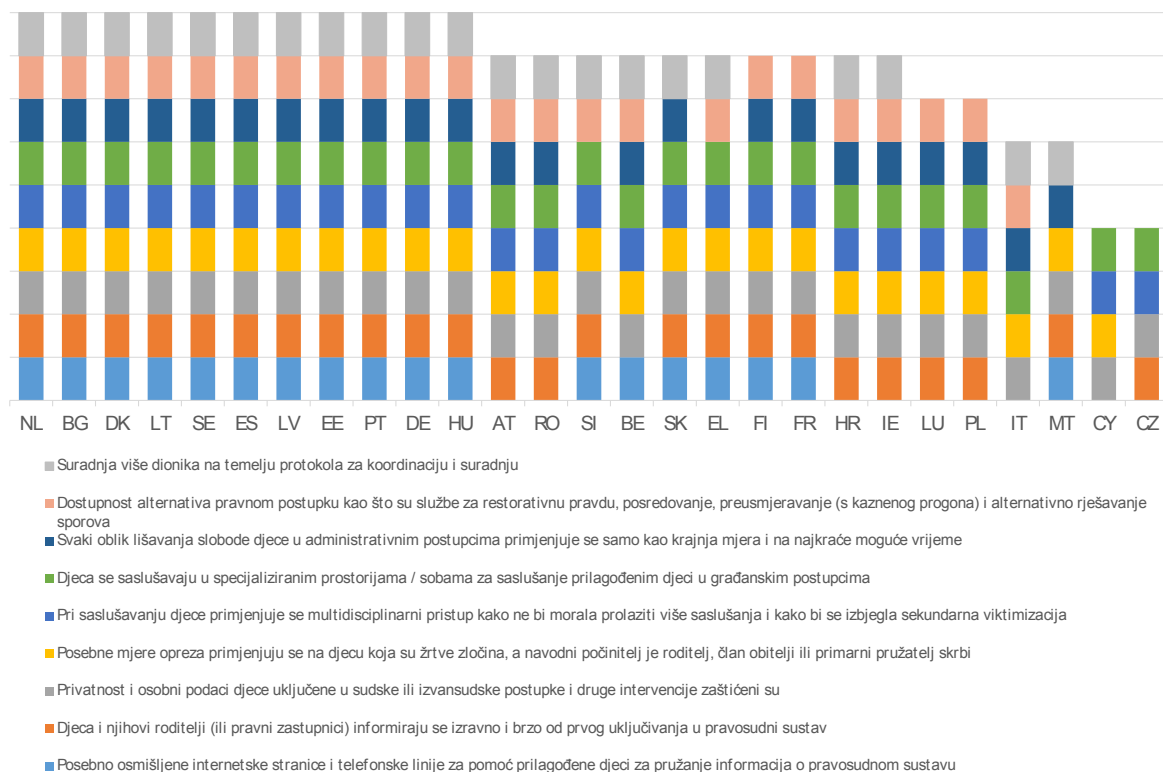
⁷⁹ Kako je uveden Direktivom (EU) 2020/1828 o predstavničkim tužbama, https://commission.europa.eu/law/law-topic/consumer-protection-law/representative-actions-directive_hr, radi zaštite kolektivnih interesa potrošača.

⁸⁰ Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave i Europskom mrežom za pravosudno osposobljavanje.

Odborom za potrošačke sporove, koji je neovisno i nepristrano tijelo za rješavanje potrošačkih sporova. **IE:** na internetskim stranicama „Citizens Information” objavljen je članak o predstavničkim tužbama u okviru informativne stranice „How to complain” (Kako podnijeti pritužbu) za potrošače. **EL:** Zakonom 5019/2023 uspostavlja se novi sustav predstavničkih tužbi. **LV:** u Latviji postoji jedan imenovani kvalificirani subjekt za prekogranične predmete. Još nije bilo predmeta koji se odnose na predstavničke tužbe. **LT:** mjere za informiranje javnosti o predstavničkim tužbama potrošača uglavnom se provode pružanjem relevantnih informacija na internetskim stranicama Državnog tijela za zaštitu prava potrošača (SCRPA) i udruženja potrošača (npr. memorandum objavljen na internetskim stranicama SCRPA-e, <https://vytat.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/2/o2moBOazC4c.pdf>). **PT:** popis predstavničkih tužbi podnesenih pred sudovima u PT dostupan je na internetskim stranicama Glavne uprave za potrošače, zajedno s podacima za kontakt subjekta i svim relevantnim dokumentima za potrošače: https://www.consumidor.gov.pt/consumidor_4/aco-es-coletivas/informacoes-sobre-aco-es-coletivas. **SK:** potrošači se mogu pridružiti kolektivnoj tužbi preko bilo kojeg javnog bilježnika. Obrazac za prijavu dostupan je na sljedećoj poveznici https://static.slov-lex.sk/pdf/prilohy/SK/ZZ/2023/289/20230725_5563264-2.pdf.

U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. proširena je analiza pravosuđa prilagođenog djeci. Slika 29 prikazuje različite posebne aranžmane za pravosuđe prilagođeno djeci (građanski i kazneni postupci/postupci sudova za mladež). Na slici 30 razmatraju se širi posebni aranžmani dostupni kad je dijete uključeno kao žrtva ili kao osumnjičenik/okrivljenik u sudskom postupku.

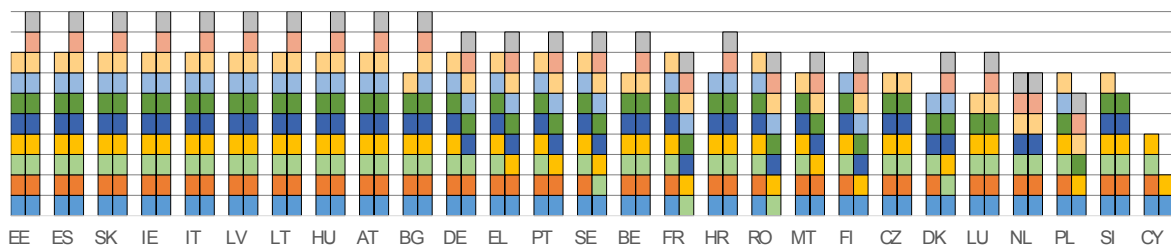
Slika .: Posebni aranžmani za pravosuđe/postupke prilagođene djeci (građanski i kazneni postupci/postupci sudova za mladež) 2024. (*) (izvor: Europska komisija ⁽⁸¹⁾).

(*) Djeca: osobe mlađe od 18 godina.

⁸¹ Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

Slika .: Posebni aranžmani za djecu koja su uključena u kaznene postupke kao žrtve ili osumnjičenici/okrivljenici (djeca: osobe mlađe od 18 godina) 2024. (*) (izvor: Europska komisija ⁽⁸²⁾)

Za svaku državu članicu dva stupca prikazuju sudjelovanje djece (slijeva nadesno):
 1. kao žrtava
 2. kao osumnjičenika/okrivljenika

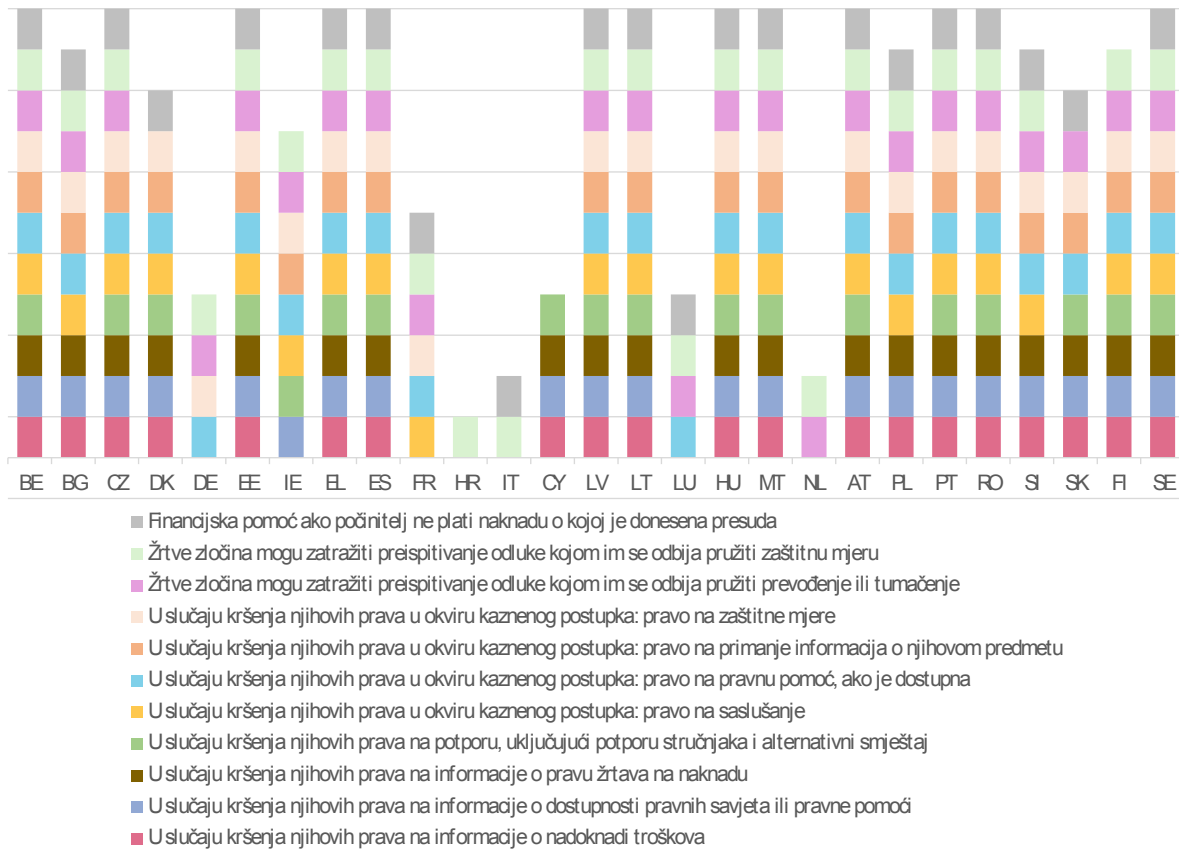
- Pravo je da se djeca lišena slobode smiještaju odvojeno od odraslih osoba i u uvjetima usklađenima s njihovim potrebama i pravima
- Svaki oblik lišavanja djece slobode primjenjuje se kao krajnja mjera i na najkraće moguće vrijeme
- Suci, državni odvjetnici i ostali pravni stručnjaci koji dolaze u kontakt s djecom posebno se osposobljavaju
- Kazneni postupci u koje su uključena djeca obrađuju se hitno
- Djecu tijekom cijelog postupka prati njihov zakonski zastupnik ili druga odgovarajuća osoba koju ona imenuju
- Posebne potrebe djece uzimaju se u obzir u cijelom postupku na temelju individualne procjene
- Uvedene su posebne mjere za audiovizualno snimanje ispitivanja djece, videokonferencijske pozive ili druge načine saslušavanja djece koji se odvijaju komunikacijom na daljinu
- Djeca se saslušavaju/ispituju u specijaliziranim prostorijama/sobama za saslušanje prilagođenima djeci i mogu stvarno sudjelovati u svakom saslušanju
- Djeci se pružaju informacije koje su im prilagođene o njihovim pravima i općim aspektima postupka

(*) Djeca: osobe mlađe od 18 godina.

⁸² Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

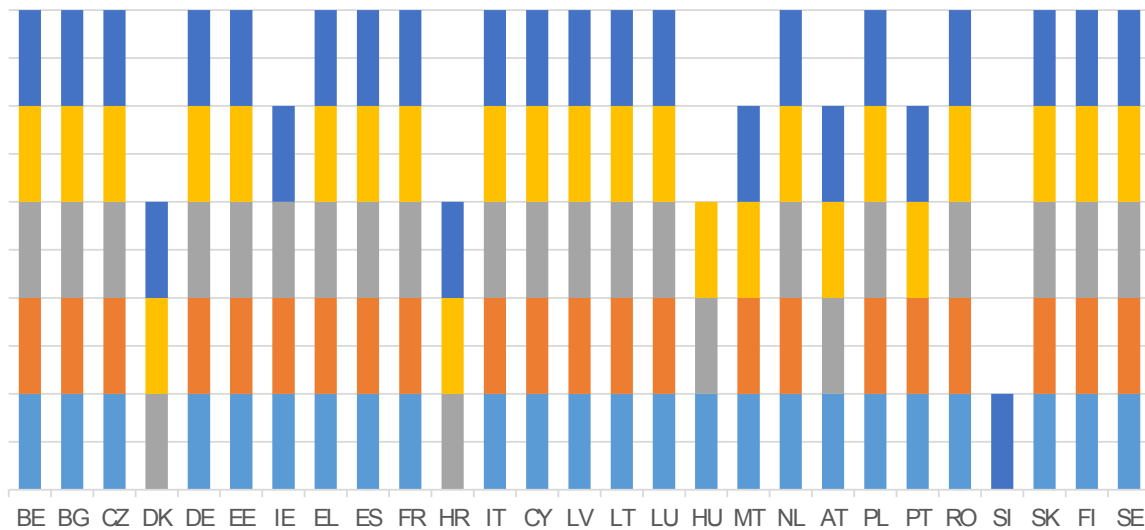
U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. analiza pristupa pravosuđu proširuje se na žrtve kaznenih djela i žrtve nasilja nad ženama/nasilja u obitelji.

Slika .: Pravni lijekovi za žrtve kaznenih djela 2024. (izvor: Europska komisija ⁽⁸³⁾)

⁸³ Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

Slika .: Pravni lijekovi za žrtve nasilja nad ženama/nasilja u obitelji 2024. (izvor: Europska komisija ⁽⁸⁴⁾)

- Uvedene su mjere za zaštitu prava i interesa žrtava i svjedoka
- Uvedene su mjere kojima se prema potrebi izbjegava kontakt žrtava i počinitelja
- Žrtve se obavješćuje kad počinitelj više nije u pritvoru
- U predmetima koji uključuju nasilje nad ženama / nasilje u obitelji mogu pomagati nevladine organizacije i/ili tijela za ravnopravnost
- Posebne internetske stranice s pravnim i praktičnim informacijama o žrtvama nasilja nad ženama / nasilja u obitelji

2.2.2. Resursi

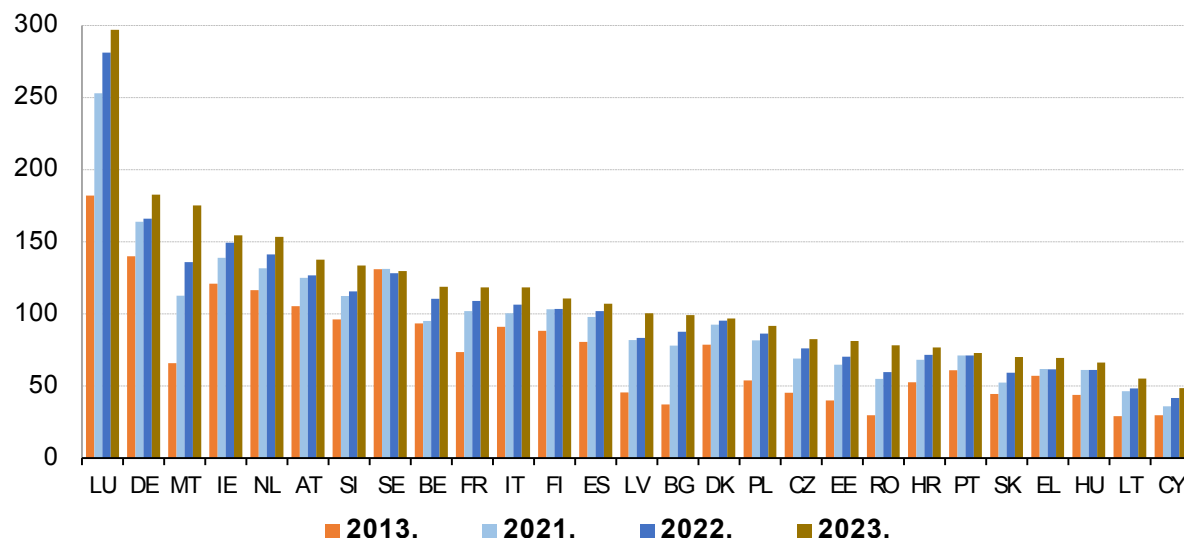
Za dobro funkcioniranje pravosudnog sustava nužni su dostatni resursi, uključujući potrebna ulaganja u fizičku i tehničku infrastrukturu te kvalificirano i osposobljeno osoblje svih kategorija koje prima primjerenu naknadu. Bez prikladnih objekata, alata ili osoblja s potrebnim kvalifikacijama, vještinama i pristupom trajnoj izobrazbi dovodi se u pitanje kvaliteta postupaka i odluka.

– *Financijska sredstva* –

Na slikama u nastavku prikazuju se stvarna državna potrošnja za rad pravosudnog sustava (isključujući zatvore) po stanovniku (slika 33) i kao udio u bruto domaćem proizvodu (BDP) (slika 34).

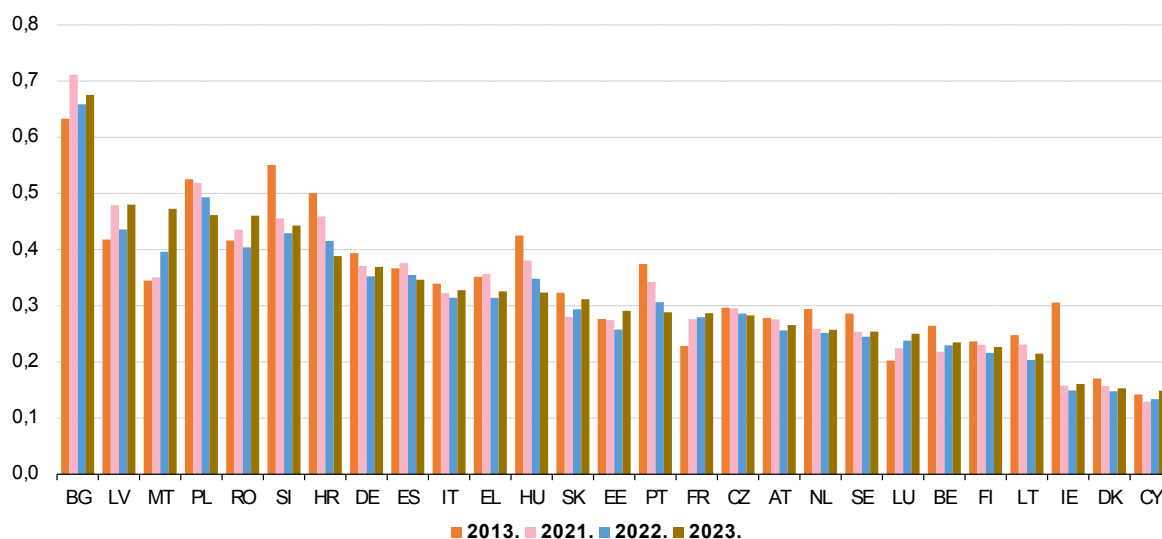
⁸⁴ Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

Slika .: Ukupni rashodi opće države za sudove u EUR po stanovniku 2013. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (izvor: Eurostat)

(*) Države članice poredane su prema rashodima 2023. (od najviših do najnižih). Podaci za 2022. za DE, ES, FR i SK su privremeni. Podaci za 2023. za BE, DE, ES, FR, PT i SK su privremeni. U podacima za PL 2022. došlo je do prekida u vremenskom nizu. Izvor: Eurostat, Gov_10a_exp

Slika .: Ukupni rashodi opće države za sudove kao postotak BDP-a 2013. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (izvor: Eurostat)

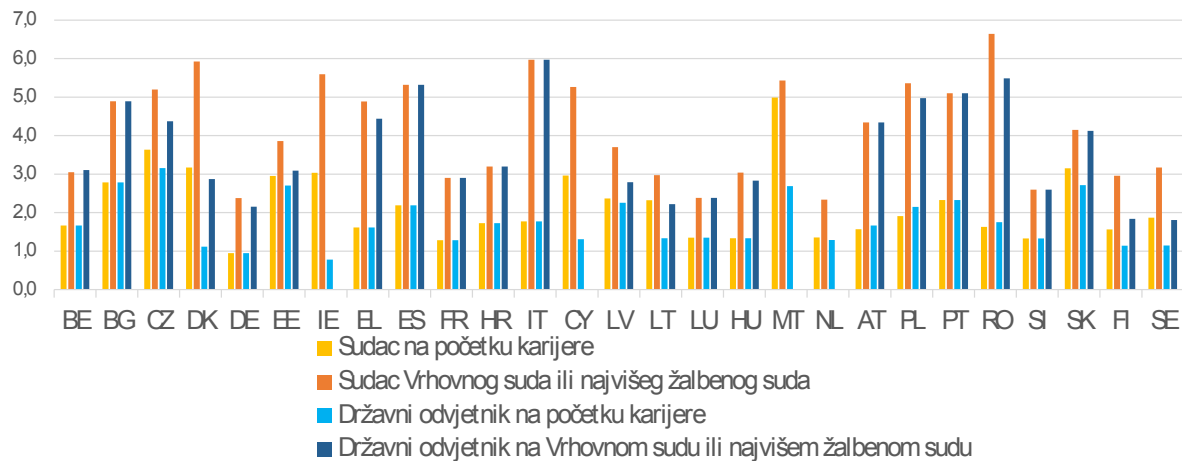

(*) Države članice poredane su prema rashodima 2023. (od najviših do najnižih). Podaci za 2022. za DE, ES, FR i SK su privremeni. Podaci za 2023. za BE, DE, ES, FR, PT i SK su privremeni. U podacima za PL 2022. došlo je do prekida u vremenskom nizu. Izvor: Eurostat, Gov_10a_exp

Slika 35 prikazuje odnos godišnjih plaća sudaca i državnih odvjetnika u usporedbi s prosječnom godišnjom plaćom u zemlji. Za svaku zemlju stupci prikazuju te odnose za suce i državne odvjetnike na početku i na vrhuncu njihove karijere. Na temelju članka 19. stavka 1. UEU-a države članice moraju osigurati neovisnost svojih sudova u cjelini i pojedinačnih sudaca u područjima obuhvaćenima pravom EU-a. Iako se nije smatralo da se privremenim smanjenjem plaća u kontekstu mjera štednje krši ta odredba, Sud Europske unije izjavio je da

visina plaće sudaca koja je proporcionalna važnosti funkcija koje oni obavljaju predstavlja bitno jamstvo neovisnosti sudstva⁽⁸⁵⁾.

Slika .: Odnos godišnjih plaća sudaca i državnih odvjetnika i prosječne bruto godišnje plaći u zemlji 2023. (*) (izvor: Studija Europske komisije za učinkovitost pravosuđa Vijeća Europe (CEPEJ))

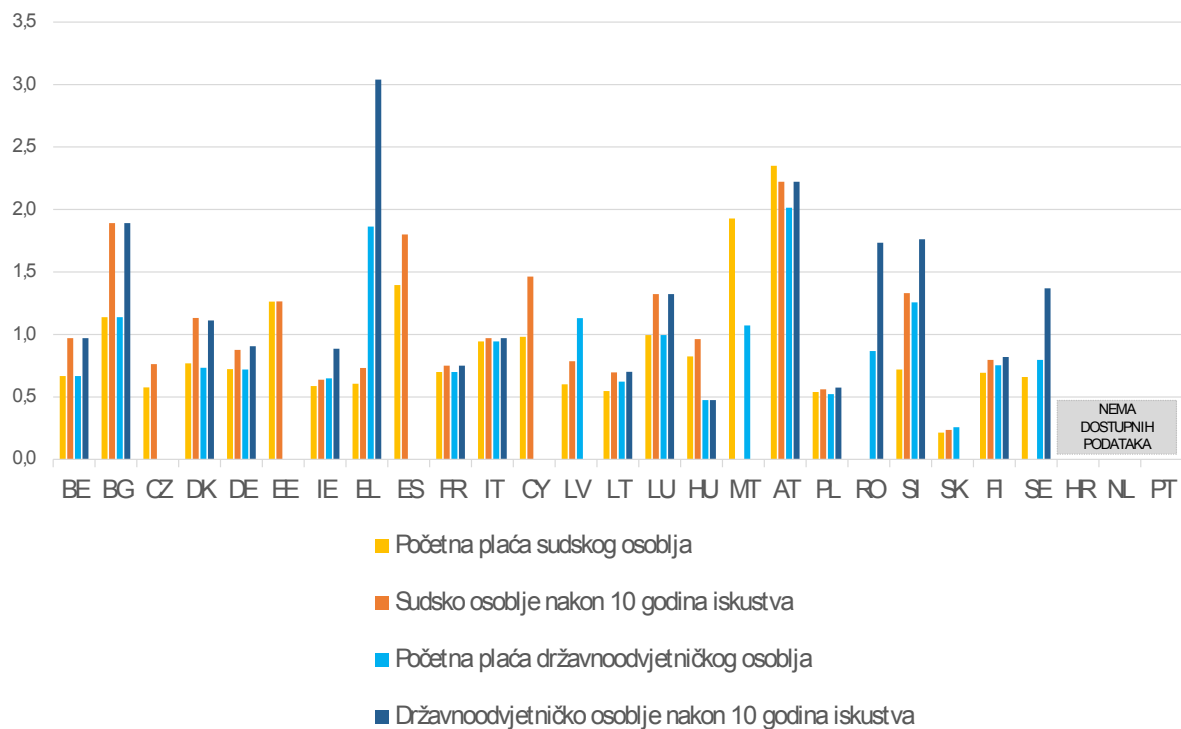
(*) Posebne napomene država članica o podacima dostupne su u studiji CEPEJ-a⁽⁸⁶⁾.

Slika 36 prikazuje odnos godišnjih plaća sudskog i državnoodvjetničkog osoblja u usporedbi s prosječnom godišnjom plaćom u zemlji. U prva dva stupca za svaku je zemlju prikazan odnos za sudsko osoblje na početku njihove karijere i nakon 10 godina radnog staža, a u trećem i četvrtom stupcu odnos za državnoodvjetničko osoblje na početku njihove karijere i nakon 10 godina radnog staža.

⁸⁵ Presuda Suda Europske unije, predmet C- 64/16 Associação Sindical dos Juizes Portugueses, (ECLI:EU:C:2018:117), t. 45., „Međutim, baš kao i zabrana razrješenja članova predmetnog tijela (vidjeti osobito presudu od 19. rujna 2006., Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, t. 51.), to što oni primaju plaću koja je odgovarajuća s obzirom na važnost funkcija koje obavljaju predstavlja jamstvo svojstveno neovisnosti sudaca”. Vidjeti i presudu Suda Europske unije, spojeni predmeti C-146/23 i C-374/23, Sąd Rejonowy w Białymstoku i Adoreiké (ECLI:EU:C:2025:109), u kojoj Sud potvrđuje da detaljna pravila za određivanje plaća sudaca moraju biti objektivna, predvidljiva, stabilna i transparentna. Određivanje te plaće mora imati pravnu osnovu i ispunjavati kriterije objektivnosti, predvidljivosti, stabilnosti i transparentnosti. Svako odstupanje od načina određivanja plaće mora biti opravdano ciljem od općeg interesa.

⁸⁶ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_hr

Slika .: Odnos godišnjih plaća sudskog i državnoodvjetničkog osoblja i prilagođene prosječne godišnje bruto plaće za puno radno vrijeme u zemlji 2023. (*) (izvor: Europska komisija i Eurostat ⁽⁸⁷⁾)

(*) Pokazatelj je definiran u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave. Podaci o plaćama odnose se na minimalnu bruto godišnju početnu plaću 2023. izraženu u eurima i minimalnu bruto godišnju plaću nakon 10 godina iskustva 2023. u eurima. Bruto plaća izračunava se prije plaćanja doprinosa i poreza. Uključeni su dodaci koji se redovito isplaćuju cjelokupnom osoblju bez obzira na njihove osobne okolnosti (npr. 13. plaća koja se bez iznimke isplaćuje osoblju suda / državnog odvjetništva). Bonusi povezani s osobnim okolnostima (npr. obiteljski doplatci ovisno o broju djece) isključeni su iz iznosa. Ako nije navedeno drukčije, primjenjuje se minimalni iznos plaće po kategorijama osoblja koje pripada odgovarajućoj skupini osoblja. Omjer je izračunan u odnosu na Eurostatov pokazatelj „Prilagođena prosječna plaća za puno radno vrijeme po zaposleniku”, nama_10_fte, za 2023. Sudsko osoblje odnosi se na osoblje na prvostupanjskim sudovima koje sudjeluje u sudskim postupcima/koje je uključeno u donošenje odluka, kao što su pomoćnici suci, Rechtspfleger, auxilliaires de justice, tajnici sudova. Državnoodvjetničko osoblje odnosi se na osoblje na najnižoj razini državnih odvjetništava koje sudjeluje u postupcima/koje je uključeno u donošenje odluka, kao što su pomoćnici državnih odvjetnika, državnoodvjetnički vježbenici. Posebne kategorije koje navode pojedinačne države članice unutar te dvije šire skupine i koje su prikazane na grafikonu jesu: J: odnosi se na sudsko osoblje, P: odnosi se na državnoodvjetničko osoblje. **BE:** griffier/greffier (J), secretaris/secrétaire (P). Dostavljeni podaci uključuju naknadu za godišnje odmore i dodatak na kraju godine. **BG:** sudski pomoćnik (J), pomoćnik u državnom odvjetništvu (P). **CZ:** viši sudski službenik (J), državnoodvjetničko osoblje (P). **DK:** pomoćni sudac (J), državnoodvjetnički vježbenik (P). Plaća pomoćnog suca nakon 10 godina iskustva temelji se na prosječnoj plaći. **DE:** nije navedeno. **EE:** sudski savjetnik (J), pomoćnik državnog odvjetnika (P). **IE:** sudski pomoćnik (J), pomoćnik državnog odvjetnika (P). **EL:** tajnik suda (J). **ES:** Letrados de la Administración de Justicia (J), Cuerpo de Auxilio Judicial (P). **FR:** pravni pomoćnik/službenik (J), pravni pomoćnik/službenik (P). **HR:** sudski savjetnik (J), državnoodvjetnički savjetnik (P). **IT:** osoblje sudova iz područja III. i gospodarskog segmenta F1 (J), osoblje sudova iz područja III. i gospodarskog segmenta F2 (J), državnoodvjetničko osoblje iz područja III. i gospodarskog segmenta F1 (P), državnoodvjetničko osoblje iz područja III. i gospodarskog segmenta F2 (P). **CY:** tajnik (J). **LV:** pomoćnik suca (J), odvjetnik – savjetnik, odvjetnik u području kaznenog prava, odvjetnik – analitičar (P). Sudsko osoblje čine samo pomoćnici sudaca. U toj kategoriji ne postoji raspon plaća. Kad je riječ

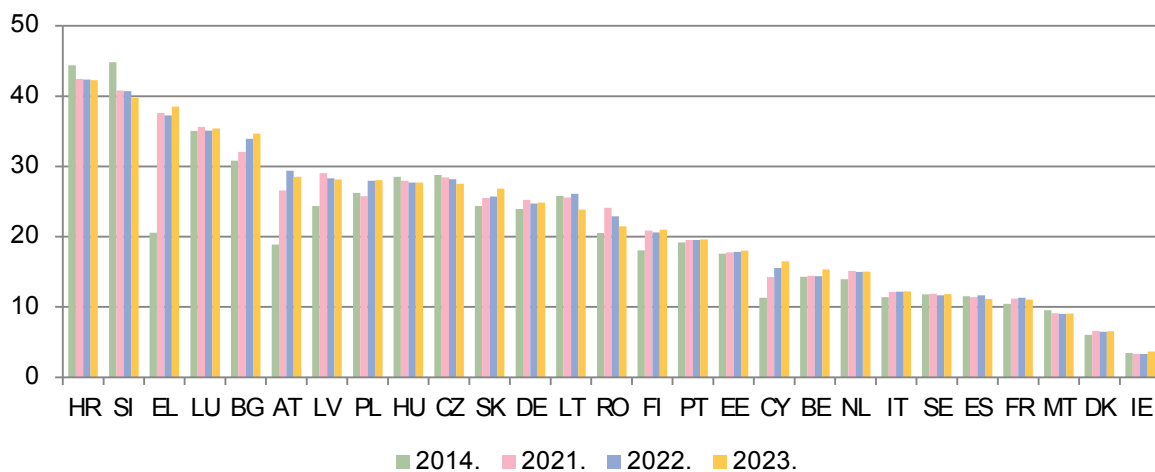
⁸⁷ Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave i Eurostatom. Za izračun odnosa na slikama 34 i 35 nisu korišteni isti izvori podataka o prosječnoj godišnjoj bruto plaći (na slici 34 izvor je CEPEJ na temelju informacija koje su dostavili nacionalni korespondenti, a na slici 35 izvor je Eurostat). Stoga odnosi prikazani na te dvije slike nisu izravno usporedivi.

o kategoriji „pomoćnik suca”, navedeni podaci odnosili su se na maksimalnu plaću 2022. Plaća svih pomoćnika sudaca na prvostupanjskim sudovima je jednaka. Na primjer, ako pomoćnik suca dobije najvišu ocjenu u godišnjem postupku ocjenjivanja, tada maksimalnu plaću može primiti već u prvoj godini staža. Kad je riječ o osoblju državnog odvjetništva, podaci su prosjek plaće za navedena radna mjesta. Osoblje na obje razine državnog odvjetništva ima određenu plaću koja ne ovisi o godinama radnog staža. **LT**: sudski pomoćnici (viši sudski pomoćnici) (J), pomoćnici državnog odvjetnika i pomoćnici glavnog državnog odvjetnika (P). Visina plaća sudskog i državnoodvjetničkog pomoćnika i administrativnog osoblja prosjek je određenih plaća u određenoj kategoriji. **LU**: sudski savjetnici: zaposlenik A1 (J), sudski savjetnici: zaposlenik A1 (J). **HU**: službenik državnog odvjetništva (P). **MT**: sudski pomoćnik (J), odvjetnički vježbenik (P). **NL**: podaci nisu dostupni jer nedostaje Eurostatov pokazatelj prilagođene prosječne plaće za puno radno vrijeme po zaposleniku. **AT**: suci na osposobljavanju/pravni pomoćnici/revizori/sudski službenici (Rechtspfleger) (J), državni odvjetnici na osposobljavanju (P). Podaci se odnose na zakonske visine plaća. Članovi osoblja ili različite platne skupine grupiraju se u jednu kategoriju zaposlenika, pri čemu se prosječna vrijednost izračunava na temelju zakonske plaće i stopa naknada. **PL**: pomoćni sudac (J). Podaci su prosjek konkretnih plaća u određenoj kategoriji. **RO**: državnoodvjetnički vježbenik (P). RO ima samo kategoriju „državnoodvjetnički vježbenik”, a ne „pomoćnike državnih odvjetnika” ni druge kategorije osoblja koje sudjeluje u postupku/koje je uključeno u donošenje odluka. Stoga je navedena samo početna plaća za državnoodvjetničke vježbenike. Kategorija sudskog osoblja na prvostupanjskim sudovima 2022. u Rumunjskoj nije postojala, stoga za tu kategoriju nisu navedeni podaci. **SI**: sudski pomoćnik (J), viši sudski savjetnik (P). **SK**: pomoćnik (J), pravnik vježbenik (P). **FI**: sudski vježbenik (J), pomoćnik državnog odvjetnika (P). **SE**: sudski savjetnik prve razine (J), državnoodvjetnički vježbenik (P).

– Ljudski resursi –

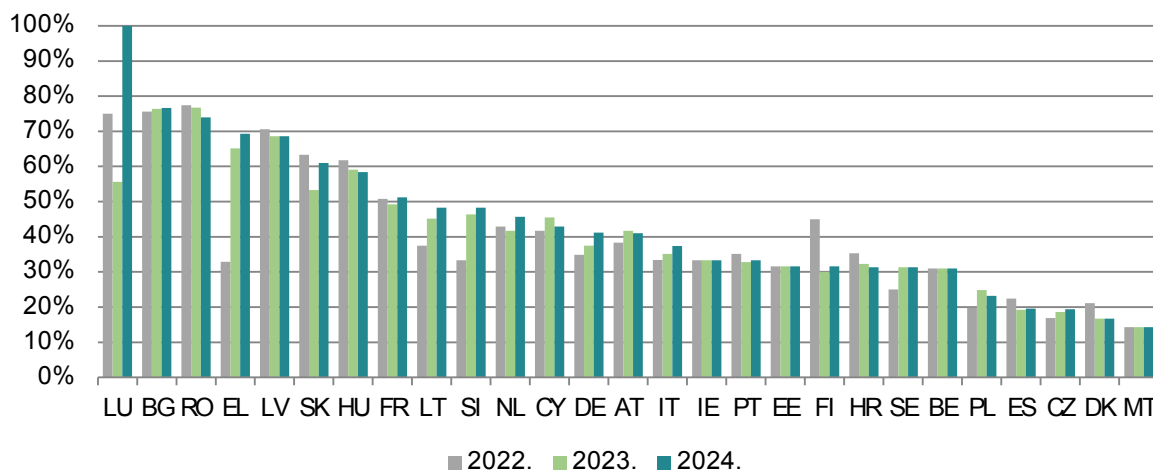
Adekvatni ljudski resursi ključni su za kvalitetu pravosudnog sustava. Raznolikost među sucima, uključujući rodnu ravnotežu sudaca, jamči dodatno znanje, vještine i iskustvo te odražava stvarnu sliku društva.

Slika .: Broj sudaca 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (na 100 000 stanovnika) (izvor: Studija Europske komisije za učinkovitost pravosuđa Vijeća Europe (CEPEJ))

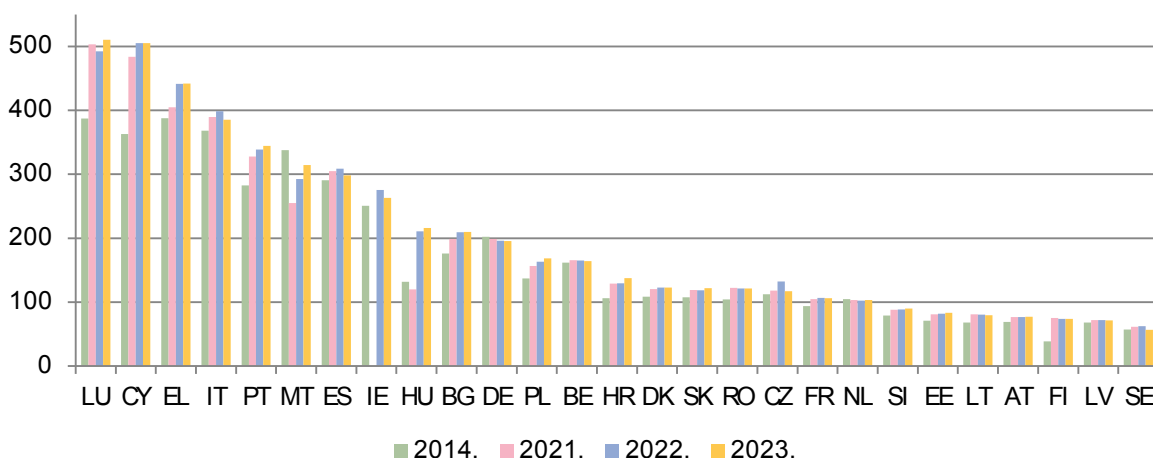
(*) Na temelju metodologije CEPEJ-a ova kategorija uključuje suce koji rade u punom radnom vremenu. Ne uključuje Rechtspfleger/sudske službenike koji postoje u nekim državama članicama. **EL**: od 2016. podaci o broju profesionalnih sudaca obuhvaćaju sve razine na kaznenim i građanskim sudovima te upravne suce. **IT**: regionalni revizorski odbori, lokalni porezni odbori i vojni sudovi ne uzimaju se u obzir. Upravno pravo uzima se u obzir od 2018. **AT**: podaci o upravnom pravosuđu dio su podataka od 2016.

Slika .: Udio sutkinja na vrhovnim sudovima u razdoblju 2022. – 2024. (*) (izvor: Europska komisija ⁽⁸⁸⁾)

(*) Podaci su poredani po brojčanim podacima iz 2024., od najvišeg do najnižeg.

Slika .: Broj odvjetnika 2014. i u razdoblju 2021. – 2023. (*) (na 100 000 stanovnika) (izvor: Studija Europske komisije za učinkovitost pravosuđa Vijeća Europe (CEPEJ))

(*) U skladu s metodologijom CEPEJ-a odvjetnik je osoba koja je u skladu s nacionalnim pravom kvalificirana i ovlaštena za zastupanje svojih klijenata; obavljanje odvjetničkog zanimanja; pojavljivanje pred sudovima ili savjetovanje i zastupanje stranaka u pravnim pitanjima (Preporuka Rec (2000)21 Odbora ministara Vijeća Europe o slobodi obavljanja odvjetničke djelatnosti). **DE**: u Njemačkoj nema razlike između različitih skupina odvjetnika. **FI**: od 2015. navedeni broj odvjetnika obuhvaća odvjetnike iz privatnog sektora i one iz javnog sektora.

2.2.3. Digitalizacija

Upotreba informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT) može ojačati pravosudne sustave država članica i učiniti ih pristupačnijima, učinkovitijima, otpornijima i spremnima za suočavanje s trenutačnim i budućim izazovima. Zbog pandemije bolesti COVID-19 istaknuti

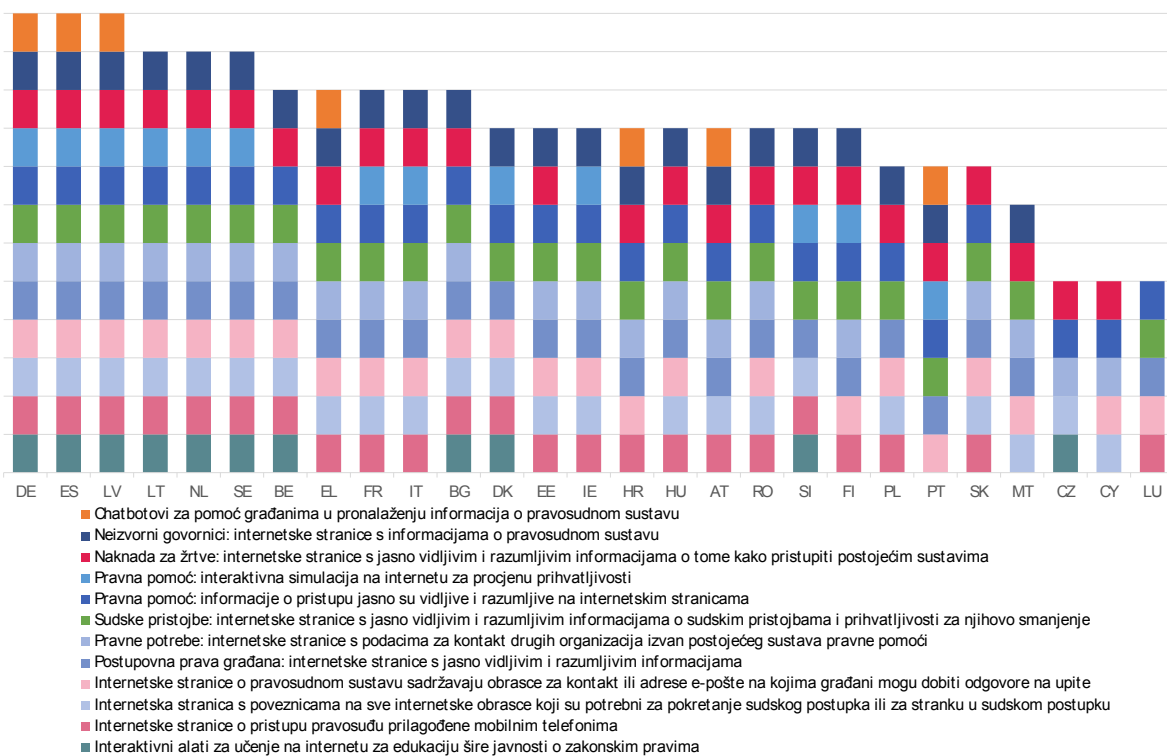
⁸⁸ Europski institut za ravnopravnost spolova, baza podataka o rodnoj statistici: https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_jud_natert_wmid_natert_supcrt/datatable

su brojni problemi koji utječu na funkcioniranje pravosuđa i pokazala se potreba da nacionalni pravosudni sustavi dodatno poboljšaju digitalizaciju.

U ranijim izdanjima Pregleda stanja u području pravosuđa u EU-u objavljivali su se usporedni podaci o određenim aspektima IKT-a u pravosudnim sustavima. Kako je najavljeno u Komunikaciji Komisije o digitalizaciji pravosuđa u EU-u od 2. prosinca 2020. ⁽⁸⁹⁾, Pregled stanja znatno je proširen daljnjim podacima o digitalizaciji u državama članicama. To bi trebalo omogućiti temeljitije praćenje napretka i još neriješenih problema.

Da bi pravosuđe bilo prilagođeno građanima, informacije o nacionalnim pravosudnim sustavima trebaju biti lako dostupne i prilagođene određenim skupinama u društvu koje bi inače imale poteškoća s pristupanjem tim informacijama, uključujući osobe s invaliditetom. Na slici 40 prikazana je dostupnost informacija na internetu i posebnih javnih usluga koje ljudima mogu pomoći u pristupu pravosuđu.

Slika .: Dostupnost informacija o pravosudnom sustavu na internetu za opću javnost 2024. (*) (izvor: Europska komisija ⁽⁹⁰⁾)

(*) **DE:** svaka savezna pokrajina kao i savezna razina pojedinačno odlučuju koje će informacije pružati na internetu.

– *Pravila prilagođena digitalnom okruženju* –

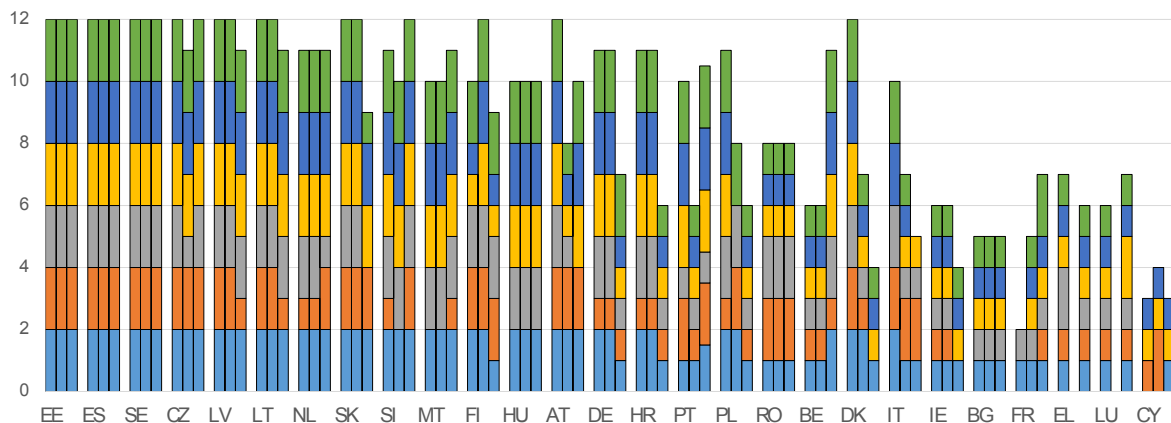
Za primjenu digitalnih rješenja u građanskim/trgovačkim, upravnim i kaznenim predmetima često je nužno prilagoditi nacionalna postupovna pravila. Na slici 41 prikazane su zakonske mogućnosti da različiti sudionici koriste tehnologiju za komunikaciju na daljinu (kao što je

⁸⁹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, „Digitalizacija pravosuđa u Europskoj uniji: Paket mogućih instrumenata” COM(2020) 710 final i prateći SWD(2020) 540 final.

⁹⁰ Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

videokonferencija) za sud i postupke povezane sa sudovima i trenutačna situacija s obzirom na dopuštenost digitalnih dokaza.

Slika .: Postupovna pravila koja dopuštaju digitalnu tehnologiju na sudovima u građanskim/trgovačkim, upravnim i kaznenim predmetima 2024. (*) (izvor: Europska komisija ⁹¹)

Za svaku državu članicu tri stupca predstavljaju postupovna pravila kojima se omogućuje korištenje digitalnom tehnologijom na sudovima u sljedećim vrstama predmeta (slijeva nadesno):

1. građanski/trgovački predmeti;
2. upravni predmeti;
3. kazneni predmeti.

- Mogućnost jezičnog tumačenja pri korištenju tehnologijom za komunikaciju na daljinu
- Mogućnost saslušavanja stručnjaka tehnologijom za komunikaciju na daljinu
- Mogućnost saslušavanja svjedoka tehnologijom za komunikaciju na daljinu
- Usmeni dio postupka u cijelosti se može provesti tehnologijom za komunikaciju na daljinu
- Prihvatanje dokaza podnesenih samo u digitalnom formatu
- Mogućnost saslušavanja stranaka/tuženika/okrivljenika/žrtava tehnologijom za komunikaciju na daljinu

(*) Najviši mogući broj bodova: 12 bodova. Za svaki kriterij države članice dobile su dva boda ako postoji mogućnost upotrebe digitalne tehnologije u svim građanskim/trgovačkim, upravnim i kaznenim predmetima (u kaznenim je predmetima mogućnost saslušavanja stranaka podijeljena kako bi se obuhvatili tuženici i žrtve). Bodovi su podijeljeni s dva kad mogućnost ne postoji u svim predmetima. Kad je riječ o onim državama članicama u kojima se ne pravi razlika između građanskih/trgovačkih i upravnih predmeta, za oba je područja dodijeljen jednak broj bodova. **EL, LU**: ne postoji mogućnost za upravne predmete.

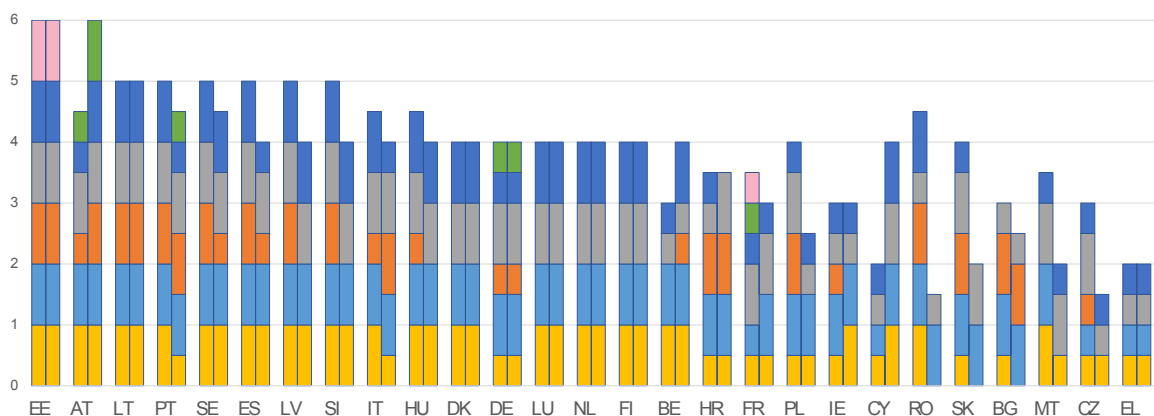
⁹¹ Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

– Upotreba digitalnih alata –

Osim postupovnih pravila prilagođenih digitalnom okruženju sudovi i državna odvjetništva moraju imati odgovarajuće alate i infrastrukturu koji omogućuju komunikaciju na daljinu i siguran pristup radnom mjestu na daljinu (slika 42). Odgovarajuća infrastruktura i oprema isto su tako potrebne za sigurnu elektroničku komunikaciju između sudova / državnog odvjetništva i pravnih stručnjaka te institucija (slike 43 i 44).

IKT, uključujući inovativnu tehnologiju, ima važnu ulogu u podupiranju rada pravosudnih tijela. Stoga znatno pridonosi kvaliteti pravosudnih sustava. Dostupnost različitih digitalnih alata koji su na raspolaganju sucima, državnom odvjetništvu i sudskom osoblju može pojednostavniti radne procese, osigurati pravednu raspodjelu radnog opterećenja i znatno uštedjeti vrijeme.

Slika .: Korištenje sudova i državnih odvjetništava digitalnom tehnologijom 2024. (*) (izvor: Europska komisija ⁽⁹²⁾)

Za svaku državu članicu dva stupca predstavljaju korištenje digitalnom tehnologijom u sljedećim tijelima (slijeva nadesno):

1. sudovi;
2. državna odvjetništva.

- Korištenje tehnologijom distribuirane glavne knjige (ulančani blokovi)
- Korištenje aplikacijama umjetne inteligencije u osnovnim poslovima
- Osoblje ima mogućnost sigurnog rada na daljinu
- Korištenje tehnologijom za komunikaciju na daljinu, osobito videokonferencijskim pozivima
- Elektronička dodjela predmeta s automatskom distribucijom temeljenom na objektivnim kriterijima
- Korištenje elektroničkim sustavom za upravljanje predmetima
- Suci/državni odvjetnici imaju mogućnost sigurnog rada na daljinu

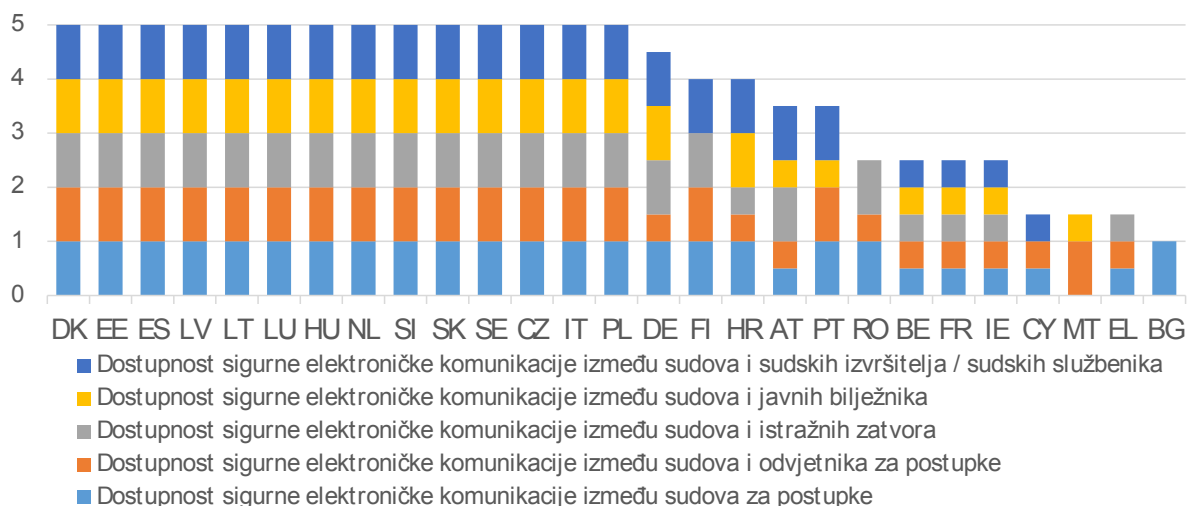
(*) Najviši mogući broj bodova: 7 bodova. Za svaki kriterij dodijeljen je po jedan bod ako se sudovi odnosno državna odvjetništva koriste određenom tehnologijom, a 0,5 bodova dodijeljeno je ako se tom tehnologijom ne koriste uvijek.

Sigurna elektronička komunikacija može pridonijeti poboljšanju kvalitete pravosudnih sustava. Mogućnost da sudovi komuniciraju elektroničkim putem međusobno, kao i s pravnim djelatnicima i drugim institucijama, može pojednostavniti procese i smanjiti potrebu za komunikacijom u papirnatom obliku i fizičkom prisutnošću, što bi skratilo prethodne radnje i sudske postupke.

Slika .: Sudovi: alati za elektroničku komunikaciju 2024. (*) (izvor: Europska komisija ⁽⁹³⁾)

⁹² Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

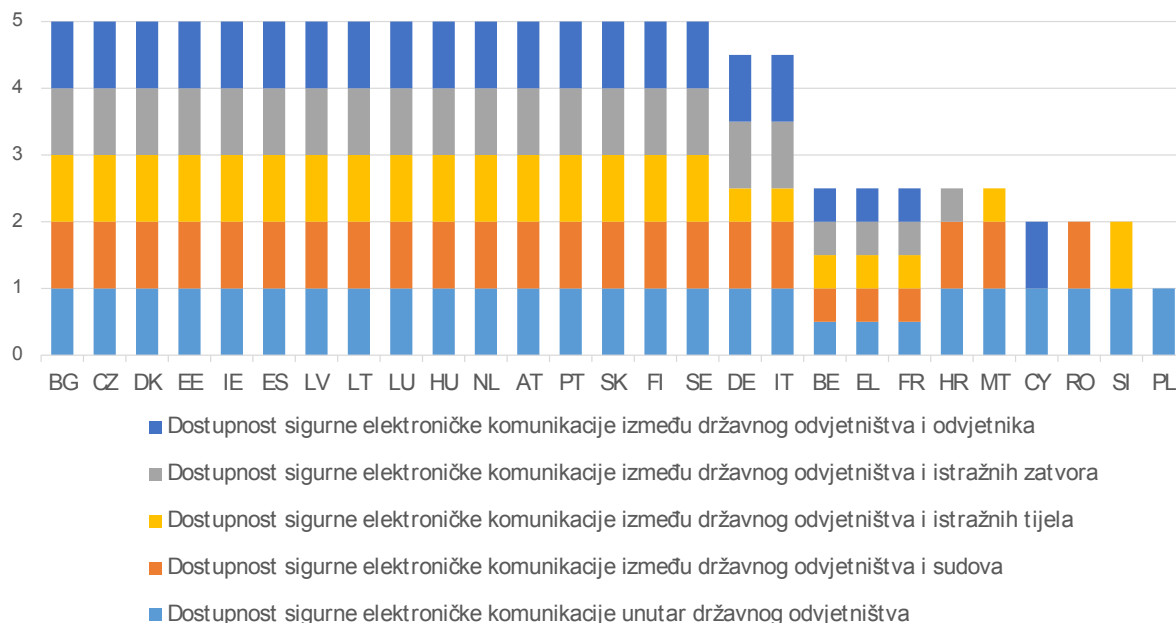
⁹³ Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

(*) Najviši mogući broj bodova: 5 bodova. Za svaki kriterij dodijeljen je po jedan bod ako je sudovima dostupna sigurna elektronička komunikacija. Ako takva mogućnost ne postoji u svim predmetima, dodijeljeno je 0,5 bodova. **FI:** zadaće javnih bilježnika ne odnose se na sudove. Stoga nema razloga da im se osigura sigurna veza.

Državna odvjetništva ključna su za funkcioniranje kaznenopravnog sustava. Pristup sigurnom kanalu za elektroničku komunikaciju mogao bi im olakšati rad i tako poboljšati kvalitetu sudskih postupaka. Mogućnost sigurne elektroničke komunikacije između državnog odvjetništva i istražnih tijela, odvjetnika i sudova pomogla bi u bržoj i učinkovitijoj pripremi postupka pred sudom.

Slika .: Državno odvjetništvo: alati za elektroničku komunikaciju 2024. (*) (izvor: Europska komisija ⁽⁹⁴⁾)

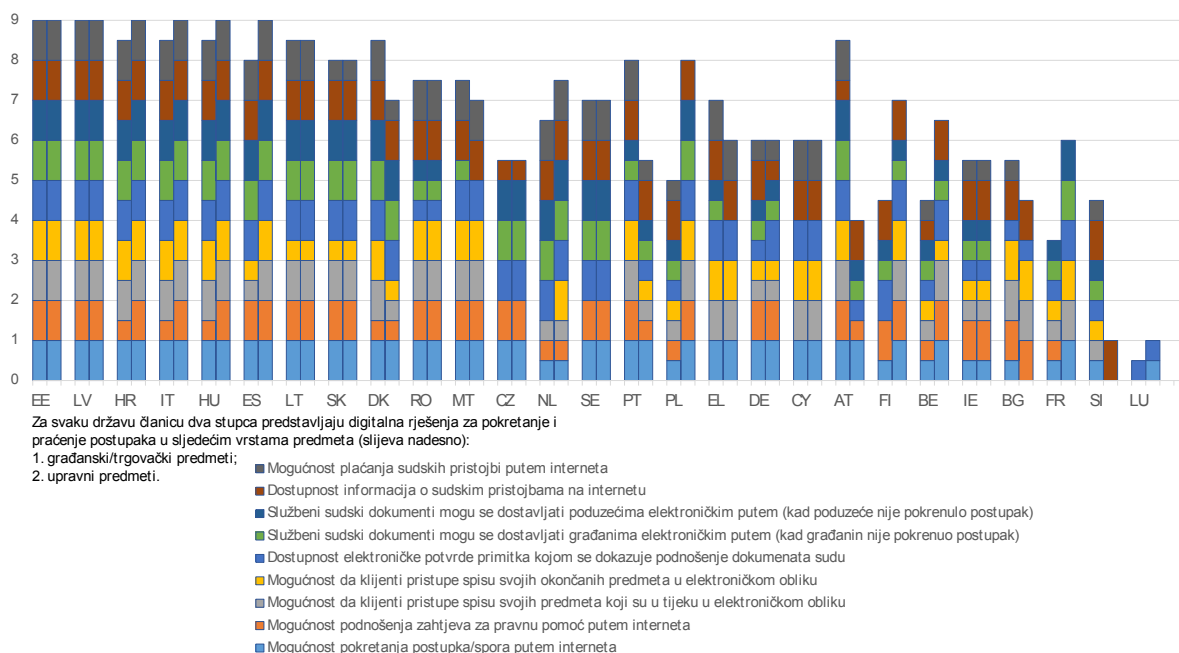
(*) Najviši mogući broj bodova: 5 bodova. Za svaki kriterij dodijeljen je po jedan bod ako je državnim odvjetništvima dostupna sigurna elektronička komunikacija. Ako takva mogućnost ne postoji u svim predmetima, dodijeljeno je 0,5 bodova. Dostupnost alata za elektroničku komunikaciju u državnom odvjetništvu uključuje komunikaciju s odvjetnicima zaposlenima u državnom odvjetništvu.

– *Pristup sudovima na internetu* –

Mogućnost obavljanja određenih radnji u sudskom postupku elektroničkim putem važan je dio kvalitete pravosudnih sustava. Elektroničko podnošenje tužbi, kao i mogućnost praćenja i poduzimanja daljnjih koraka na internetu ili dostavljanja pismena elektroničkim putem može osjetno olakšati pristup pravosuđu građanima i poduzećima (ili njihovim pravnim zastupnicima) i smanjiti kašnjenja i troškove. Dostupnost takvih digitalnih javnih usluga pomogla bi u približavanju sudova građanima i poduzećima, a time i povećala njihovo povjerenje u pravosudni sustav.

⁹⁴ Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

Slika .: Digitalna rješenja za pokretanje i praćenje postupaka u građanskim/trgovačkim i upravnim predmetima 2024. (*) (izvor: Europska komisija ⁹⁵)

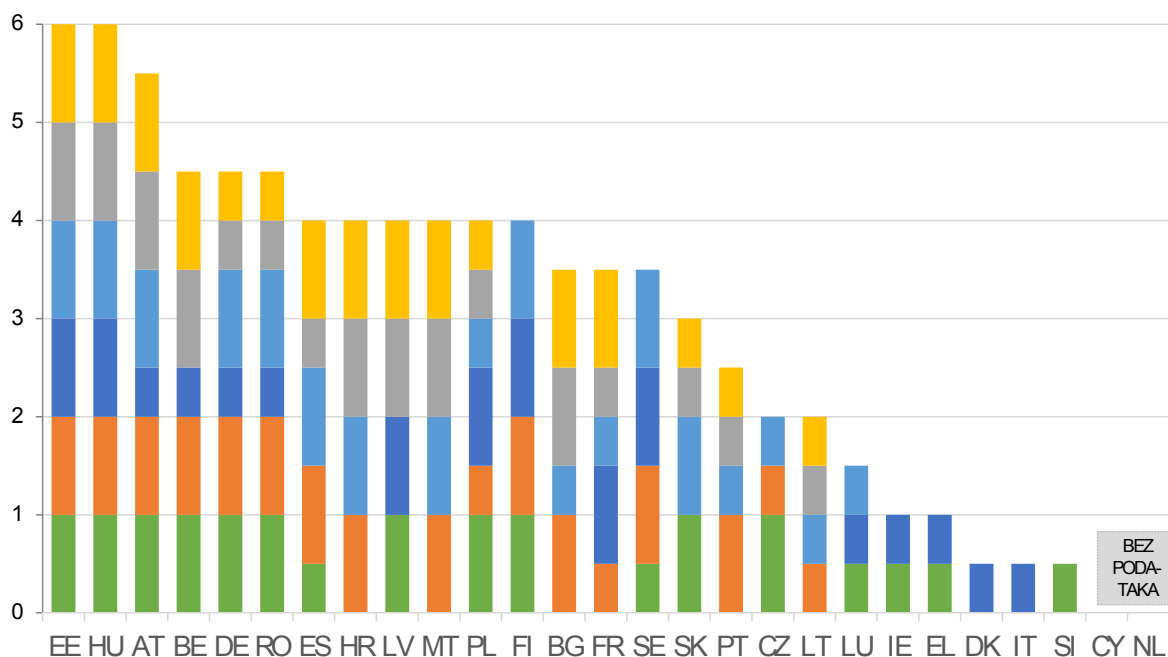

(*) Najviši mogući broj bodova: 9 bodova. Za svaki kriterij dodijeljen je po jedan bod ako postoji mogućnost u svim građanskim/trgovačkim i upravnim predmetima. Ako takva mogućnost ne postoji u svim predmetima, dodijeljeno je 0,5 bodova. Kad je riječ o onim državama članicama u kojima se ne pravi razlika između građanskih/trgovačkih i upravnih predmeta, za oba je područja dodijeljen jednak broj bodova.

Upotreba digitalnih alata za vođenje i praćenje sudskih postupaka u kaznenim predmetima isto tako može pomoći u jamčenju prava žrtava i okrivljenika. Na primjer, digitalna rješenja mogu omogućiti povjerljivu komunikaciju na daljinu između okrivljenika i njihovih odvjetnika, omogućiti okrivljenicima u istražnom zatvoru da se pripreme za raspravu ili spriječiti sekundarnu viktimizaciju žrtava kaznenog djela.

⁹⁵ Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

Slika .: Digitalna rješenja za vođenje i praćenje sudskih postupaka u kaznenim predmetima 2024. (*) (izvor: Europska komisija ⁽⁹⁶⁾)

- Okrivljenici mogu pristupiti svojem predmetu koji je u tijeku elektroničkim putem
- Žrtve mogu pristupiti svojem predmetu koji je u tijeku elektroničkim putem
- Žrtve imaju mogućnost podnošenja pisanih izjava putem interneta (uključujući početno podnošenje zahtjeva)
- Okrivljenici imaju mogućnost povjerljive komunikacije sa svojim odvjetnicima tijekom saslušanja na daljinu
- Okrivljenici imaju mogućnost podnošenja pisanih izjava putem interneta, uključujući zahtjev za pravnu pomoć
- Okrivljenici u istražnom zatvoru mogu se koristiti mogućnostima IKT-a da se pripreme za saslušanja

(*) Najviši mogući broj bodova: 6 bodova. Za svaki kriterij dodijeljen je po jedan bod ako postoji mogućnost u svim kaznenim predmetima. Ako takva mogućnost ne postoji u svim predmetima, dodijeljeno je 0,5 bodova.

– *Pristupanje presudama* –

Osiguravanje dostupnosti presuda na internetu povećava transparentnost pravosudnih sustava, pomaže građanima i poduzećima da razumiju svoja prava te može pridonijeti dosljednosti sudske prakse. Odgovarajući modaliteti objavljivanja presuda na internetu ključni su za uspostavu tražilica prilagođenih korisnicima ⁽⁹⁷⁾ koje olakšavaju dostupnost sudske prakse pravnim djelatnicima i općoj javnosti, uključujući osobe s invaliditetom. Nesmetan pristup sudskoj praksi i njezina jednostavna ponovna upotreba omogućuju algoritamsku obradu pravosudne građe i primjenu inovativnih aplikacija „pravne tehnologije” koje praktičarima služe kao potpora u radu.

⁹⁶ Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

⁹⁷ Vidjeti „Best practice guide for managing Supreme Courts” (Vodič s primjerima najbolje prakse za upravljanje vrhovnim sudovima), izrađen u okviru projekta pod naslovom „Supreme Courts as guarantee for effectiveness of judicial systems” (Vrhovni sudovi kao jamstvo djelotvornosti pravosudnih sustava), str. 29.

U objavi sudskih odluka na internetu treba voditi računa o ravnoteži različitih interesa u granicama koje su postavljene pravnim okvirima i okvirima politika. Opća uredba o zaštiti podataka⁽⁹⁸⁾ u potpunosti se primjenjuje na obradu osobnih podataka koju provode sudovi. Pri procjeni podataka koje treba objaviti potrebno je postići pravednu ravnotežu između prava na zaštitu podataka i obveze objave sudskih odluka kako bi se osigurala transparentnost pravosudnog sustava. To je osobito slučaj ako postoji prevladavajući javni interes koji opravdava otkrivanje tih podataka. U mnogim se zemljama na temelju prava ili prakse zahtijeva anonimizacija ili pseudonimizacija⁽⁹⁹⁾ sudskih odluka prije objave, sustavno ili na zahtjev. Podaci koji nastaju u okviru pravosuđa uređeni su i europskim zakonodavstvom o otvorenim podacima i ponovnoj upotrebi informacija javnog sektora⁽¹⁰⁰⁾.

Dostupnost sudskih odluka u strojno čitljivom obliku⁽¹⁰¹⁾, kako je prikazano na slici 47, olakšava algoritamsku obradu pravosudne građe⁽¹⁰²⁾.

---

⁹⁸ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

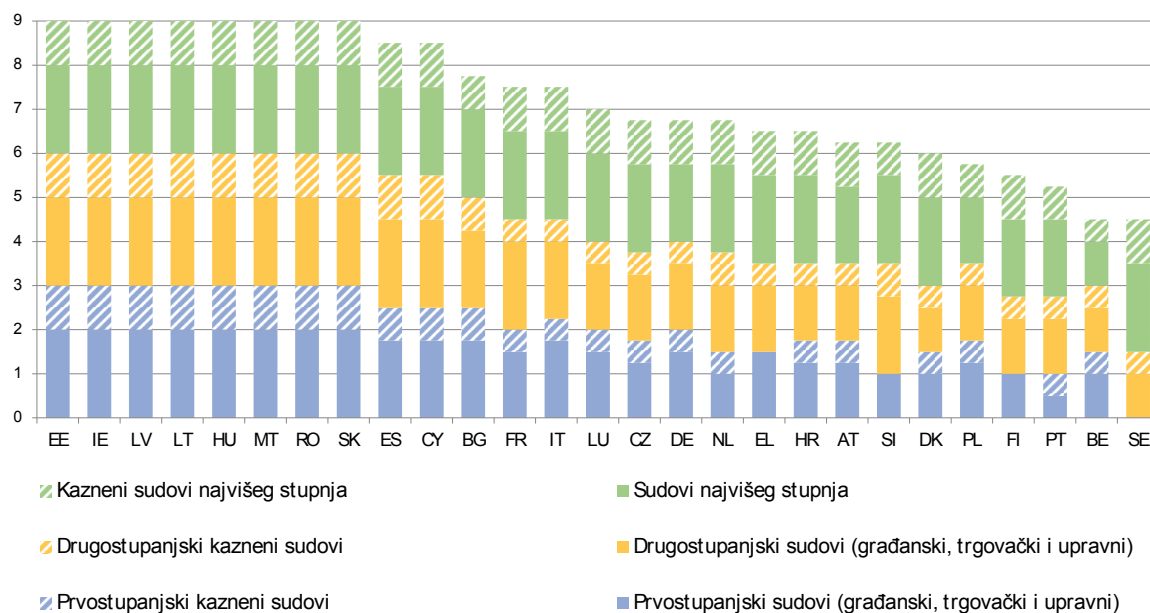
⁹⁹ Anonimizacija/pseudonimizacija učinkovitija je uz pomoć algoritma. Međutim, potreban je ljudski nadzor jer algoritmi ne razumiju kontekst.

¹⁰⁰ Direktiva 2003/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. studenoga 2003. o ponovnoj uporabi informacija javnog sektora (SL L 345, 31.12.2003., str. 90.) i Direktiva (EU) 2019/1024 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o otvorenim podacima i ponovnoj uporabi informacija javnog sektora (SL L 172, 26.6.2019., str. 56.).

¹⁰¹ Presude oblikovane u skladu sa standardima (npr. Akoma Ntoso) i njihovi povezani metapodaci mogu se besplatno preuzeti u obliku baze podataka ili drugim automatiziranim sredstvima (npr. sučelje za programiranje aplikacija).

¹⁰² Vidjeti i Komunikaciju Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Europska strategija za podatke, COM(2020) 66 final, Komisijinu Bijelu knjigu o umjetnoj inteligenciji – Europski pristup izvrsnosti i povjerenju, COM(2020) 65 final te Zaključke Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća, o najboljoj praksi u vezi s objavom sudskih odluka na internetu (SL C 362, 8.10.2018., str. 2.).

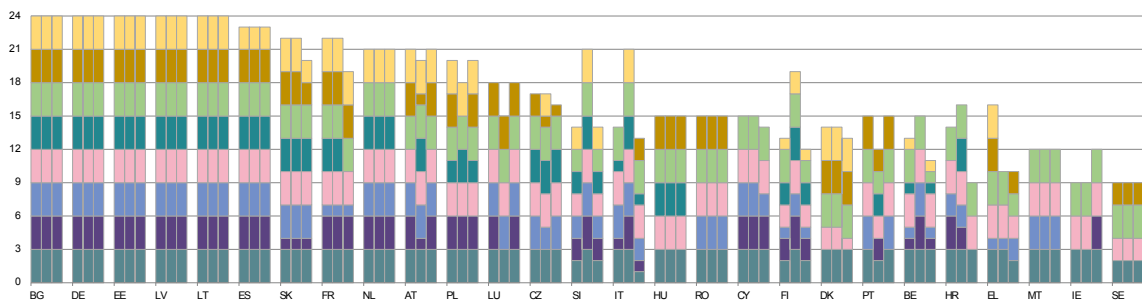
Slika .: Pristup javnosti objavljenim presudama na internetu 2023. (*)
 (građanski/trgovački, upravni i kazneni predmeti, svi stupnjevi) (izvor: Europska komisija⁽¹⁰³⁾)

(*) Najviši mogući broj bodova: 9 bodova. Za svaki stupanj dodijeljen je po jedan bod ako su sve presude dostupne za građanske/trgovačke i upravne odnosno kaznene predmete, 0,75 bodova ako je većina presuda dostupna (više od 50 %) i 0,5 bodova ako su dostupne neke presude (manje od 50 %). Ako u državi članici postoje samo dva stupnja, bodovi su dodijeljeni za tri stupnja tako da odgovarajući viši stupanj predstavlja stupanj koji ne postoji. Kad je riječ o onim državama članicama u kojima se ne pravi razlika između dvaju područja prava (građansko/trgovačko i upravno), za oba je područja dodijeljen jednak broj bodova. **BE**: za građanske i kaznene predmete svaki sud ima pravo odlučivati o objavi svojih presuda. **DE**: svaka savezna pokrajina odlučuje o tome hoće li prvostupanjske presude biti dostupne na internetu. **AT**: u prvom i drugom stupnju suci odlučuju o tome koje se presude objavljuju. Odluke Vrhovnog suda kojima se odbija žalba bez utemeljenog obrazloženja ne objavljuju se. Odluke Vrhovnog upravnog suda koje je donio sudac pojedinac objavljuju se ako ih predmetni sudac odluči objaviti. Nadalje, odluke koje sadržavaju samo pravna pitanja u kojima već postoji stalna sudska praksa Vrhovnog upravnog suda i neobvezne odluke o obustavi postupka ne objavljuju se. **NL**: sudovi odlučuju o objavi u skladu s objavljenim kriterijima. **PT**: povjerenstvo unutar suda odlučuje o objavi. **SI**: ne objavljuju se postupovne odluke koje su od male ili nikakve važnosti za sudske prakse; od odluka u predmetima koji su identični po sadržaju (npr. masovni predmeti) objavljuje se samo vodeća odluka (zajedno s popisom spisa istog sadržaja). Pojedinačni viši sudovi odlučuju koje se presude mogu objaviti. **SK**: odluke o nekoliko vrsta građanskih predmeta, kao što su nasljedne stvari ili utvrđivanje očinstva, ne objavljuju se. **FI**: sudovi odlučuju o tome koje se presude objavljuju.

¹⁰³ Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

Slika .: Modaliteti za izradu strojno čitljivih sudskih odluka 2024. (*) (građanski/trgovački, upravni i kazneni predmeti, svi stupnjevi) (izvor: Europska komisija ¹⁰⁴)

Za svaku državu članicu tri stupca predstavljaju modalitete koji su uvedeni za sljedeće vrste predmeta (slijeva nadesno):

1. građanski/trgovački predmeti;
2. upravni predmeti;
3. kazneni predmeti.

- Presude i s njima povezani metapodaci mogu se besplatno preuzeti u obliku baze podataka ili drugim automatiziranim sredstvima
- Anonimizacija/pseudoanonimizacija provodi se korištenjem algoritma
- Donesena su pravila kojima se određuje otkrivaju li se osobni podaci u presudama objavljenima na internetu
- Presude imaju povezane informacije ("metapodatke") o pozivanjima i upućivanjima na nacionalno pravo ili sudsku praksu i/ili pravo ili sudsku praksu EU-a
- Presude imaju povezane informacije ("metapodatke") o ključnim riječima, datumu odluke itd.
- Presudama je dodijeljen europski identifikator sudske prakse (ECLI)
- Presude su modelirane prema standardu koji omogućuje strojno čitljivost
- Internetske stranice besplatno su dostupne široj javnosti

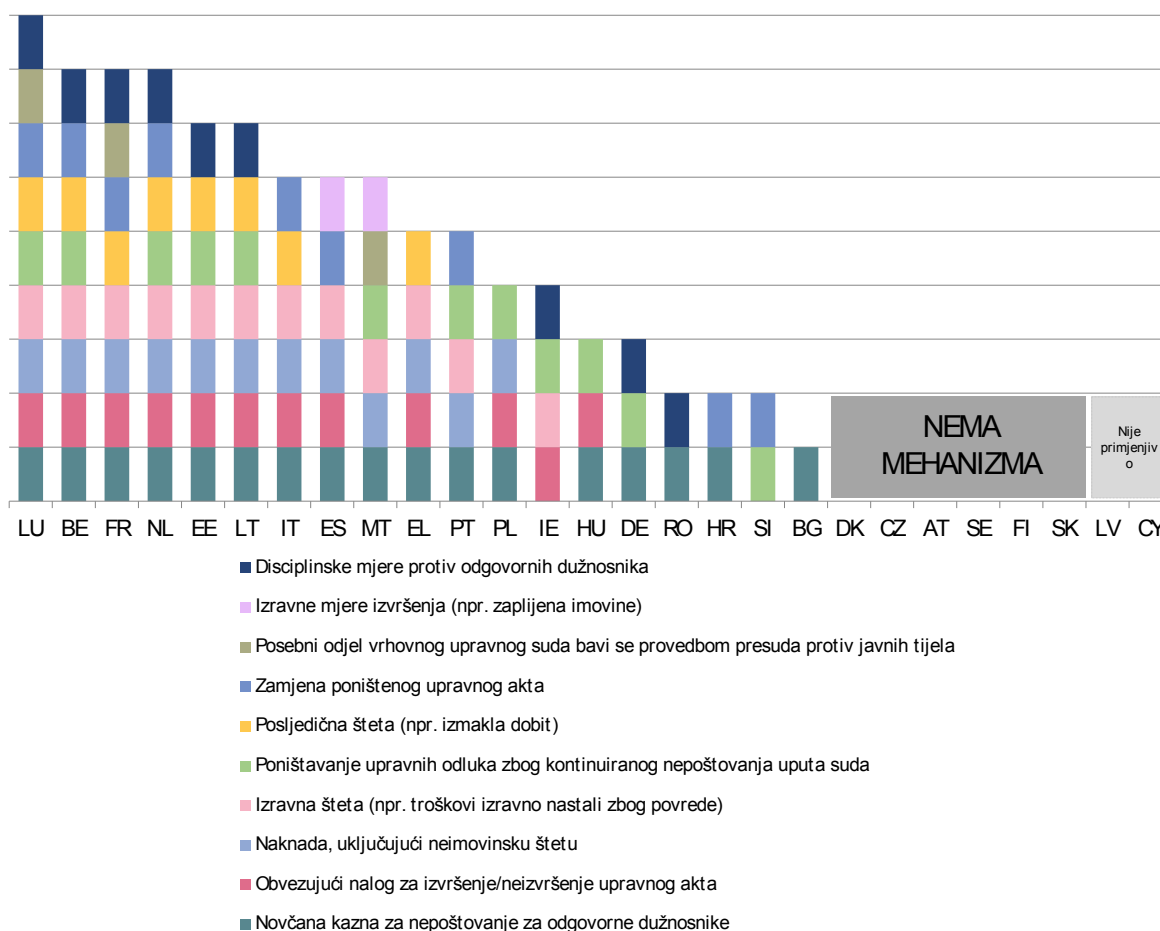
(*) Najviši mogući broj bodova: 24 boda po vrsti predmeta. Za svaki od triju stupnjeva (prvi, drugi i posljednji) može se dodijeliti jedan bod ako su obuhvaćene sve sudske odluke. Ako su na određenom stupnju obuhvaćene samo neke sudske odluke, dodjeljuje se samo pola boda. Ako u državi članici postoje samo dva stupnja, bodovi su dodijeljeni za tri stupnja tako da odgovarajući viši stupanj predstavlja stupanj koji ne postoji. Kad je riječ o onim državama članicama u kojima se ne pravi razlika između upravnih i građanskih/trgovačkih predmeta, za oba je pravna područja dodijeljen jednak broj bodova. **ES:** nije dopuštena upotreba baze podataka Glavnog sudbenog vijeća (CGPJ) u komercijalne svrhe ni masovno preuzimanje informacija. Pri ponovnoj upotrebi tih informacija za izradu baza podataka ili u komercijalne svrhe moraju se poštovati postupak i uvjeti koje je utvrdilo Glavno sudbeno vijeće preko svojeg Centra za sudsku dokumentaciju. **IE:** anonimizacija presuda provodi se u obiteljskom pravu, skrbi za djecu i drugim područjima ako je zakonom propisano ili ako sudac naloži da se identitet stranaka ili osoba ne smije otkriti.

¹⁰⁴ Podaci za 2024. prikupljeni su u suradnji sa skupinom osoba za kontakt za nacionalne pravosudne sustave.

– Provedba presuda –

U državi koja je uređena na temelje vladavine prava javne institucije moraju poštovati presude i pravodobno ih izvršavati. Djelotvorno izvršavanje obvezujućih sudskih odluka ključno je i za povjerenje javnosti u neovisnost i autoritet pravosuđa ⁽¹⁰⁵⁾. Na slici 49 prvi su put prikazani mehanizmi koji su uvedeni za pomoć u provedbi presuda vrhovnih upravnih sudova. Slika prikazuje koji su mehanizmi uvedeni u svakoj državi članici, ali ne sadržava podatke o procjeni koliko su ti mehanizmi djelotvorni ni koliko se često primjenjuju u praksi.

Slika .: Pravosudni mehanizmi uvedeni za provedbu presuda upravnih sudova 2024. (*)
(izvor: Europska komisija i ACA-Europe ⁽¹⁰⁶⁾)

¹⁰⁵ Mišljenje CCJE-a br. 13. (2010.) o ulozi sudaca u izvršenju sudskih odluka.

¹⁰⁶ Podaci za 2024. prikupljeni iz odgovora članova udruženja ACA-Europe na upitnik.

2.2.4. Sažetak o kvaliteti pravosudnih sustava

Jednostavan pristup, dostatni resursi, djelotvorni alati za ocjenu i digitalizacija pridonose visokoj kvaliteti pravosudnih sustava. Javnost i poduzeća očekuju djelotvoran pravosudni sustav u kojem se donose visokokvalitetne odluke. U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. radi se usporedna analiza tih čimbenika.

Dostupnost

U Pregledu stanja za 2025. ponovno se razmatraju brojni elementi koji pridonose pravosudnom sustavu prilagođenom građanima:

- 1) **Dostupnost pravne pomoći i iznos sudske pristojbe** imaju velik utjecaj na pristup pravosuđu, posebno za siromašne građane ili građane izložene riziku od siromaštva. Na slici 23 vidljivo je da u tri države članice osobe s dohotkom ispod praga siromaštva Eurostata ne mogu primiti pravnu pomoć. Visina sudskih pristojbi (slika 24) i dalje je uglavnom nepromijenjena od 2016. iako su u četiri države članice sudske pristojbe bile više nego 2023., posebice u sporovima male vrijednosti. Teret sudskih pristojbi i dalje je razmjerno visok u sporovima male vrijednosti. Poteškoće u potraživanju pravne pomoći u kombinaciji s visokim sudskim pristojbama u tri države članice mogle bi odvratiti siromašne građane od pristupa pravosuđu. U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. drugi se put navodi **iznos pravne pomoći isplaćene odvjetnicima u kaznenom postupku** u konkretnom kaznenom predmetu, koji pokazuje da među državama članicama postoje velike razlike u iznosima koji bi se isplatili odvjetnicima iz javnog proračuna (slika 25).
- 2) U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. nastavlja se analiza načina na koje države članice promiču dobrovoljnu upotrebu **alternativnih načina rješavanja sporova (ADR)** (slika 26), uključujući mogućnost upotrebe digitalnih tehnologija. Mjere za promicanje općenito su pojačane 2024., pri čemu je šest država članica prijavilo više sredstava za promicanje, posebno u pogledu metoda ADR-a u potrošačkim sporovima. Metode ADR-a i dalje su se manje promicale za upravne sporove nego za druge vrste sporova, ali od 2023. njihova primjena raste.
- 3) U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. ponovno se analiziraju posebni aranžmani za **pristup pravosuđu za osobe izložene riziku od diskriminacije i starije osobe**. Slika 27 prikazuje da je 18 država članica poduzelo mjere za informiranje osoba izloženih riziku od diskriminacije o tome gdje mogu dobiti pravne informacije i pomoć. U 16 država članica poduzete su mjere kako bi pravna pomoć postala pristupačnija starijim osobama, a u 17 država članica nevladine organizacije ili tijela za ravnopravnost imaju pravo pokrenuti sudske postupke ili sudjelovati u njima u ime jedne ili više žrtava ili kao potpora tim žrtvama. U 20 država članica uvedena su rješenja kojima se pomaže starijim osobama da sudjeluju u sudskim postupcima, uključujući primanje sudskih dopisa poštom.
- 4) U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. drugi su put prikazane **posebne odabrane mjere za predstavničke tužbe** za zaštitu kolektivnih interesa potrošača. Na slici 28 prikazano je da 23 države članice imaju barem jednu takvu mjeru na snazi. Među odabranim mjerama najrašireniji su posebni aranžmani za informiranje potrošača o tužbama i ishodima i mjere za osposobljavanje sudaca za djelotvorno upravljanje predstavničkim tužbama, koje je uspostavilo 12 država članica.
- 5) Na slici 29 prikazano je da sve države članice imaju određene **posebne aranžmane za prilagodbu pravosuđa i postupaka djeci u građanskim i kaznenim postupcima i**

postupcima sudova za mladež. U 11 država članica uspostavljeno je svih devet posebnih aranžmana koji se prate, uključujući, na primjer, posebno osmišljene internetske stranice i telefonske linije prilagođene potrebama djece na kojima se mogu dobiti informacije o pravosudnom sustavu ili mjere koje omogućuju da djeca budu odvojena od odraslih osoba kad su lišena slobode. Nacionalno pravo svih država članica štiti privatnost i osobne podatke djece uključene u sudske ili izvansudske postupke. Nadalje, u svim državama članicama djeca se saslušavaju u prilagođenim specijaliziranim prostorijama ili sobama za saslušanje. Mapiranje **posebnih aranžmana za djecu koja su uključena u kaznene postupke kao žrtve ili osumnjičenici i okrivljenici** (slika 30) pokazuje, na primjer, da 26 država članica pruža informacije o pravima žrtve ili osumnjičenika i postupcima na način prilagođen djeci, a u 15 država članica svaki oblik lišavanja slobode djece primjenjuje se kao krajnja mjera i na najkraće moguće razdoblje.

- 6) Na slici 31 prikazano je da sve države članice imaju određene **posebne aranžmane za žrtve kaznenih djela**. Većina država članica uspostavila je većinu posebnih aranžmana koji se prate, uključujući, na primjer, pružanje financijske pomoći u slučajevima u kojima počinitelj nije platio dosuđenu odštetu ili mogućnost da žrtve zatraže preispitivanje odluka radi pružanja mjere za zaštitu ili tumačenje ili prevođenje. U slučaju kršenja njihovih prava u okviru kaznenog postupka u većini država članica žrtve imaju pravo na mjere za zaštitu, pravnu pomoć ili pravo na saslušanje. Na slici 32 prikazano je da sve države članice imaju određene **posebne aranžmane za žrtve nasilja nad ženama/nasilja u obitelji**. U gotovo svim državama članicama uspostavljene su mjere za zaštitu prava i interesa žrtava i svjedoka te za osiguravanje izbjegavanja kontakta između žrtava i počinitelja kad je to potrebno. U gotovo svim državama članicama nevladine organizacije i/ili tijela za ravnopravnost mogu pomagati žrtvama i/ili im pružati potporu.

Resursi

Visokokvalitetni pravosudni sustavi u državama članicama ovise o dostatnim financijskim i ljudskim resursima. To zahtijeva odgovarajuća ulaganja u fizičku i tehničku infrastrukturu, početno i trajno osposobljavanje te raznolikost među sucima, uključujući rodnu ravnotežu. Iz Pregleda stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. vidljivo je sljedeće.

- 7) Kad je riječ o **financijskim resursima**, ukupno gledajući, 2023. potrošnja opće države za sudove povećala se u svim državama članicama, uzimajući u obzir broj stanovnika, dok se u njih šest smanjila u usporedbi s BDP-om. I dalje postoje znatne razlike među državama članicama u razinama potrošnje i po stanovniku i kao postotka BDP-a (slike 33 i 34).
- 8) U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. i dalje se prati stanje plaća u pravosudnom sustavu u državama članicama. Po treći je put prikazan odnos godišnjih **plaća sudaca i državnih odvjetnika** u usporedbi s prosječnom godišnjom plaćom u zemlji (slika 35). Po drugi je put prikazan i **odnos godišnjih plaća sudskog i državnoodvjetničkog osoblja** u usporedbi s prosječnom godišnjom plaćom u zemlji (slika 36). Oboje ukazuje na velike razlike među državama članicama. Nadalje, na slici 36 vidljivo je da u 16 država članica pravosudno stručno osoblje na početku svoje karijere prima manju plaću od prosječne nacionalne plaće. U 13 država članica to vrijedi i za državnoodvjetničko osoblje.
- 9) **Žene** još uvijek čine manje od 50 % sudaca vrhovnih sudova u 19 država članica (slika 38), ali u osam država članica čine najmanje polovinu sudaca vrhovnih sudova. Podaci za trogodišnje razdoblje od 2021. do 2024. pokazuju razlike u razinama i trendovima među državama članicama.

Digitalizacija

Od 2021. Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u uključuje veliki, detaljni odjeljak o aspektima povezanim s digitalizacijom pravosuđa. Iako države članice već upotrebljavaju digitalna rješenja u različitim kontekstima i u različitoj mjeri, znatna su poboljšanja moguća.

- 10) Svih 27 država članica pruža neke **informacije na internetu o svojem pravosudnom sustavu**, uključujući internetske stranice s jasnim informacijama o pristupu pravnoj pomoći, o sudskim pristojbama i kriterijima prihvatljivosti za smanjene pristojbe (slika 40). Situacija je nepromijenjena u odnosu na prošlu godinu, ali među državama članicama i dalje postoje razlike u informacijama i mjeri u kojoj one odgovaraju potrebama ljudi. Na primjer, 11 država članica služi se interaktivnim alatima za učenje na internetu za informiranje opće javnosti o zakonskim pravima. U 26 država članica informacije o pravnoj pomoći jasno su vidljive i razumljive.
- 11) Šest država članica ima **postupovna pravila prilagođena digitalnom okruženju** (slika 41), koja potpuno ili uglavnom omogućuju upotrebu komunikacije na daljinu i prihvaćanje dokaza samo u digitalnom formatu. U 23 država članica to je moguće samo u ograničenom broju situacija. Unatoč tome, od 2020. sveukupni napredak u vezi s tim je postojan.
- 12) Na slici 42 prikazano je **korištenje sudova i državnih odvjetništava digitalnom tehnologijom**. Ona pokazuje da države članice ne iskorištavaju u potpunosti potencijal koji im omogućuju njihova postupovna pravila (usporedi sliku 41). Sudovi, državni odvjetnici i sudsko osoblje država članica već imaju na raspolaganju razne digitalne alate, kao što su sustavi upravljanja predmetima, sustavi za videokonferencije i aranžmane rada na daljinu. Međutim, daljnji napredak mogao bi se ostvariti u elektroničkim sustavima za dodjelu predmeta, s automatskom raspodjelom na temelju objektivnih kriterija.
- 13) Sudovi u svim državama članicama imaju neke **sigurne elektroničke alate za komunikaciju**, iako samo 14 država članica ima na raspolaganju takve alate za sve vrste komunikacije koje se prate i za sve predmete (slika 43). Pet država članica još uvijek nema alate za digitalnu komunikaciju s javnim bilježnicima, ustanovama za zadržavanje ili sudskim izvršiteljima / sudskim službenicima. U svim državama članicama uvedena je i **sigurna elektronička komunikacija unutar državnih odvjetništava** (slika 44). Sve države članice osim jedne omogućuju sigurnu elektroničku komunikaciju između državnih odvjetništava i sudova. Pet država članica i dalje nema alate za elektroničku komunikaciju između državnog odvjetništva i braniteljstva.
- 14) U građanskim/trgovačkim i upravnim predmetima 24 država članica osigurava da pojedinci i poduzeća (ili njihovi pravni zastupnici) mogu **putem interneta pristupiti svojim predmetima koji su u tijeku ili su okončani** (slika 45), iako u različitoj mjeri. Slika 46 odnosi se na digitalna rješenja za vođenje i praćenje sudskih postupaka u kaznenim predmetima i prikazuje da žrtve u 18 država članica mogu djelomično ili u potpunosti podnositi pisane izjave putem interneta. Međutim, u 11 država članica okrivljenici i žrtve ne mogu elektronički pratiti ili voditi svoj predmet.
- 15) **Pristup sudskim presudama na internetu** (slika 47) nije se promijenio od prošle godine. Na internetu su dostupne uglavnom presude sudova najvišeg stupnja.
- 16) Kao i prethodnih godina, u Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. analiziraju se **modaliteti za izradu strojno čitljivih sudskih odluka** (slika 48). Sve države članice imaju barem neke mehanizme za građanske/trgovačke, upravne i kaznene

predmete iako među njima postoje znatne razlike. Općenito, postoji tendencija uvođenja više rješenja, posebno za besplatno preuzimanje presuda (baze podataka i druga automatizirana rješenja), za oblikovanje presuda kako bi bile strojno čitljive ili za anonimizaciju/pseudonimizaciju presuda korištenjem algoritama. U 2023. godini 9 država članica izvijestilo je o poboljšanju u usporedbi s prethodnom godinom, dok je stanje u 10 država članica ostalo stabilno. Čini se da pravosudni sustavi s mehanizmima za oblikovanje presuda u skladu sa standardima koji omogućuju njihovu strojnu čitljivost imaju potencijal za ostvarivanje boljih rezultata u budućnosti.

- 17) U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. prvi su put prikazani podaci o **mehanizmima za izvršenje upravnih presuda** (slika 49) na razini vrhovnih upravnih sudova. Većina država članica (njih 17) uspostavila je određene vrste mehanizama za izvršenje odluka, a u 16 država članica vrhovni upravni sudovi imaju pravo primjenjivati sankcije za neizvršenje svojih presuda. Izravne mjere izvršenja, kao što je zapljena imovine, dostupne su samo u dvjema državama članicama.

2.3. Neovisnost pravosudnih sustava

Neovisnost sudstva, koja je sastavni dio zadaće donošenja sudskih odluka, zahtjev je prava EU-a koji proizlazi iz načela djelotvorne sudske zaštite iz članka 19. UEU-a te iz prava na djelotvoran pravni lijek pred sudom koje je utvrđeno u članku 47. Povelje EU-a o temeljnim pravima (¹⁰⁷). Neovisnost pravosuđa pretpostavlja sljedeće:

(a) **vanjsku neovisnost**, koja znači da relevantno tijelo svoje funkcije izvršava samostalno, a da se pritom ni u kojem pogledu ne nalazi u hijerarhijskom ili podređenom odnosu prema bilo kojem drugom tijelu i da ne prima naloge ili napatke bilo koje vrste te da je tako zaštićeno od vanjskih utjecaja ili pritisaka koji mogu ugroziti neovisnu prosudbu njegovih članova i utjecati na njihove odluke; i

(b) **unutarnju neovisnost i nepristranost**, koja znači osiguravanje jednakog odmaka od stranaka u sporu i njihovih pripadajućih interesa u odnosu na predmet spora (¹⁰⁸) i kad su pojedinačni suci zaštićeni od neprimjerenog unutarnjeg pritiska u pravosuđu (¹⁰⁹).

Neovisnost pravosuđa jamstvo je zaštite svih prava koja osobe izvode iz prava Unije i očuvanja zajedničkih vrijednosti država članica navedenih u članku 2. UEU-a, osobito vrijednosti vladavine prava (¹¹⁰). Očuvanje pravnog poretka EU-a od temeljne je važnosti za sve građane i poduzeća čija su prava i slobode zaštićeni na temelju prava EU-a.

U društvu koje se temelji na vladavini prava, javnost ima povjerenje u sudstvo samo ako smatra da je njegova neovisnost na visokoj razini. Time se doprinosi i poslovnom okruženju koje pogoduje rastu jer percipirani nedostatak neovisnosti može odvratiti od ulaganja. Pregled stanja uključuje pokazatelje neovisnosti sudstva koji se odnose na djelotvornost zaštite ulaganja. Uz

---

¹⁰⁷ Vidjeti <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A12016P%2FTXT>

¹⁰⁸ Sud, presuda od 6. ožujka 2025., D. K. i dr. protiv Prokuratura Rejonowa (Povlačenje suca s predmeta), spojeni predmeti C-647/21 i C-648/21, EU:C:2025:143; presuda od 25. veljače 2025. (veliko vijeće), XL i dr. (Plaće u pravosuđu), spojeni predmeti C-146/23 i C-374/23, EU:C:2025:109; presuda od 14. studenog 2024., S. S.A. protiv C. sp. z o.o. (Dodjela predmeta), C-197/23, EU:C:2024:956; presuda od 22. veljače 2022., RS (Učinak odluka Ustavnog suda), C-430/21, EU:C:2022:99; presuda od 16. studenog 2021., Kazneni postupak protiv WB i dr., spojeni predmeti C-748/19 do C-754/19, EU:C:2021:931; presuda od 6. listopada 2021., W. Ž., C-487/19, EU:C:2021:798; presuda od 15. srpnja 2021., Komisija protiv Poljske, C-791/19, EU:C:2021:366; presuda od 2. ožujka 2021., AB, C-824/18, EU:C:2021:153; presuda od 19. studenog 2019., A. K. i drugi, C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, t. 121. i 122.; presuda od 5. studenog 2019., Komisija protiv Poljske, C-192/18, EU:C:2019:924; presudu od 24. lipnja 2019., Komisija protiv Poljske, C-619/18, EU:C:2019:531, t. 73. i 74.; presuda od 27. veljače 2018., Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, t. 44.; presuda od 25. srpnja 2018., Minister for Justice and Equality (Nedostaci u pravosudnom sustavu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, t. 65.

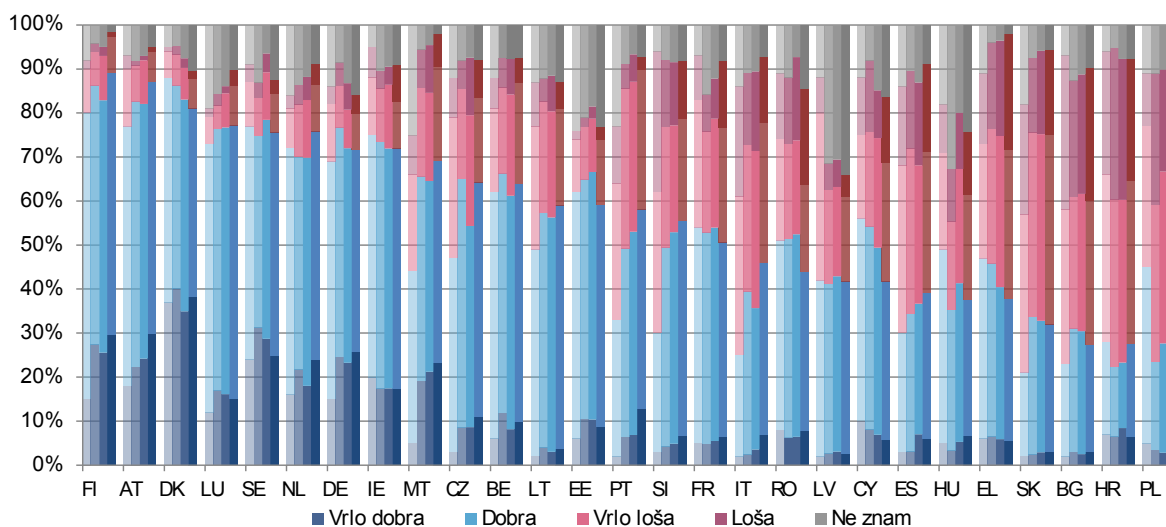
¹⁰⁹ Sud, presuda od 11. srpnja 2024. (veliko vijeće), Hann-Invest, C-554/21 i C-622/21, EU:C:2024:594. Vrhovni sudovi, kao sudovi koji odlučuju u posljednjem stupnju i viši/žalbeni sudovi općenito, ključni su za osiguravanje jedinstvene primjene prava u državama članicama. Ipak, hijerarhijska pravosudna organizacija ne bi smjela ugroziti neovisnost pojedinca (Preporuka CM/Rec(2010)12, točka 22.). Viši sudovi ne bi trebali davati upute sucima o načinu na koji bi trebali odlučivati o pojedinačnim predmetima, osim u nacionalnim zahtjevima za prethodne odluke ili pri odlučivanju o pravnim lijekovima u skladu sa zakonom (Preporuka CM/Rec(2010)12, točka 23.). Prema Venecijanskoj komisiji hijerarhijska organizacija pravosuđa u smislu podređenosti sudaca višim stupnjevima u aktivnostima donošenja sudskih odluka bila bi jasno kršenje načela unutarnje neovisnosti (Venecijanska komisija, Izvješće o neovisnosti pravosudnog sustava, Dio I.: neovisnost sudova, studija br. 494/2008, 16. ožujka 2010., CDL-AD(2010)004, točke od 68. do 72.). Svaki postupak ujednačavanja sudske prakse mora biti u skladu s temeljnim načelima diobe vlasti, a čak i nakon takve odluke višeg/vrhovnog suda, svi sudovi i suci moraju ostati nadležni za neovisnu i nepristranu ocjenu svojih predmeta te za razlikovanje novih predmeta od tumačenja koje je prethodno ujednačio viši/vrhovni sud (Pregled stanja u području pravosuđa u EU-a za 2022., str. 45.).

¹¹⁰ Sud, presuda od 5. lipnja 2023., Komisija protiv Poljske, C-204/21, EU:C:2023:442, t. 354. i citirana sudska praksa.

pokazatelje percepcije neovisnosti pravosuđa iz različitih izvora, u Pregledu stanja prikazani su pokazatelji koji se odnose na organizaciju pravosudnih sustava u svrhu zaštite neovisnosti pravosuđa u određenim situacijama u kojima ona može biti ugrožena. Ti pokazatelji odražavaju doprinos Europske mreže sudbenih vijeća (ENCJ), Mreže predsjednika vrhovnih sudova EU-a (NPSJC) te Mreže javnih tužitelja ili istovjetnih institucija na vrhovnim sudovima država članica Europske unije (mreža NADAL).

2.3.1. Percepcija neovisnosti pravosuđa i djelotvornost zaštite ulaganja

Slika .: Kako šira javnost percipira neovisnost sudova i sudaca (*) (izvor: Eurobarometar ⁽¹¹¹⁾ – slijeva nadesno, svijetle boje: 2016., 2023. i 2024., tamne boje: 2025.)

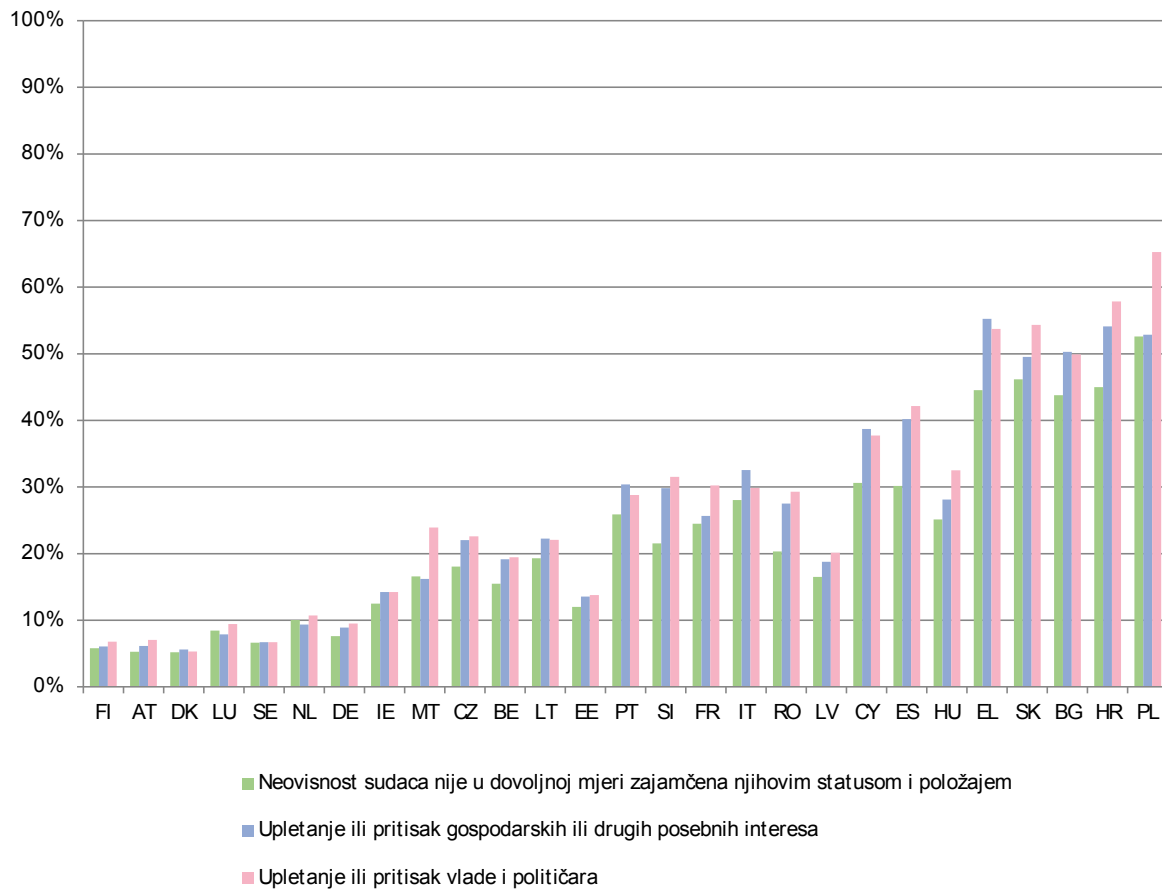

(*) Države članice poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je pravosudni sustav u pogledu neovisnosti sudova i sudaca vrlo dobar ili dobar (ukupno dobar); ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih ocjena, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je pravosudni sustav u pogledu neovisnosti sudova i sudaca loš ili vrlo loš (ukupno loš); ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih i ukupno loših ocjena, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je pravosudni sustav u pogledu neovisnosti sudova i sudaca vrlo dobar; ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih, ukupno loših i vrlo dobrih odgovora, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je pravosudni sustav u pogledu neovisnosti sudova i sudaca vrlo loš.

Na slici 51 prikazani su glavni razlozi zbog kojih ispitanici smatraju da sudovima i sucima nedostaje neovisnosti. Ispitanici iz šire javnosti koji su ocijenili neovisnost pravosudnog sustava kao „lošu” ili „vrlo lošu” mogli su birati među trima razlozima kojima objašnjavaju svoju ocjenu. Redoslijed država članica jednak je kao na slici 50.

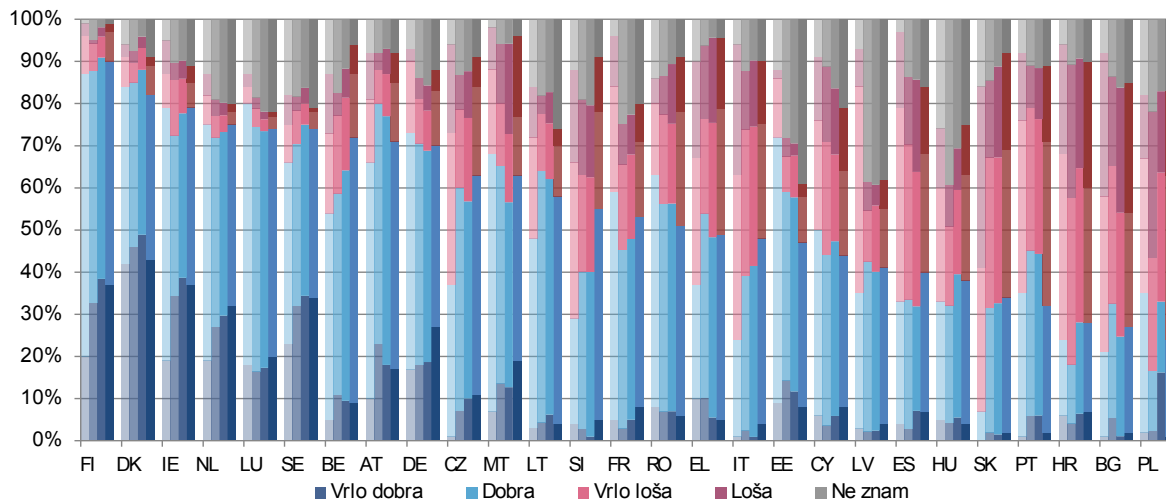
¹¹¹ Anketa Eurobarometra FL555, provedena od 13. do 29. siječnja 2025. Odgovori na pitanje: „Kako biste na temelju vlastitih saznanja ocijenili pravosudni sustav u (vašoj državi) u pogledu neovisnosti sudova i sudaca? Biste li rekli da je vrlo dobar, dobar, loš ili vrlo loš?”, vidjeti: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_hr

Slika .: Glavni razlozi zbog kojih javnost ima percepciju manjka neovisnosti (udio svih ispitanika – viša vrijednost znači veći utjecaj) (izvor: Eurobarometar ¹¹²)

¹¹² Anketa Eurobarometra FL555, odgovori na pitanje: „U kojoj se mjeri sljedećim razlozima može objasniti vaša ocjena neovisnosti pravosudnog sustava u vašoj državi: u velikoj mjeri, donekle, baš i ne može, uopće ne može?” ako je odgovor na prvo pitanje „loša” ili „vrlo loša”.

Slika .: Kako poduzeća percipiraju neovisnost sudova i sudaca (*) (izvor: Eurobarometar ⁽¹¹³⁾ – slijeva nadesno, svijetle boje: 2016., 2023. i 2024., tamne boje: 2025.)

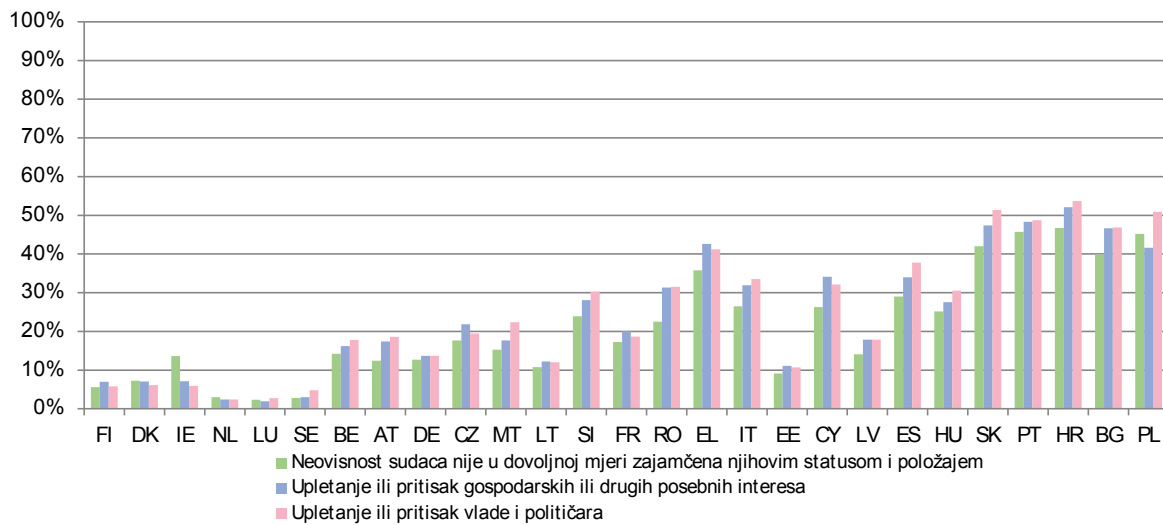

(*) Države članice poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je pravosudni sustav u pogledu neovisnosti sudova i sudaca vrlo dobar ili dobar (ukupno dobar); ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih ocjena, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je pravosudni sustav u pogledu neovisnosti sudova i sudaca loš ili vrlo loš (ukupno loš); ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih i ukupno loših ocjena, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je pravosudni sustav u pogledu neovisnosti sudova i sudaca vrlo dobar; ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih, ukupno loših i vrlo dobrih odgovora, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je pravosudni sustav u pogledu neovisnosti sudova i sudaca vrlo loš.

Na slici 53 prikazani su glavni razlozi zbog kojih poduzeća smatraju da sudovima i sucima nedostaje neovisnosti. Ispitanici koji su ocijenili neovisnost pravosudnog sustava kao „lošu” ili „vrlo lošu” mogli su birati među tri razloga za objašnjenje svoje ocjene. Redoslijed država članica jednak je kao na slici 52.

¹¹³ U anketi Eurobarometra FL555, provedenoj od 13. do 29. siječnja 2025., odgovara se na sljedeće pitanje: „Kako biste na temelju vlastitih saznanja ocijenili pravosudni sustav u (vašoj državi) u pogledu neovisnosti sudova i sudaca? Biste li rekli da je vrlo dobar, dobar, loš ili vrlo loš?”, vidjeti: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_hr#surveys.

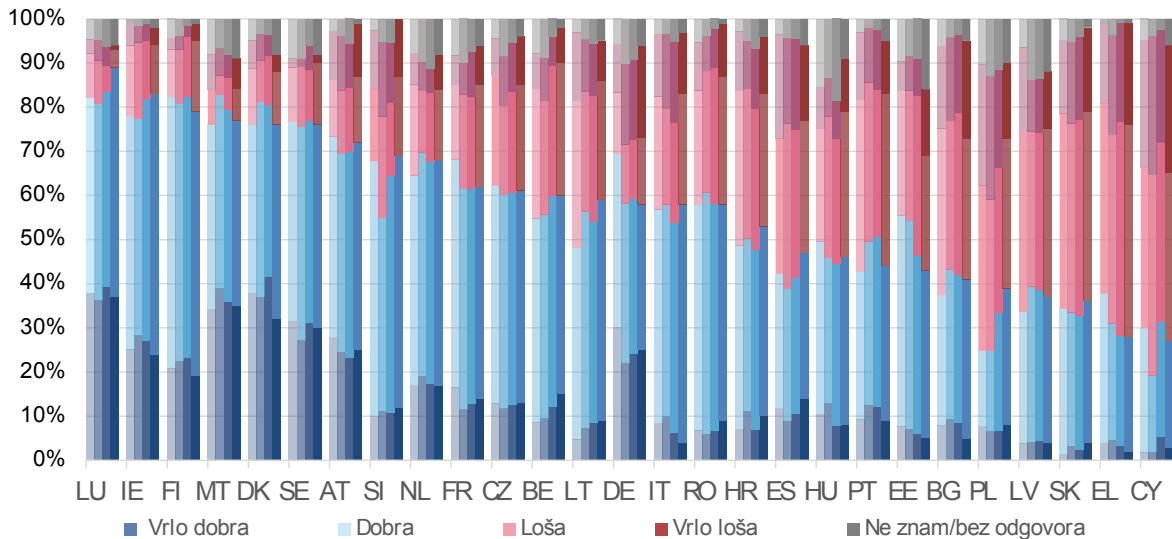
Slika .: Glavni razlozi zbog kojih poduzeća imaju percepciju manjka neovisnosti (udio svih ispitanika – viša vrijednost znači veći utjecaj) (izvor: Eurobarometar ¹¹⁴)

¹¹⁴ Anketa Eurobarometra FL555; odgovori na pitanje: „U kojoj se mjeri sljedećim razlozima može objasniti vaša ocjena neovisnosti pravosudnog sustava u (vašoj državi): u velikoj mjeri, donekle, baš i ne može, uopće ne može?” ako je odgovor na prvo pitanje „loša” ili „vrlo loša”.

Promicanje, olakšavanje i zaštita ulaganja ključni su prioriteti jedinstvenog tržišta EU-a. Cilj je prava EU-a održati skladnu ravnotežu između zaštite ulaganja i ostvarivanja drugih ciljeva od javnog interesa kojima se poboljšava dobrobit građana Unije. Na slici 54 četvrti put je prikazan pokazatelj o tome kako poduzeća doživljavaju djelotvornost zakona i sudova u zaštiti ulaganja u pogledu, prema njihovu mišljenju, neopravdanih odluka ili nedjelovanja države.

Slika .: Kako poduzeća doživljavaju djelotvornost zakona i sudova u zaštiti ulaganja (*) (izvor: Eurobarometar ⁽¹¹⁵⁾ – slijeva nadesno, svijetle boje: 2022., 2023. i 2024., tamne boje: 2025.)

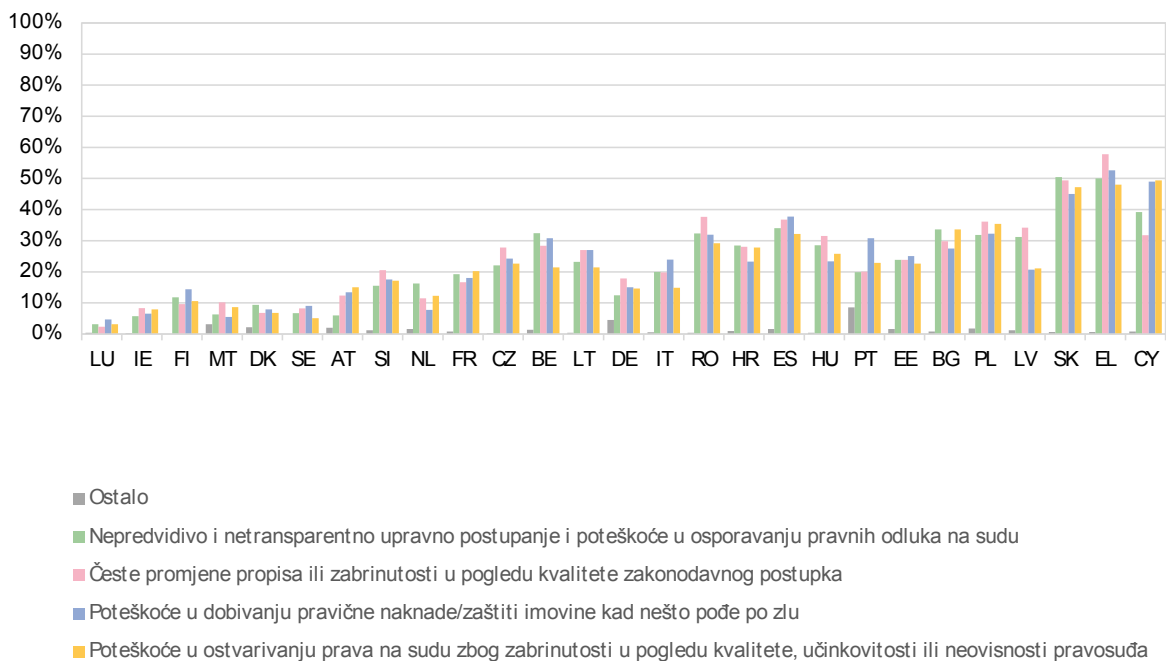

(*) Države članice poredane su po kombiniranom postotku ispitanika koji su izjavili da zakoni i sudovi vrlo dobro ili dobro (ukupno dobro) štite ulaganja. ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih ocjena, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je djelotvornost zaštite ulaganja „loša” ili „vrlo loša” (ukupno loša); ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih i ukupno loših ocjena, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je djelotvornost zaštite ulaganja „vrlo dobra”; ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih ocjena, ukupno loših ocjena i ocjena „vrlo dobro”, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je djelotvornost zaštite ulaganja „vrlo loša”.

Na slici 55 prikazani su glavni razlozi zbog kojih poduzeća smatraju da nedostaje djelotvorna zaštita ulaganja. Ispitanici koji su djelotvornost zaštite ulaganja ocijenili kao „lošu” ili „vrlo lošu” mogli su birati među četiri razloga za objašnjenje svoje ocjene (a neki su naveli „ostalo”). Redoslijed država članica jednak je kao na slici 54.

¹¹⁵ U anketi Eurobarometra FL555, provedenoj od 13. do 29. siječnja 2025., odgovara se na treće pitanje: „Kako prema vašem mišljenju zakoni i sudovi u (vašoj zemlji) štite vaša ulaganja ako nešto pođe po zlu?” Za potrebe ankete ulaganje je definirano na način da uključuje bilo koju vrstu imovine koju poduzeće posjeduje ili kontrolira i koju karakterizira ulaganje kapitala ili drugih sredstava, očekivanje dobiti ili profita ili preuzimanje rizika.

Slika .: Glavni razlozi zbog kojih poduzeća imaju percepciju manjka djelotvorne zaštite ulaganja (udio svih ispitanika – viša vrijednost znači veći utjecaj) (izvor: Eurobarometar ¹¹⁶)

¹¹⁶ Anketa Eurobarometra FL555; odgovori na pitanje: „Koji su vaši glavni razlozi za zabrinutost u pogledu djelotvornosti zaštite ulaganja?” ako je odgovor na treće pitanje bio „prilično loša” ili „vrlo loša”.

2.3.2. Strukturna neovisnost sudstva

Jamstva strukturne neovisnosti zahtijevaju pravila, posebno u pogledu sastava suda i imenovanja, trajanja dužnosti te razloga za nesudjelovanje u odlučivanju, izuzeća i opoziva njegovih članova, koja omogućuju da se kod pojedinaca otkloni svaka legitimna sumnja u otpornost suda na vanjske čimbenike i njegovu neutralnost u odnosu na suprotstavljene interese⁽¹¹⁷⁾. Ona moraju posebno omogućiti isključenje ne samo svakog izravnog utjecaja, u obliku naputaka, nego i posrednijih oblika utjecaja koji mogu usmjeriti odluke dotičnih sudaca⁽¹¹⁸⁾.

Razrađeni su europski standardi, u čemu je predvodilo Vijeće Europe, na primjer u Preporuci Vijeća Europe iz 2010. o sucima: neovisnost, učinkovitost i odgovornosti⁽¹¹⁹⁾. U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u prikazani su određeni pokazatelji koji su važni za procjenu organizacije pravosudnih sustava radi zaštite neovisnosti pravosuđa. Provedba politika i praksi za promicanje integriteta i sprečavanje korupcije u pravosuđu isto je tako bitna za jamstvo neovisnosti pravosuđa. Naposljetku, radi djelotvorne zaštite neovisnosti pravosuđa, osim svih nužnih propisa, potrebna je i kultura integriteta i nepristranosti koja je zajednička svim sucima te koju poštuje društvo u cjelini.

Ovo izdanje Pregleda stanja sadržava nove i ažurirane pokazatelje o: samoizuzeću i izuzeću sudaca (slika 56)⁽¹²⁰⁾, tijelima uključenima u imenovanje i razrješenje čelnika državnih

---

¹¹⁷ Vidjeti Sud, presuda od 6. ožujka 2025., D. K. i dr. protiv Prokuratura Rejonowa (Povlačenje suca s predmeta), spojeni predmeti C-647/21 i C-648/21,; presudu od 25. veljače 2025. (veliko vijeće), XL i dr. (Plaće u pravosuđu), spojeni predmeti C-146/23 i C-374/23,; presudu od 14. studenog 2024., S. S.A. protiv C. sp. z o.o. (Dodjela predmeta), C-197/23,; presudu od 11. srpnja 2024. (veliko vijeće), Hann-Invest, C-554/21,; presudu od 21. prosinca 2023., Krajowa Rada Sądownictwa (Maintien en fonctions d'un juge), C-718/21, ECLI:EU:C:2023:1015, t. 76. – 77. i citiranu sudsku praksu; presudu od 5. lipnja 2023., Komisija protiv Poljske, C-204/21, ECLI:EU:C:2023:442, t. 355.; presudu od 16. studenog 2021., Kazneni postupak protiv WB i drugih, spojeni predmeti od C-748/19 do C-754/19, t. 67.; presudu od 6. listopada 2021. W. Ž., C-487/19, t. 109.; presudu od 15. srpnja 2021., Komisija protiv Poljske, C-791/19, t. 59.; presudu od 2. ožujka 2021., A. B., C-824/18, t. 117.; presudu od 19. studenoga 2019., A. K. i drugi (Neovisnost Disciplinskog vijeća Vrhovnog suda), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, t. 121. i 122.; presudu od 24. lipnja 2019., Komisija/Poljska, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, t. 73. i 74.; presudu od 25. srpnja 2018., LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, t. 66.; presudu od 27. veljače 2018., Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C- 64/16, ECLI:EU:C:2018:117, t. 44. Vidjeti i točke 46. i 47. Preporuke CM/Rec(2010)12 o sucima: neovisnost, učinkovitost i odgovornosti (koju je donio Odbor ministara Vijeća Europe 17. studenoga 2010.) i obrazloženje. U njima je predviđeno da tijelo koje donosi odluke o izboru i karijeri sudaca treba biti neovisno o izvršnoj i zakonodavnoj vlasti. Kako bi se jamčila njegova neovisnost, najmanje polovina članova tijela trebali bi biti suci koje su izabrali njihovi kolege. Međutim, ako je ustavnim ili drugim zakonskim odredbama propisano da čelnici države, vlade ili zakonodavne vlasti donose odluke o izboru i karijeri sudaca, neovisno i stručno nadležno tijelo sastavljeno u znatnoj mjeri od sudaca (ne dovodeći u pitanje pravila primjenjiva na sudbena vijeća iz Poglavlja IV.) trebalo bi biti ovlašteno donositi preporuke ili davati mišljenja kojih će se odgovarajuće tijelo koje provodi imenovanja pridržavati u praksi.

¹¹⁸ Vidjeti Sud, presuda od 5. lipnja 2023., Komisija protiv Poljske, C-204/21, EU:C:2023:442, t. 355.; presudu od 2. ožujka 2021., A.B., C-824/18, t. 119.; presudu od 19. studenoga 2019., A. K. i drugi (Neovisnost Disciplinskog vijeća Vrhovnog suda), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, t. 123.; presudu od 24. lipnja 2019., Komisija/Poljska, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, t. 112.

¹¹⁹ Vidjeti Preporuku CM/Rec(2010)12 o sucima: neovisnost, učinkovitost i odgovornosti, koju je donio Odbor ministara Vijeća Europe 17. studenoga 2010. i obrazloženje (dalje u tekstu: Preporuka CM/Rec(2010)12).

¹²⁰ Podaci se temelje na odgovorima na ažurirani upitnik koji je sastavila Komisija u suradnji s ENCJ-om. Za one države članice koje nemaju sudbena vijeća ili koje nisu članice ENCJ-a (CZ, DE, EE, AT i PL) odgovori na ažurirani upitnik dobiveni su u suradnji s Mrežom predsjednika vrhovnih sudova EU-a.

odvjetništava (slika 57) ⁽¹²¹⁾ i neovisnosti odvjetničkih komora i odvjetnika (slika 58) ⁽¹²²⁾. Na slikama se nalaze nacionalni okviri kakvi su bili u prosincu 2024.

Na slikama u Pregledu stanja ne daje se ocjena niti se prikazuju kvantitativni podaci o djelotvornosti tih zaštitnih mjera. Njima se ne nastoji dati slika o složenosti i pojedinostima postupaka ni popratnih zaštitnih mjera.

– *Samoizuzeće i izuzeće sudaca* –

Na slici 56, koja je prvi put prikazana u Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2016. (a sad je ažurirana), prikazano je mogu li suci podlijevati sankcijama zbog nepoštovanja obveze samoizuzeća od odlučivanja u predmetu u kojem je njihova nepristranost dovedena u pitanje ili narušena ili ako postoji razumna percepcija pristranosti. Na slici je također prikazano koje je tijelo ⁽¹²³⁾ odgovorno za donošenje odluke o zahtjevu za izuzeće koji podnese stranka koja namjerava osporiti suca ⁽¹²⁴⁾.

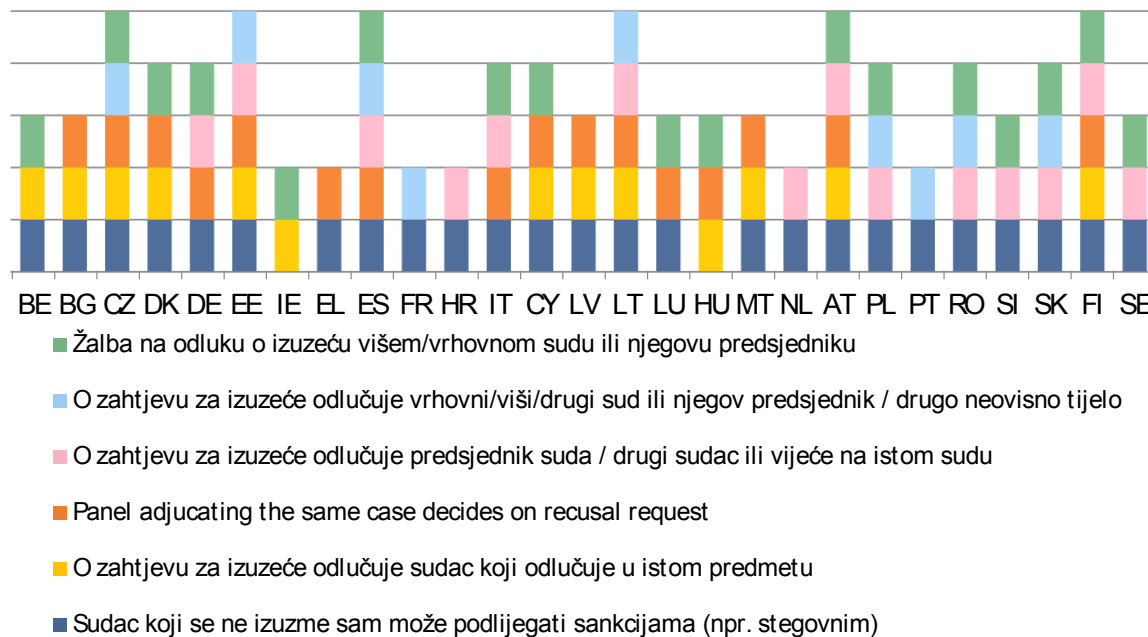
¹²¹ Podaci se temelje na odgovorima na ažurirani upitnik koji je sastavila Komisija u bliskoj suradnji s Mrežom javnih tužitelja ili istovjetnih institucija na vrhovnim sudovima država članica Europske unije (mreža NADAL).

¹²² Podaci se temelje na odgovorima na ažurirani upitnik koji je sastavila Komisija u bliskoj suradnji s Vijećem odvjetničkih komora Europe (CCBE).

¹²³ U nekim slučajevima tu odluku može donijeti više tijela, ovisno o razini suda kojim predsjedava izuzeti sudac.

¹²⁴ U stavcima 59., 60. i 61. Preporuke CM/Rec(2010)12 stoji da bi suci trebali postupati neovisno i nepristrano u svim predmetima te da bi se trebali izuzeti ili odbiti voditi postupak ako za to postoje valjani, zakonom utvrđeni razlozi, a u suprotnom ne.

Slika .: Samoizuzeće i izuzeće suca(*) (izvor: Europska mreža sudbenih vijeća i Mreža predsjednika vrhovnih sudova EU-a (¹²⁵))

– *Zaštitne mjere u vezi s funkcioniranjem nacionalnih državnih odvjetništava u EU-u* –

Državno odvjetništvo ima važnu ulogu u kaznenopravnom sustavu i u suradnji među državama članicama u kaznenim stvarima. Pravilno funkcioniranje državnog odvjetništva iznimno je važno za djelotvornu borbu protiv kriminala, uključujući gospodarski i financijski kriminal, kao što su pranje novca i korupcija. Prema sudskoj praksi Suda Europske unije u vezi s Okvirnom odlukom o Europskom uhidbenom nalogu (¹²⁶), ured državnog odvjetnika može se smatrati nadležnim pravosudnim tijelom države članice za potrebe izdavanja i izvršavanja europskog uhidbenog naloga svaki put kad može postupati neovisno, a da nije, izravno ili neizravno, izloženo riziku podređenosti nalogima ili pojedinačnim uputama izvršne vlasti, poput ministarstva pravosuđa (¹²⁷).

¹²⁵ Podaci prikupljeni ažuriranim upitnikom koji je sastavila Komisija u bliskoj suradnji s ENCJ-om. Odgovori na ažurirani upitnik onih država članica koje nemaju sudbena vijeća, koje nisu članice ENCJ-a dobiveni su u suradnji s Mrežom predsjednika vrhovnih sudova EU-a (NPSC).

¹²⁶ Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica (SL L 190, 18.7.2002., str. 1.).

¹²⁷ Presuda Suda od 27. svibnja 2019., OG i PI (Državno odvjetništvo u Lübecku i Zwickauu), spojeni predmeti C-508/18 i C-82/19 PPU, t. 73., 74. i 88., ECLI:EU:C:2019:456; presuda od 27. svibnja 2019., C- 509/18, t. 52., ECLI:EU:C:2019:457; vidjeti i presude od 12. prosinca 2019., Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg i Openbaar Ministerie (Državno odvjetništvo u Lyonu i Toursu), u spojenim predmetima C-566/19 PPU i C-626/19, ECLI:EU:C:2019:1077; Openbaar Ministerie (Švedsko državno odvjetništvo), C-625/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1078, i Openbaar Ministerie (Državni odvjetnik pri Sudu u Bruxellesu), C-627/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1079; presudu od 24. studenoga 2020., AZ, C-510/19, t. 54., ECLI:EU:C:2020:953. Vidjeti i presudu od 10. studenoga 2016., Kovalkovas, C-477/16 PPU, t. 34. i 36., ECLI:EU:C:2016:861, i presudu od 10. studenoga 2016., Poltorak, C-452/16 PPU, t. 35., ECLI:EU:C:2016:858 o izrazu „pravosudni”, koji se odnosi na sudbenu vlast, „koju treba [...], u skladu s načelom diobe vlasti koje obilježava funkcioniranje pravne države, razlikovati od izvršne vlasti”. Vidjeti i Mišljenje br. 13 (2018) Neovisnost, odgovornost i etika državnih odvjetnika, koje je donijelo Savjetodavno vijeće europskih državnih odvjetnika (CCPE), preporuka xii.

Državna odvjetništva u cijelom EU-u organizirana su na različite načine i ne postoji jedinstveni model za sve države članice. Međutim, Vijeće Europe primijetilo je raširenu tendenciju da ured državnog odvjetnika bude neovisniji, a ne podređen izvršnoj vlasti ili povezan s njome⁽¹²⁸⁾. Prema Savjetodavnom vijeću europskih državnih odvjetnika, djelotvorno i autonomno državno odvjetništvo koje se obvezuje na poštovanje vladavine prava i ljudskih prava u provođenju pravde jedan je od stupova demokratske države⁽¹²⁹⁾.

Postupci imenovanja nacionalnih državnih odvjetnika mogu utjecati na opseg neovisnosti državnog odvjetništva. Bez obzira na model nacionalnog pravosudnog sustava ili pravnu tradiciju na kojoj se temelji, europskim standardima zahtijeva se da države članice poduzmu djelotvorne mjere kako bi državnim odvjetnicima zajamčile mogućnost izvršavanja profesionalne dužnosti i ispunjavanja obveze pod prikladnim pravnim i organizacijskim uvjetima⁽¹³⁰⁾ i bez nepotrebnog upletanja⁽¹³¹⁾.

Na slici 57 prikazani su postupci imenovanja i razrješenja čelnika državnih odvjetništava. Na slici su prikazani različiti modeli organizacije državnih odvjetništava u državama članicama koja su dio izvršne vlasti ili pravosuđa. Na slici je prikazana i uloga glavnog državnog odvjetnika i sudbenih vijeća/državnoodvjetničkih vijeća kao važnih aktera u imenovanju i razrješenju čelnika državnih odvjetništava.

---

¹²⁸ CDL-AD(2010)040-e, Izvješće o europskim standardima za neovisnost pravosudnog sustava: Dio II. Državno odvjetništvo – izvješće doneseno na 85. plenarnom zasjedanju Venecijanske komisije (Venecija, 17. i 18. prosinca 2010.), točka 26.

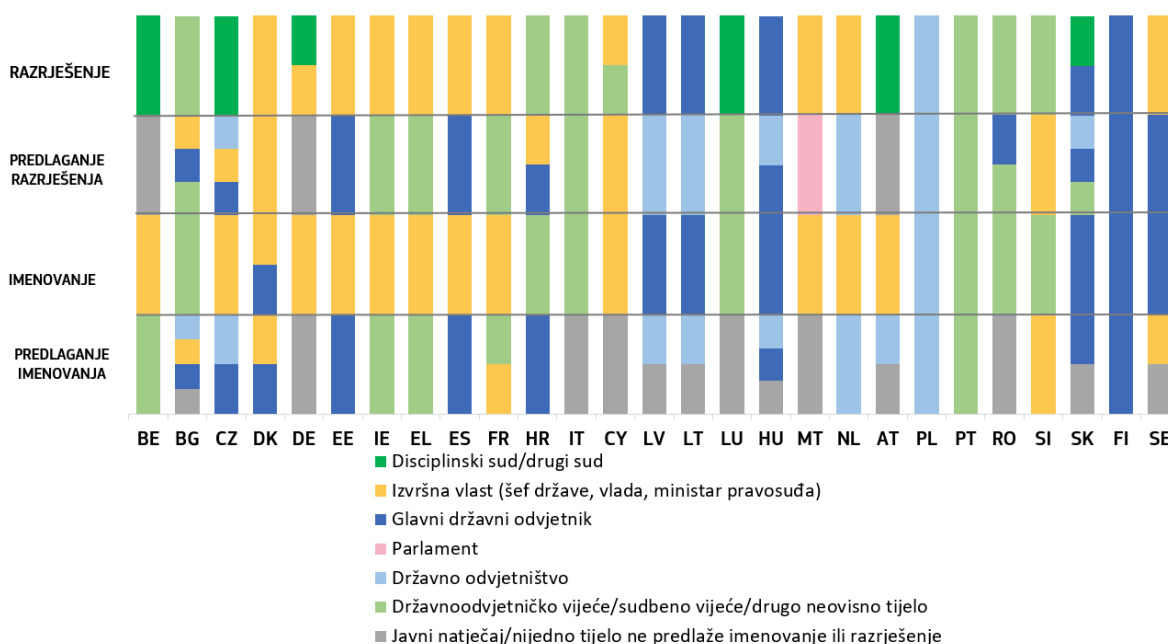
¹²⁹ U demokratskom društvu sudovi i istražna tijela ne smiju biti pod političkim pritiskom. Pojam neovisnosti znači da su državni odvjetnici slobodni od nezakonitog upletanja u izvršavanje njihovih dužnosti kako bi se osiguralo potpuno poštovanje i primjena prava i načela vladavine prava te da nisu izloženi nikakvom političkom pritisku ili nezakonitom utjecaju bilo kakve vrste. Neovisnost se ne primjenjuje samo na državno odvjetništvo u cjelini, nego i na posebna tijela i pojedinačne državne odvjetnike. Bez obzira na model nacionalnog pravosudnog sustava ili pravnu tradiciju na kojoj se temelji, europskim standardima zahtijeva se da države članice poduzmu djelotvorne mjere kako bi državnim odvjetnicima zajamčile mogućnost izvršavanja profesionalne dužnosti i ispunjavanja obveze pod prikladnim pravnim i organizacijskim uvjetima i bez nepotrebnog upletanja.

Vidjeti Mišljenje br. 15 (2020) Savjetodavnog vijeća europskih državnih odvjetnika (CCPE) o ulozi državnih odvjetnika u hitnim situacijama, posebno u slučaju pandemije; Mišljenje br. 16 (2021) o posljedicama odluka međunarodnih sudova i ugovornih tijela u pogledu praktične neovisnosti državnih odvjetnika, točku 13. Vidjeti i Preporuku Rec(2000)19 o ulozi državnog odvjetništva u kaznenopravnom sustavu, koju je 6. listopada 2000. donio Odbor ministara Vijeća Europe (Preporuka iz 2000.), t. 4., 11. i 13. Mišljenje br. 13 (2018) Neovisnost, odgovornost i etika državnih odvjetnika, koje je donijelo Savjetodavno vijeće europskih državnih odvjetnika (CCPE), preporuka i. i iii.; Skupina država protiv korupcije (GRECO), četvrti evaluacijski krug „Sprečavanje korupcije kod saborskih zastupnika, sudaca i državnih odvjetnika”, u velikom broju preporuka traži se uvođenje mehanizama za zaštitu državnog odvjetništva od neprimjerenog utjecaja na kaznene istrage i neprimjerenog upletanja u njih.

¹³⁰ Preporuka Rec(2000)19 o ulozi državnog odvjetništva u kaznenopravnom sustavu, koju je 6. listopada 2000. donio Odbor ministara Vijeća Europe (Preporuka iz 2000.), t. 4.

¹³¹ Preporuka iz 2000., t. 11. i 13. Vidjeti i Mišljenje br. 13(2018) Neovisnost, odgovornost i etika državnih odvjetnika, koje je donijelo Savjetodavno vijeće europskih državnih odvjetnika (CCPE), preporuke i. i iii.

Slika .: Čelnici državnih odvjetništava: imenovanje i razrješenje (*) (izvor: Europska komisija i mreža NADAL ⁽¹³²⁾)

BE: Sudbeno vijeće predlaže kandidate ministru pravosuđa, a ministar pravosuđa predlaže ih kralju. Razrješuje ih disciplinski sud. **BG:** na grafikonima je prikazan način imenovanja i razrješenja upravnih čelnika, ali ne i njihovih zamjenika. Glavni državni odvjetnik može predložiti kandidate za čelnike žalbenih državnih odvjetništava, čelnici viših ureda državnog odvjetništva mogu predložiti kandidate za čelnika ureda državnog odvjetništva u odgovarajućem sudskom okrugu i ministar pravosuđa može predložiti sve kandidate, a zainteresirane osobe mogu se i same kandidirati. Državnoodvjetničko vijeće odlučuje o imenovanju. Državnoodvjetničko vijeće, glavni državni odvjetnik i ministar pravosuđa mogu predložiti razrješenje, a Vrhovno sudbeno vijeće odlučuje o razrješenju. Ravnatelja Državne istražne službe razrješuje Državnoodvjetničko vijeće Vrhovnog sudbenog vijeća na prijedlog najmanje triju članova Državnoodvjetničkog vijeća ili glavnog državnog odvjetnika ili ministra pravosuđa. **CZ:** čelnike okružnih, regionalnih i visokih ureda državnog odvjetništva imenuje ministar pravosuđa na prijedlog voditelja nadređenog ureda državnog odvjetništva ili na prijedlog glavnog državnog odvjetnika ili Ministarstva pravosuđa. Glavni državni odvjetnik i čelnici viših ureda državnog odvjetništva mogu predložiti razrješenje čelnika visokog, regionalnog ili okružnog ureda državnog odvjetništva. Disciplinski sud odlučuje o razrješenju. **DK:** Ministarstvo pravosuđa delegira odgovornost za imenovanje čelnika ureda u lokalnom državnom odvjetništvu ravnatelju državnog odvjetništva (glavni državni odvjetnik). **DE:** nakon javnog poziva Savezno ministarstvo pravosuđa imenuje državne odvjetnike na razini savezne pokrajine. Ne podnose se prijedlozi o razrješenju. Savezno ministarstvo pravosuđa može privremeno razriješiti državne odvjetnike ili ih premjestiti na drugo radno mjesto zbog razloga povezanih sa službom, a posebni pravosudni odjel sudova (za državne službenike) može razriješiti državne službenike dužnosti u državnoj službi. **EE:** glavni državni odvjetnik predlaže imenovanje/razrješenje, a ministar pravosuđa odlučuje o imenovanju/razrješenju. **IE:** U IE Ured ravnatelja državnog odvjetništva jedini je ured državnog odvjetništva koji je odgovoran za kazneni progon. Prijedloge za imenovanje i razrješenje donosi Odbor za imenovanja na najvišoj razini (TLAC), a vlada donosi konačnu odluku o imenovanju i razrješenju. **EL:** odluka Visokog sudbenog vijeća izvršava se nakon što predsjednik Republike donese uredbu. Iznimno, čelnike ureda državnog odvjetništva pri prvostupanjskim sudovima u Ateni i Solunu te čelnika ureda državnog odvjetništva pri Žalbenom sudu u Ateni tajnim glasanjem biraju državni odvjetnici koji rade u odgovarajućim uredima. Čelnika ureda državnog odvjetništva za gospodarski kriminal imenuje Visoko sudbeno vijeće. Visoko sudbeno vijeće predlaže razrješenje, a predsjednik odlučuje o razrješenju. **ES:** glavni državni odvjetnik predlaže kandidate za određeno radno mjesto u državnom odvjetništvu, zamjenike glavnih regionalnih državnih odvjetnika te zamjenike glavnih državnih odvjetnika u posebnom uredu državnog odvjetništva, koje zatim imenuje vlada (službeno ih imenuje kralj). Glavni državni odvjetnik prije toga se savjetuje s Državnoodvjetničkim vijećem (kolegij i predstavničko tijelo državnog odvjetništva) te s glavnim regionalnim državnim odvjetnicima ako su u pitanju radna mjesta u njihovim regijama. Glavni državni odvjetnik predlaže razrješenje nakon savjetovanja s Državnoodvjetničkim vijećem i, prema potrebi, glavnim regionalnim

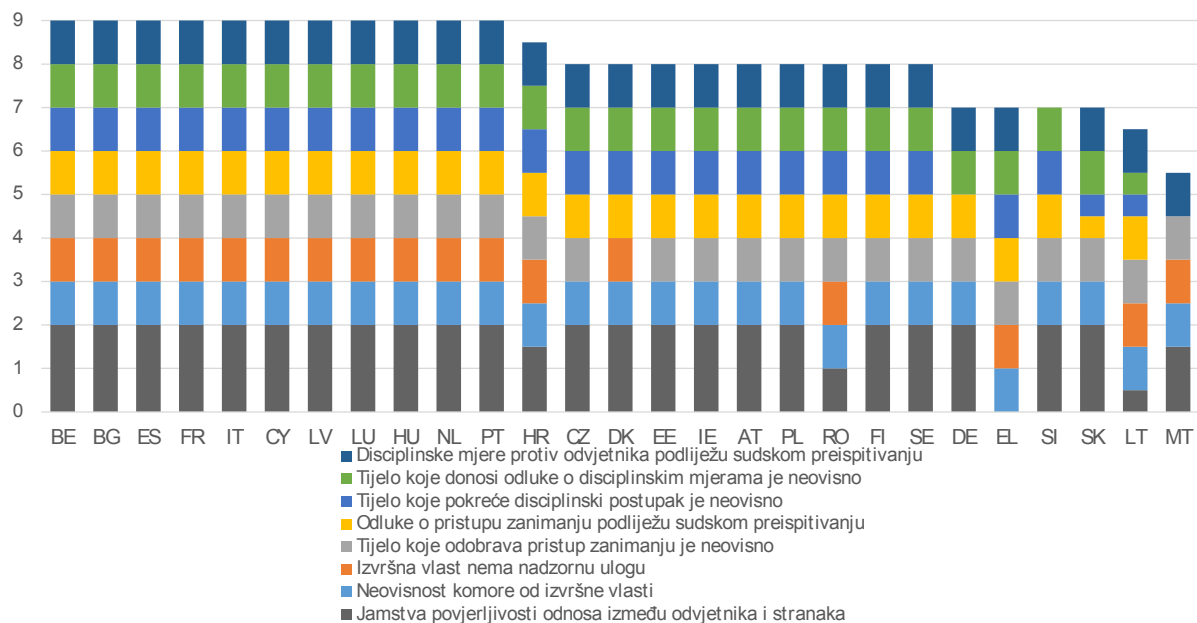
¹³² Podaci su prikupljeni iz upitnika koji je sastavila Komisija u bliskoj suradnji s Mrežom javnih tužitelja NADAL.

državnim odvjetnikom, a vlada odlučuje o razrješenju. **FR:** ministar pravosuđa daje prijedlog, Sudbeno vijeće daje mišljenje, a predsjednik Republike imenuje uredbom. Mišljenje Sudbenog vijeća savjetodavno je, ali prema ustaljenom običaju Ministarstvo i predsjednik poštuju negativna mišljenja. Vrhovno sudbeno vijeće (Conseil supérieur de la magistrature) predlaže razrješenje, a ministar pravosuđa odlučuje o razrješenju. **CY:** glavni državni odvjetnik jedini je čelnik državnog odvjetništva. Imenuje ga predsjednik. Razrješuje ga Vrhovni ustavni sud u svojstvu Sudbenog vijeća. **LV:** nakon javnog poziva Povjerenstvo za potvrdu državnog odvjetnika (osniva ga Vijeće glavnog državnog odvjetnika, a sastoji se od državnih odvjetnika na različitim razinama) predlaže kandidata za imenovanje i predlaže razrješenje. **LT:** Povjerenstvo za odabir državnih odvjetnika (koje se sastoji od četiri državna odvjetnika i tri službenika koji nisu državni odvjetnici) predlaže kandidate nakon otvorenog poziva. Razrješenje može predložiti Povjerenstvo za potvrdu (koje se sastoji od četiri državna odvjetnika i tri službenika koji nisu državni odvjetnici) ili državni odvjetnik koji je proveo unutarnju istragu o radnjama državnog odvjetnika. **LU:** Sudbeno vijeće odlučuje o imenovanju. Sudbeno vijeće pokreće disciplinski postupak, nakon kojeg disciplinski sud odlučuje o razrješenju. **HU:** nakon javne objave natječaja glavni državni odvjetnik odlučuje o prijavama i imenuje državne odvjetnike na više položaje. Državnoodvjetničko vijeće daje mišljenje. Glavni državni odvjetnik može u svakom trenutku bez obrazloženja opozvati imenovanja za rukovođeće i više funkcije. Čelnici ureda državnog odvjetništva mogu predložiti opoziv, ali taj prijedlog nije obvezujući za glavnog državnog odvjetnika. **MT:** na grafikonu je prikazan način imenovanja i razrješenja glavnog državnog odvjetnika. Nakon javnog poziva glavnog državnog odvjetnika imenuje predsjednik, pri čemu ga savjetuje predsjednik vlade. Razrješenje glavnog državnog odvjetnika predlaže parlament na temelju najmanje dvije trećine glasova svih zastupnika, a predsjednik odlučuje o razrješenju. **NL:** Vijeće državnih odvjetnika, koje je na čelu državnog odvjetništva, podnosi prijedloge ministru pravosuđa i sigurnosti, koji odlučuje o tome ispunjavaju li kandidati uvjete za imenovanje kraljevskom uredbom. Vijeće državnih odvjetnika izvršava razrješenje uz suglasnost ministra pravosuđa i sigurnosti. **AT:** Povjerenstvo za osoblje pri Saveznom ministarstvu pravosuđa, koje se sastoji od državnih odvjetnika, predlaže kandidate za čelnike ureda viših državnih odvjetnika i čelnika ureda glavnog državnog odvjetnika. Povjerenstvo za osoblje pri uredu viših državnih odvjetnika Saveznom ministarstvu pravosuđa predlaže kandidate za čelnike svih ureda državnog odvjetništva u njihovoj regiji/njihovu području nadležnosti. Savezni predsjednik imenuje kandidate. Razrješuje ih disciplinski sud. Vrhovni sud djeluje kao disciplinski sud za članove ureda glavnog državnog odvjetnika i čelnika ureda viših državnih odvjetnika (i njihove prve zamjenike); za ostale državne odvjetnike Visoki regionalni sud (druge regije) djeluje kao disciplinski sud (prvi stupanj). **PL:** državni odvjetnik predlaže imenovanje nakon što predstavi kandidata skupštini državnih odvjetnika kojom bi taj kandidat trebao predsjedati. Državni odvjetnik ima ovlast za imenovanje. Isti se postupak primjenjuje na razrješenje. **RO:** na grafikonu je prikazan način imenovanja i razrješenja čelnika ureda državnog odvjetništva, osim čelnika specijaliziranih ureda državnog odvjetništva. Čelnike ureda državnog odvjetništva nakon javnog poziva imenuje Vrhovno sudbeno vijeće. Razrješenje čelnika ureda državnog odvjetništva predlaže glavni državni odvjetnik ili pravosudna inspeksijska služba, a Vrhovno sudbeno vijeće odlučuje o razrješenju. **SI:** čelnike okružnih ureda državnog odvjetništva imenuje Državnoodvjetničko vijeće na temelju obrazloženog prijedloga ministra pravosuđa nakon dobivanja prethodnog mišljenja glavnog državnog odvjetnika. Državnoodvjetničko vijeće razrješuje čelnika okružnog ureda državnog odvjetništva na prijedlog ministra nakon dobivanja prethodnog mišljenja glavnog državnog odvjetnika. **SK:** nakon otvorenog poziva peteročlano povjerenstvo za odabir (koje se sastoji od državnih odvjetnika koje odabire glavni državni odvjetnik) predlaže više državne odvjetnike nakon prethodne izjave Državnoodvjetničkog vijeća. Imenuje ih glavni državni odvjetnik. Ovaj se postupak ne primjenjuje na zamjenike glavnog državnog odvjetnika, koje glavni državni odvjetnik sam imenuje, ni na zamjenike regionalnih/okružnih državnih odvjetnika, koje glavni državni odvjetnik imenuje na prijedlog relevantnog regionalnog/okružnog državnog odvjetnika. Zamjenici se također smatraju višim državnim odvjetnicima. Glavni državni odvjetnik razrješuje više državne odvjetnike. Glavni državni odvjetnik mora ih razriješiti ako je disciplinski sud donio odluku o razrješenju. Tri petine zastupnika u parlamentu ili predsjednik Republike mogu podnijeti prijedlog o disciplinskoj mjeri protiv glavnog državnog odvjetnika. U slučaju viših državnih odvjetnika taj prijedlog podnose glavni državni odvjetnik, javni pravobranitelj i zamjenik glavnog državnog odvjetnika (protiv državnih odvjetnika iz Ureda glavnog državnog odvjetnika i viših državnih odvjetnika u njegovoj upravljačkoj nadležnosti). **FI:** viši državni odvjetnik u Uredu glavnog državnog odvjetnika predlaže imenovanje ili razrješenje, koje zatim izvršava glavni državni odvjetnik. Osim toga, sud može razriješiti dužnosti čelnika državnog odvjetništva u slučaju da mu je izrečena kazna zatvora, uz neke iznimke. **SE:** Savjetodavni odbor za zapošljavanje državnih odvjetnika predlaže zamjenika voditelja ureda državnog odvjetništva (neobvezujući prijedlog), voditelja ureda državnog odvjetništva i više državne odvjetnike, a imenuje ih glavni državni odvjetnik. Glavni državni odvjetnik predlaže razrješenje, a vladino disciplinsko povjerenstvo za više dužnosnike odlučuje o razrješenju.

– Neovisnost odvjetničkih komora i odvjetnika u EU-u –

Odvjetnici i njihova profesionalna udruženja imaju važnu ulogu u zaštiti temeljnih prava i vladavine prava (¹³³). Pravedan sustav provođenja pravde zahtijeva da odvjetnici mogu slobodno obavljati djelatnosti savjetovanja i zastupanja svojih stranaka. Pripadnost odvjetnika slobodnim zanimanjima i ovlaštenja koja proizlaze iz toga doprinose njihovoj neovisnosti, a odvjetničke komore imaju važnu ulogu u neovisnosti odvjetnika. Europski standardi zahtijevaju slobodu obavljanja odvjetničkog zanimanja i neovisnost odvjetničkih komora. Tim se standardima utvrđuju i osnovna načela disciplinskih postupaka protiv odvjetnika (¹³⁴).

Slika .: Neovisnost odvjetničkih komora i odvjetnika 2024. (*) (izvor: Europska komisija i CCBE (¹³⁵))

(*) Na temelju rezultata ankete države članice mogle su osvojiti najviše devet bodova. Anketa je provedena krajem 2024. Za pitanje o jamstvima povjerljivosti odnosa odvjetnik/stranka dodijeljeno je 0,5 bodova za svaki scenarij u potpunosti (pretraga i oduzimanje e-podataka u posjedu odvjetnika, pretraga prostora odvjetnika, presretanje komunikacije odvjetnika/stranke, nadzor odvjetnika ili njegovih prostora, porezna revizija odvjetničkog društva i druge administrativne provjere). Za potpuno ispunjavanje svih ostalih kriterija dodijeljen je jedan bod. Ako kriterij nije zadovoljen, bodovi se nisu dodjeljivali. **MT**: odgovori iz 2020., prilagođeni novoj metodologiji. **EE**: Ministarstvo pravosuđa ima široke nadzorne ovlasti nad organizacijom sustava pravne pomoći. **LT**: prema Zakonu o odvjetništvu, disciplinski postupak protiv odvjetnika može pokrenuti odvjetničko vijeće. Međutim, propisano je i da to pravo ima ministar pravosuđa. Ako ministar pravosuđa odluči pokrenuti disciplinski postupak protiv odvjetnika, odvjetničko vijeće u tom postupku nema pravo glasa, a predmet ide izravno na disciplinski sud. Disciplinski sud sastoji se od pet odvjetnika koji su članovi odvjetničke komore. Tri od njih bira opća skupština odvjetničke komore, a još dvije imenuje ministar pravosuđa. **PL**: Ministarstvo pravosuđa ima nadzornu ulogu nad odvjetničkom komorom, organizira ispite odvjetničke komore i određuje iznos minimalnih pravnih troškova (na temelju neobveznog mišljenja Vrhovnog odvjetničkog vijeća). **SI**: disciplinski postupak vodi se isključivo unutar same odvjetničke komore. Protiv odluke disciplinskog povjerenstva prvog stupnja moguća je žalba koju razmatra disciplinsko povjerenstvo drugog stupnja. Protiv odluka disciplinskog povjerenstva drugog stupnja nema mogućnosti žalbe. To je utvrđeno člankom 65. Zakona o odvjetništvu: „Odluke disciplinskih tijela odvjetničke komore su izvršne.”; **SK**: prije svega, neovisni nadzorni odbor slovačke odvjetničke komore podnosi

¹³³ „Odvjetnici imaju važnu ulogu u zaštiti vladavine prava i neovisnosti pravosuđa, uz poštovanje diobe vlasti i temeljnih prava.”, „Pristup odvjetniku i vladavina prava”, dokument predsjedništva za raspravu za sastanak Vijeća za pravosuđe i unutarnje poslove 3. i 4. ožujka 2022.: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6319-2022-INIT/hr/pdf>.

¹³⁴ Preporuka br. R(2000) 21 Odbora ministara Vijeća Europe.

¹³⁵ Podaci za 2024. prikupljeni su iz odgovora članova CCBE-a na upitnik.

zahtjev na temelju pritužbe. Međutim, i ministar pravosuđa može pokrenuti disciplinski postupak ako je „odvjetnik izvršio radnju koja bi se prema dotadašnjim pravnim pravilima mogla smatrati povredom dužnosti, predsjednik nadzornog odbora ili ministar pravosuđa (u svojstvu predlagatelja) prema tom Zakonu mogu u roku koji je važio za pokretanje disciplinskog postupka prema zakonu koji je dotad bio na snazi podnijeti zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka nadležnom upravljačkom tijelu odvjetničke komore.” **FI:** Odvjetnička komora pod nadzorom je kancelara za pravosuđe kao javnog tijela. Kancelar ima nadzorne ovlasti nad odvjetnicima kako je propisano Zakonom o odvjetništvu.

2.3.3. Sažetak o neovisnosti pravosuđa

Neovisnost pravosuđa ključan je element prava na djelotvoran pravni lijek pred sudom, koje je utvrđeno u članku 47. Povelje o temeljnim pravima Europske unije, i neophodna je za djelotvornu sudsku zaštitu u skladu sa zahtjevima iz članka 19. Ugovora o Europskoj uniji. Riječ je o temeljnom elementu djelotvornog pravosudnog sustava bitnom za očuvanje vladavine prava. Ključna je za osiguravanje pravičnosti sudskih postupaka te za povjerenje javnosti i poduzeća u pravni sustav. Nacionalni pravosudni sustavi stoga moraju u potpunosti poštovati zahtjeve u pogledu neovisnosti pravosuđa koji proizlaze iz prava EU-a kako ga tumači Sud EU-a i uzeti u obzir europske standarde neovisnosti pravosuđa. U Pregledu stanja za 2025. prikazani su trendovi u percepciji šire javnosti i poduzeća o neovisnosti pravosuđa. U ovom se izdanju prikazuju i neki novi pokazatelji o stanju u pogledu samoizuzeća i izuzeća suca u svim državama članicama te imenovanja i razrješenja čelnika državnih odvjetništava.

Iz samih strukturnih pokazatelja nije moguće izvući zaključke o neovisnosti tih tijela, no oni predstavljaju moguće elemente koji se mogu uzeti kao polazna točka za takvu analizu.

a) U Pregledu stanja za 2025. prikazuju se promjene u percepciji neovisnosti iz anketa provedenih među širom javnošću (Eurobarometar FL554) i poduzećima (Eurobarometar FL555):

- S jedne strane, anketa Eurobarometra provedena među širom javnošću (slika 50) pokazuje da se percepcija neovisnosti sudova i sudaca poboljšala ili ostala ista u 17 država članica u odnosu na 2016., dok se pet država članica suočava s poteškoćama. S druge strane, u usporedbi s prethodnom godinom percepcija neovisnosti u široj javnosti poboljšala se ili je ostala nepromijenjena u 21 državi članici, dok se u njih šest smanjila. U tri države članice razina percepcije neovisnosti i dalje je posebno niska.
- Anketa Eurobarometra provedena među poduzećima (slika 52) pokazuje da se percepcija neovisnosti sudova i sudaca poboljšala ili je ostala nepromijenjena u 18 država članica u odnosu na 2016., dok se u devet država članica smanjila. U usporedbi s prethodnom godinom percepcija neovisnosti poduzeća poboljšala se ili je ostala nepromijenjena u 18 država članica, a smanjila se u 9 država članica. U tri države članice razina percepcije neovisnosti i dalje je posebno niska.
- Među razlozima zbog kojih se smatra da sudovima i sucima nedostaje neovisnosti najčešće se navodi upletanje vlada i političara ili pritisak koji oni vrše, a slijedi pritisak motiviran gospodarskim ili drugim posebnim interesima. Oba su razloga i dalje naglašena u trima državama članicama u kojima se smatra da je neovisnost sudstva vrlo niska (slike 51 i 53).

b) U Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u od 2022. predstavljaju su rezultati ankete Eurobarometra o tome kako poduzeća doživljavaju djelotvornost zakona i sudova u zaštiti ulaganja u pogledu, prema njihovu mišljenju, neopravdanih odluka ili nedjelovanja države (slika 54). Upravno postupanje, stabilnost i kvaliteta zakonodavnog postupka, kao i djelotvornost sudova i zaštita imovine i dalje su ključni čimbenici usporedive važnosti za

povjerenje u zaštitu ulaganja (slika 55). U usporedbi s prošlom godinom povjerenje u zaštitu ulaganja poboljšalo se u 13 država članica.

- c) Na slici 56 prikazano je stanje u pogledu samoizuzeća i izuzeća suca u svim državama članicama.
- d) Na slici 57 razmatraju su imenovanje i razrješenje čelnika državnih odvjetništava, a time i neke zaštitne mjere u vezi s funkcioniranjem nacionalnih državnih odvjetništava u EU-u.
- e) Iz slike 58 vidljivo je da je neovisnost odvjetnika u načelu zajamčena, što odvjetnicima omogućuje da savjetuju i zastupaju svoje klijente bez ikakvog utjecaja.

3. OSTALI POKAZATELJI RELEVANTNI ZA JEDINSTVENO TRŽIŠTE

Za primjenu prava EU-a u određenim područjima, kao što su borba protiv korupcije, javna nabava i tržišno natjecanje, osim sudova, državnih odvjetništava i drugih pravosudnih tijela važnih za neovisnu primjenu prava EU-a zadužena su i neka druga javna tijela. Ovo izdanje Pregleda stanja sadržava dodatne grafikone koji se odnose na tijela ključna za dobro funkcioniranje jedinstvenog tržišta.

Uz teme koje se redovito razmatraju, u Pregledu stanja za 2025. prvi su put prikazani pokazatelji za ovlasti i neovisnost vrhovnih revizijskih institucija, koje imaju važnu ulogu u području borbe protiv korupcije, te podaci o percepciji neovisnosti i o tijelima uključenima u imenovanje i razrješenje za nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje i prvostupanjska tijela za reviziju postupaka javne nabave, koja su među ključnim tijelima za funkcioniranje jedinstvenog tržišta.

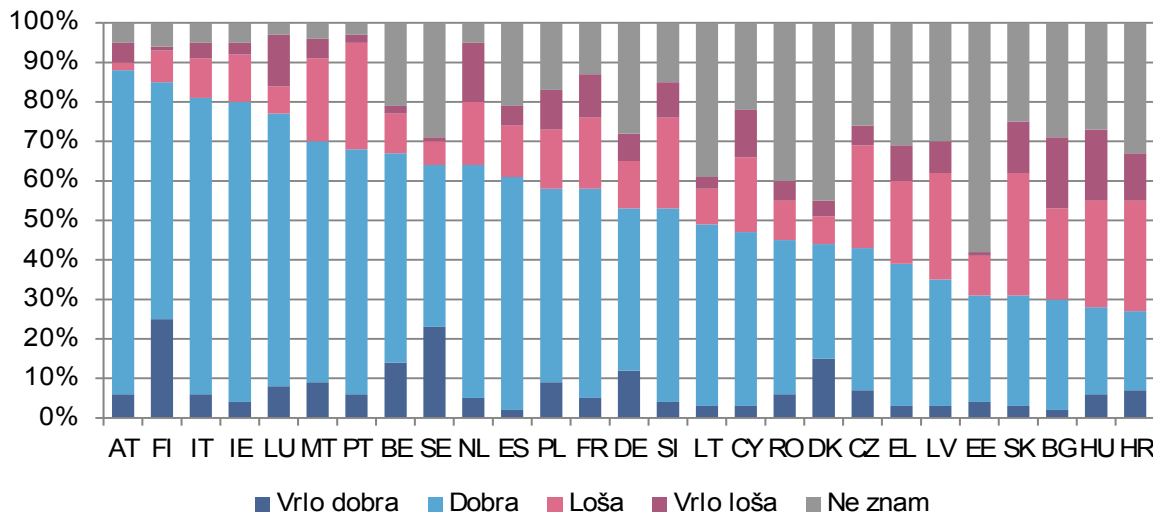
3.1. Neovisna tijela važna za funkcioniranje jedinstvenog tržišta

Neovisna tijela ključna su mjera zaštite vladavine prava za funkcioniranje jedinstvenog tržišta. U ovom Pregledu stanja prvi su put prikazani određeni strukturni aspekti nekih od tih tijela, kao što su prvostupanjska tijela za reviziju postupaka javne nabave, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje i vrhovne revizijske institucije. Prvi je put prikazana i percepcija neovisnosti prvostupanjskih tijela za reviziju postupaka javne nabave i nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje.

Na slici 59 prikazano je kako poduzeća percipiraju neovisnost prvostupanjskih tijela za reviziju postupaka javne nabave. Ta su tijela osnovana u državama članicama na temelju direktiva o pravnim lijekovima (Direktiva 89/665/EEZ i Direktiva 92/13/EEZ, kako su izmijenjene Direktivom 2007/66/EZ i Direktivom 2014/23/EU). U skladu s direktivama o pravnim lijekovima ugovori obuhvaćeni područjem primjene Direktive 2014/23/EU, Direktive 2014/24/EU i Direktive 2014/25/EU i odluke koje donose javni naručitelji i naručitelji mogu se djelotvorno i, što je posebno važno, što brže preispitati ako je takvim odlukama prekršeno pravo Unije u području javne nabave ili nacionalna pravila kojima se prenosi to pravo. Tijelo odgovorno za reviziju može biti sudsko ili izvansudsko. Izvansudska tijela obično imaju oblik

neovisnog upravnog tijela. U tom se slučaju direktivama o pravnim lijekovima propisuju dodatni postupovni zahtjevi te dostupnost daljnjeg sudskog preispitivanja.

Slika .: Kako poduzeća percipiraju neovisnost prvostupanjskih tijela za reviziju postupaka javne nabave (*) (izvor: Eurobarometar ⁽¹³⁶⁾ – 2025.)

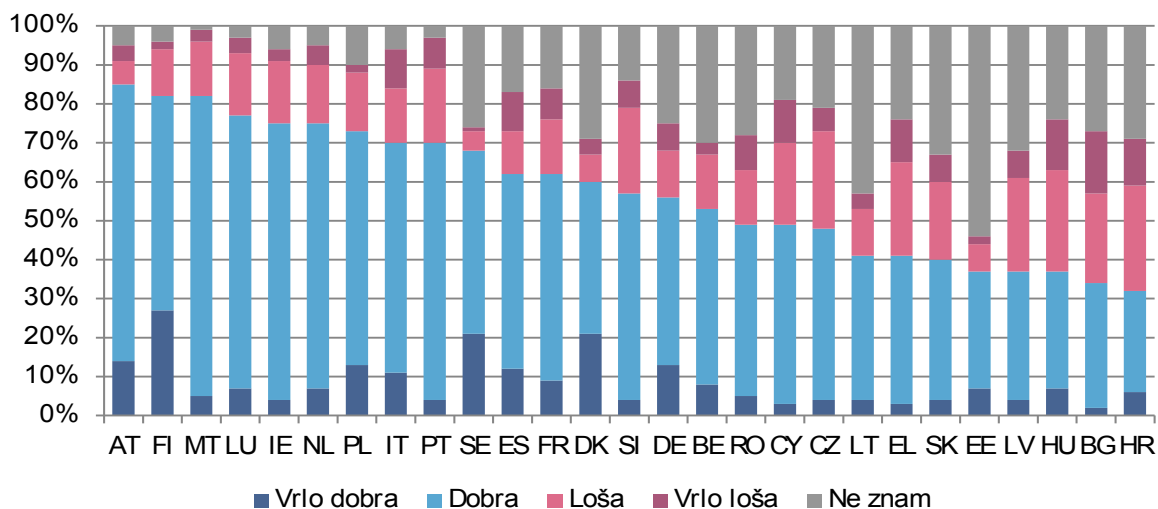

(*) Države članice poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je razina neovisnosti „vrlo dobra” ili „dobra” (ukupno dobra); ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih ocjena, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je razina neovisnosti „loša” ili „vrlo loša” (ukupno loša); ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih i ukupno loših ocjena, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je razina neovisnosti „vrlo dobra”; ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih ocjena, ukupno loših ocjena i ocjena „vrlo dobro”, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je razina neovisnosti „vrlo loša”.

Na slici 60 prikazano je kako poduzeća percipiraju neovisnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje. Ta su tijela dio decentraliziranog sustava koji se temelji na usporednoj nadležnosti Komisije te nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje i nacionalnih sudova država članica za provedbu protumonopolskih pravila EU-a. Stoga su jedna od ključnih tijela za funkcioniranje jedinstvenog tržišta.

¹³⁶ U anketi Eurobarometra FL555, provedenoj od 13. do 29. siječnja 2025., odgovara se na sljedeće pitanje: „Kako biste na temelju vlastitih saznanja ocijenili tijelo za reviziju postupaka javne nabave koje preispituje predmete koji se odnose na javnu nabavu u pogledu njegove neovisnosti? Biste li rekli da je vrlo dobar, dobar, loš ili vrlo loš?”, vidjeti: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_hr

Slika .: Kako poduzeća percipiraju neovisnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje (*) (izvor: Eurobarometar ⁽¹³⁷⁾ – 2025.)

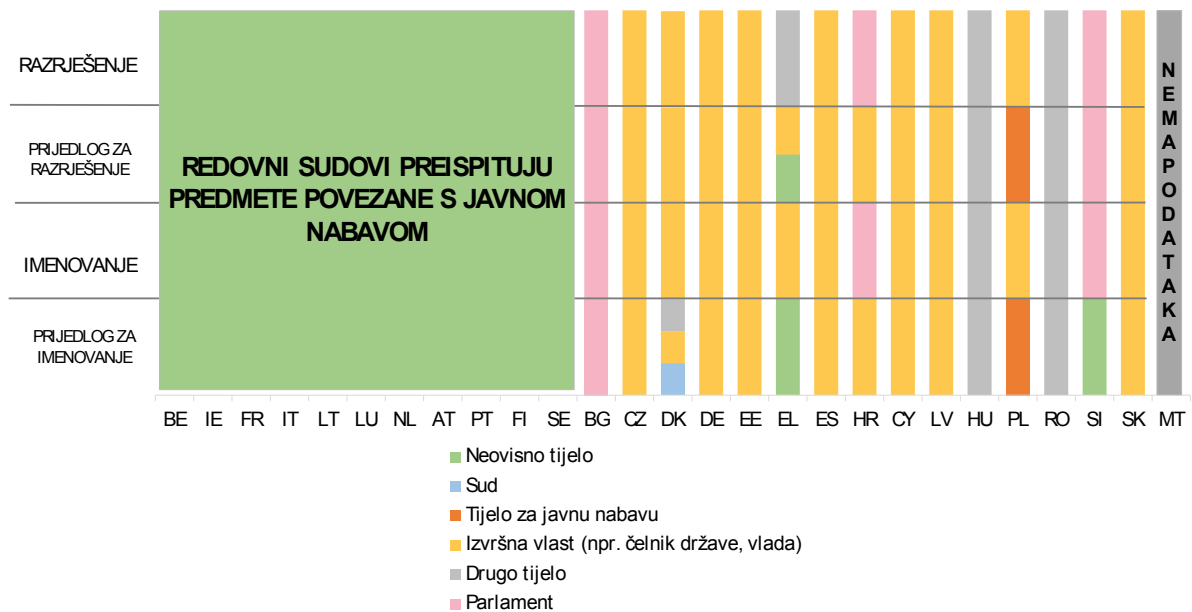

(*) Države članice poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je razina neovisnosti „vrlo dobra” ili „prilično dobra” (ukupno dobra); ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih ocjena, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je razina neovisnosti „loša” ili „vrlo loša” (ukupno loša); ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih i ukupno loših ocjena, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je razina neovisnosti „vrlo dobra”; ako neke države članice imaju isti postotak ukupno dobrih ocjena, ukupno loših ocjena i ocjena „vrlo dobro”, poredane su po postotku ispitanika koji su izjavili da je razina neovisnosti „vrlo loša”.

Na slici 61 prikazana su tijela uključena u postupke imenovanja i razrješenja za prvostupanjska tijela za reviziju postupaka javne nabave. Prikazani postupci odnose se na članove prvostupanjskih tijela za reviziju postupaka javne nabave (ako nisu pravosudne prirode ili dio redovnog sudskog sustava i odlučuju u vijećima) ili na njihove čelnike kad ta tijela čine javni službenici.

¹³⁷ U anketi Eurobarometra FL555, provedenoj od 13. do 29. siječnja 2025., odgovara se na sljedeće pitanje: „Kako biste na temelju vlastitih saznanja ocijenili nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje koje odlučuje o pitanjima koja se odnose na tržišno natjecanje u pogledu njegove neovisnosti?” Biste li rekli da je vrlo dobar, dobar, loš ili vrlo loš?”, vidjeti: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_hr

Slika .: Prvostupanjska tijela za reviziju postupaka javne nabave: imenovanje i razrješenje (*) (izvor: Europska komisija i Mreža prvostupanjskih tijela za reviziju postupaka javne nabave)

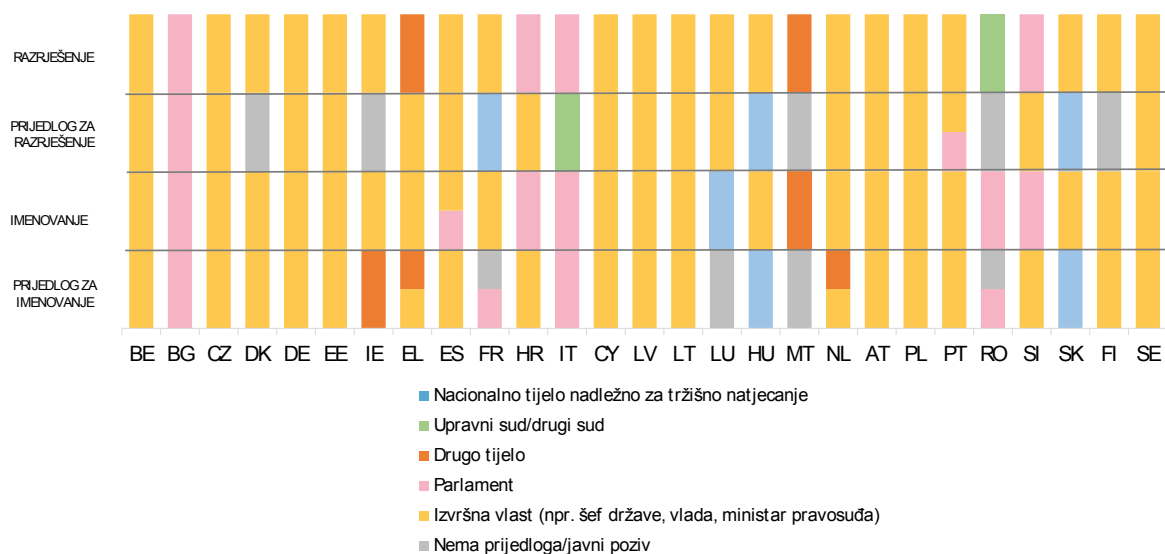

(*) Grafikon se odnosi na postupke imenovanja i razrješenja u sljedećim tijelima: **BG**: nakon javnog postupka svaka politička stranka zastupljena u parlamentu predlaže svoje kandidate za članove i predsjednika Povjerenstva za zaštitu tržišnog natjecanja, a parlament zatim započinje postupak njihova odabira određenim kvorumom. U skladu sa Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja parlament ukida ovlasti predsjednika, zamjenika predsjednika i članova prije isteka njihova mandata zbog određenih razloga utvrđenih u tom zakonu. **CZ**: na grafikonu je prikazan način imenovanja i razrješenja potpredsjednika za javnu nabavu. Tijelo za reviziju postupaka javne nabave ima dva stupnja. Prvostupanjske odluke potpisuje potpredsjednik za javnu nabavu, a mogu se preispitati na drugostupanjskoj razini, koju čini predsjednik Ureda za zaštitu tržišnog natjecanja (OPC). Potpredsjednika za javnu nabavu imenuje i razrješuje predsjednik Ureda za zaštitu tržišnog natjecanja. Predsjednika imenuje i razrješuje predsjednik Republike na prijedlog vlade. **DK**: na grafikonu je prikazan način imenovanja i razrješenja članova predsjedništva (10 sudaca), uključujući čelnika tijela za reviziju i 20 stručnjaka. Sve članove imenuje ministar industrije, poduzetništva i financijskih poslova. Članove predsjedništva predlaže predsjednik suda na kojem suci obnašaju dužnost. Prijedlog predsjednika suda uvijek se prihvaća. Stručnjake djelomično predlažu ministarstva i druga vladina tijela, a djelomično određena udruženja i organizacije utvrđeni zakonom. Danski ministar industrije, poduzetništva i financijskih poslova može razriješiti članove i čelnika Odbora za pritužbe. Ministar ne razrješuje člana ili čelnika Odbora za pritužbe na temelju prijedloga o razrješenju. **DE**: na grafikonu je prikazan način imenovanja i razrješenja članova sudova za javnu nabavu (specijalizirani odjel Saveznog ureda za zaštitu tržišnog natjecanja (Bundeskartellamt)) na saveznoj razini i sudova za javnu nabavu na razini saveznih pokrajina (Vergabekammern). Tijelo odgovorno za imenovanje čelnika prvostupanjskog tijela za reviziju upravno je tijelo kojem to tijelo pripada (moguće je odstupanje od pravila na razini saveznih pokrajina). Članovi suda po zakonu se imenuju na mandat od pet godina. Odluke donose neovisno i obvezani su samo zakonom. Vidjeti članak 157. stavak 4. GWB-a (njemački Zakon o tržišnom natjecanju). U njemačkom pravu o javnoj nabavi nema posebnih uredaba o razrješenju. Mogućnost da čelnik upravnog tijela kojem pripada sud za javnu nabavu u iznimnim slučajevima razriješi državne službenike dužnosti, primjerice u slučaju teške povrede dužnosti ili dugotrajne bolesti, može proizaći samo iz općih propisa o državnoj službi (Beamtenrecht). Međutim, čelnik upravnog tijela može donijeti organizacijsku odluku o premještanju članova na neko drugo radno mjesto. **EE**: na grafikonu je prikazan način imenovanja i razrješenja čelnika i članova Odbora za reviziju postupaka javne nabave. Ministarstvo financija predlaže, a vlada izvršava njihovo imenovanje/razrješenje. **EL**: na grafikonu je prikazan način imenovanja i razrješenja članova vijeća Grčkog jedinstvenog tijela za javnu nabavu. Kandidati za njegove članove odabiru se nakon otvorenog postupka koji provodi Vrhovno vijeće za odabir osoblja (ASEP, neovisno upravno tijelo), u skladu s postupkom iz Zakona 4765/2021 (A' 6). Članovi se imenuju odlukom ministra pravosuđa. Disciplinski postupak za članove tijela pokreće ministar pravosuđa na preporuku predsjednika tijela. Osnovano je Disciplinsko vijeće, koje se sastoji od potpredsjednika Državnog vijeća, potpredsjednika Vrhovnog suda (Areios Pagos) i potpredsjednika Revizorskog suda. Čelnika prvostupanjskog tijela za reviziju (predsjednika) predlaže ministar pravosuđa, a imenuje ga se aktom Vijeća ministara koji se donosi nakon što

Posebni stalni odbor parlamenta za institucije i transparentnost da svoje mišljenje. Postupak razrješenja provodi se tako da ministar pravosuđa pokrene disciplinski postupak za članove tijela na preporuku predsjednika tijela. Osnovano je Disciplinsko vijeće, koje se sastoji od potpredsjednika Državnog vijeća, potpredsjednika Vrhovnog suda i potpredsjednika Revizorskog suda. **ES:** Ministarstvo financija i Ministarstvo pravosuđa zajednički podnose prijedlog vladi (Vijeće ministara), koja izvršava imenovanje. Čelnika TACRC-a ne može se razriješiti dužnosti jer se imenuje na razdoblje od šest godina. Međutim, zakonom se utvrđuje popis razloga zbog kojih se može okončati njegov mandat. **CY:** na grafikonu je prikazan način imenovanja i razrješenja čelnika i članova tijela za reviziju javnih natječaja. Ministarstvo financija predlaže, a Vijeće ministara izvršava imenovanja. Vijeće ministara predlaže i izvršava razrješenja. **LV:** Ured za praćenje nabave (PMB) državna je institucija s izravnim upravnim ovlastima pod nadzorom Ministarstva financija. Odluke u okviru postupaka revizije donosi povjerenstvo za razmatranje pritužbi koje se sastoji od tri člana i koje se posebno osniva u okviru PMB-a za svaki slučaj. Povjerenstva se osnivaju odlukom čelnika PMB-a. Članovi povjerenstva državni su službenici/javni dužnosnici (uključujući čelnika PMB-a). Povjerenstvo za ocjenjivanje kandidata koje osniva čelnik PMB-a predlaže kandidata za funkciju. Članove na funkciju imenuje čelnik PMB-a. Članovi se razrješuju odlukom čelnika PMB-a. **HU:** na grafikonu je prikazan način imenovanja i razrješenja predsjednika i potpredsjednika Arbitražnog odbora za javnu nabavu. Vijeće koje djeluje u okviru tijela za javnu nabavu imenuje i/ili razrješuje predsjednika i potpredsjednika Arbitražnog odbora za javnu nabavu. Tijelo za javnu nabavu središnje je proračunsko tijelo koje djeluje kao autonomno tijelo državne uprave podređeno parlamentu. Članovi Vijeća utvrđeni su u članku 183. točki (b) Zakona CXLIII. iz 2015. o javnoj nabavi. **PL:** na zahtjev predsjednika Ureda za javnu nabavu ministar nadležan za gospodarstvo imenuje, na mandat od tri godine, i razrješuje čelnika prvostupanjskog tijela za reviziju, odnosno Nacionalnog žalbenog vijeća (NAC). **RO:** čelnika prvostupanjskog tijela za reviziju, odnosno Nacionalnog vijeća za rješavanje pritužbi, biraju/razrješuju članovi tog vijeća na plenarnoj sjednici. **SI:** na grafikonu je prikazan način imenovanja i razrješenja članova vijeća i čelnika Nacionalnog povjerenstva za reviziju postupaka dodjele ugovora o javnoj nabavi (NRC). U postupku imenovanja Povjerenstvo Sudbenog vijeća za ocjenu prikladnosti kandidata razgovara s kandidatima i izdaje obrazloženo mišljenje o ispunjavanju posebnih uvjeta iz članka 61.b Zakona o pravnoj zaštiti u postupcima javne nabave (ZPVPJN) i o prikladnosti kandidata. Mandatno i izbornu povjerenstvo parlamenta glasanjem vrši odabir među kandidatima koji ispunjavaju sve uvjete, a predsjednika NRC-a zatim imenuje parlament. U slučaju razrješenja mandatno i izbornu povjerenstvo parlamenta šalje Povjerenstvu prijedlog o razrješenju, a zatim parlament razrješuje predsjednika. **SK:** na grafikonu je prikazan način imenovanja i razrješenja potpredsjednika prvostupanjskog tijela za reviziju postupaka javne nabave, odnosno Ureda za javnu nabavu (PPO). Reviziju postupaka javne nabave provodi Odjel za reviziju PPO-a, na čijem je čelu potpredsjednik, kojeg predlaže čelnik vladinog ureda, a imenuje vlada. Drugog potpredsjednika PPO-a, koji je zadužen za strateški program, razrješuje vlada na prijedlog čelnika vladinog ureda. **HR:** na grafikonu je prikazan način imenovanja i razrješenja članova i čelnika prvostupanjskog tijela za reviziju postupaka javne nabave, odnosno Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave. Vlada predlaže, a parlament izvršava imenovanja i razrješenja.

Na slici 62 prikazana su tijela koja su uključena u postupke imenovanja i razrješenja za članove nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje.

Slika .: Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje: imenovanje i razrješenje (*)
(izvor: Europska komisija i Mreža nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje)

(*) **BE:** ministar gospodarstva daje prijedloge i izvršava imenovanja. Ministar imenuje povjerenstvo za odabir članova. Ministar gospodarstva predlaže razrješenje, a čelnik države (kralj) odlučuje o razrješenju. **CZ:** na grafikonu je prikazan način imenovanja i razrješenja predsjednika Ureda. Predsjednika Ureda predlaže vlada, a imenuje ga predsjednik Republike. Njegovo razrješenje predlaže vlada, a razrješuje ga predsjednik Republike. Predsjednika Ureda predstavljaju tri potpredsjednika koje imenuje i razrješuje predsjednik Ureda na vlastiti prijedlog. **DK:** Ministarstvo industrije, poduzetništva i financijskih poslova daje prijedloge, a vlada izvršava imenovanja. Nijedno tijelo ne predlaže razrješenje. Vlada izvršava razrješenja. **DE:** Tijela Saveznog ureda za zaštitu tržišnog natjecanja (Bundeskartellamt) koja donose odluke su odjeli nadležni za donošenje odluka. Odluke odjela nadležnih za donošenje odluka donose njihovi članovi (predsjednik i dva pridružena člana). Oni su doživotni državni službenici koji moraju biti kvalificirani za obnašanje dužnosti sudaca ili viših državnih službenika. Savezni ured za zaštitu tržišnog natjecanja predlaže voditelje predmeta za članove odjela, a imenuje ih Savezno ministarstvo gospodarstva i energetike. Ne postoji izričita odredba o razrješenju člana odjela nadležnog za donošenje odluka. Savezno ministarstvo gospodarstva i energetike može izdati nalog za razrješenje samo na temelju općih propisa o državnoj službi. Savezni ured za zaštitu tržišnog natjecanja može premjestiti članove odjela iz jednog u bilo koji drugi svoj odjel. **IE:** predsjednika i dva do četiri povjerenika predlaže Služba za imenovanje javnih službenika, a imenuje ih ministar poduzetništva, trgovine i zapošljavanja. Ministar poduzetništva, trgovine i zapošljavanja razrješuje predsjednika i dva do četiri povjerenika. **EE:** glavnog ravnatelja estonskog tijela nadležnog za tržišno natjecanje imenuje i razrješuje ministar pravosuđa na prijedlog glavnog tajnika Ministarstva pravosuđa. **EL:** odbor grčkog Povjerenstva za zaštitu tržišnog natjecanja koji je nadležan za donošenje odluka sastoji se od deset članova, uključujući predsjednika, potpredsjednika, šest izvjestitelja i dva redovna člana te njihove zamjenike. Predsjednik i potpredsjednik Povjerenstva biraju se na prijedlog ministra razvoja odlukom Vijeća ministara koja se donosi nakon što svoju suglasnost da Odbor za institucije i transparentnost u parlamentu. Izvjestitelje te dva redovna i zamjenska člana Povjerenstva bira ministar razvoja, nakon što svoju suglasnost da parlamentarni Odbor za institucije i transparentnost, na temelju popisa kandidata koji sastavlja Odbor za odabir nakon otvorenog natječaja koji uključuje podnošenje osobne dokumentacije i razgovor. Redovni i zamjenski članovi Povjerenstva za tržišno natjecanje te izvjestitelji imenuju se odlukom ministra razvoja i ulaganja, koja se objavljuje u vladinom službenom listu. Peteročlani Odbor za odabir sastoji se od: a) predsjednika ili potpredsjednika Državnog vijeća ili predsjednika ili potpredsjednika Državnog pravnog vijeća u svojstvu predsjednika Odbora, b) predsjednika ili potpredsjednika Vrhovnog vijeća za izbor državnih službenika (ASEP), c) jednog od bivših predsjednika ili potpredsjednika Povjerenstva za tržišno natjecanje, imenovanog ždrijebom, d) člana nastavnog i znanstvenog osoblja visokog učilišta specijaliziranog za pravo tržišnog natjecanja, kojeg predlaže ministar razvoja i e) člana nastavnog i znanstvenog osoblja visokog učilišta specijaliziranog za ekonomiju tržišnog natjecanja, kojeg predlaže ministar razvoja. Disciplinski postupak protiv predsjednika i članova pred Disciplinskim vijećem pokreće Vijeće ministara na prijedlog ministra razvoja i ulaganja. Disciplinsko vijeće sastoji se od dvaju (2) državnih savjetnika, jednog (1) suca Vrhovnog suda i dvaju (2) sveučilišnih profesora, aktivnih profesora ili profesora emeritusa, specijaliziranih za pravo tržišnog natjecanja u području trgovačkog, kaznenog ili javnog prava ili ekonomije, a njihov mandat traje pet godina. **ES:** Ministarstvo za gospodarstvo i konkurentnost predlaže 10 članova Odbora CNMC-a, uključujući njegova

predsjednika i potpredsjednika, a imenuje ih vlada. Parlament može uložiti veto na imenovanje predloženih kandidata apsolutnom većinom (50 % + 1). Vlada predlaže i izvršava razrješenje članova Odbora. **FR**: predsjednik Republike imenuje sva četiri potpredsjednika Odbora (stalni članovi) te 12 privremenih članova i dva stručna člana koji sudjeluju u donošenju odluka nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje o pitanjima koja se odnose na regulirane pravne djelatnosti. Odbor nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje predlaže razrješenje člana Odbora, a predsjednik Republike izvršava razrješenje. **HR**: vlada predlaže članove nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje, a imenuje ih parlament. Vlada predlaže, a parlament izvršava njihovo razrješenje. **IT**: predsjednici Zastupničkog doma i Senata imenuju predsjednika i članove Odbora tijela nadležnog za tržišno natjecanje. Predsjednici parlamenta donose konačnu odluku o razrješenju nakon što odluka suca o izricanju dodatne kazne zabrane obnašanja javne dužnosti postane pravomoćna. **CY**: ministar energetike, trgovine i industrije daje prijedloge, a vlada (Vijeće ministara) izvršava imenovanja. Vlada (Vijeće ministara) predlaže i izvršava razrješenja. **LV**: Ministarstvo gospodarstva predlaže predsjednika Vijeća za tržišno natjecanje i četiri člana Vijeća, a imenuje ih Kabinet ministara. Ministarstvo gospodarstva predlaže njihovo razrješenje, a razrješuje ih odbor koji osniva Kabinet ministara. **LT**: predsjednik vlade predlaže članove tijela za donošenje odluka litavskog Vijeća za tržišno natjecanje, a imenuje ih predsjednik. Predsjednik vlade predlaže razrješenje članova tijela za donošenje odluka litavskog Vijeća za tržišno natjecanje, a razrješuje ih predsjednik. **LU**: provodi se javni poziv na podnošenje prijava, a predsjednik tijela nadležnog za tržišno natjecanje izvršava imenovanja. Vlada predlaže razrješenja, a čelnik države (veliki vojvoda) ih izvršava. **HU**: predsjednik mađarskog tijela nadležnog za tržišno natjecanje predlaže članove Vijeća za tržišno natjecanje, a imenuje ih mađarski predsjednik. To vijeće djeluje kao zaseban forum za donošenje odluka u okviru mađarskog tijela nadležnog za tržišno natjecanje. Predsjednik mađarskog tijela nadležnog za tržišno natjecanje predlaže razrješenje članova Vijeća za tržišno natjecanje, a mađarski predsjednik ga izvršava. **MT**: provodi se javni poziv na podnošenje prijava. Odbor guvernera malteškog tijela za tržišno natjecanje i zaštitu potrošača imenuje glavnog ravnatelja Ureda za tržišno natjecanje (nacionalno upravno tijelo nadležno za tržišno natjecanje) nakon savjetovanja s ministrom nadležnim za pitanja tržišnog natjecanja. Odbor guvernera malteškog tijela za tržišno natjecanje i zaštitu potrošača razrješuje glavnog ravnatelja. **NL**: Povjerenstvo za odabir, koje se sastoji od člana odbora nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje (ACM), ravnatelja uprave za politiku nadležne za nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje pri Ministarstvu, ravnatelja nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje, na zahtjev „vanjskih strana”, i savjetnika nizozemske Visoke državne službe (ABD), predlaže predsjednika i druga dva člana odbora nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje ministru gospodarskih poslova, koji zatim predlaže druge članove. Članove imenuje Vijeće ministara. Ministarstvo gospodarskih poslova predlaže i izvršava razrješenje članova. **AT**: vlada predlaže glavnog ravnatelja Saveznog tijela za tržišno natjecanje, a imenuje ga predsjednik. Vlada predlaže razrješenje glavnog ravnatelja Saveznog tijela za tržišno natjecanje, a razrješuje ga predsjednik. **PL**: predsjednik vlade predlaže i imenuje članove nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje. Predsjednik vlade predlaže njihovo razrješenje i razrješuje ih. **PT**: Ministarstvo gospodarstva predlaže članove tijela nadležnog za donošenje odluka u okviru nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje, parlament daje obrazloženo mišljenje, a vlada izvršava imenovanje. Parlament ili Vijeće ministara predlažu njihovo razrješenje, a razrješuje ih Vijeće ministara. **RO**: za devet članova plenuma Vijeća za tržišno natjecanje objavljuje se otvoreni poziv na podnošenje prijava. Stalni uredi Zastupničkog doma i Senata te pravnih i gospodarskih odbora tih domova predlažu kandidate, a Zastupnički dom i Senat ih odabiru i imenuju. Razrješenje članova provodi se de iure kad Vrhovni sud odluči o povredi. **SI**: vlada i Ministarstvo gospodarstva predlažu članove nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje, a bira ih parlament. Vlada predlaže njihovo razrješenje, a parlament ih razrješuje. **SK**: donošenje odluka u Uredu za suzbijanje monopola provodi se u dva stupnja, na razini Ureda i na razini Vijeća Ureda za suzbijanje monopola. U prvom stupnju odluku donosi odgovarajući odjel Ureda. U drugom stupnju Vijeće Ureda za suzbijanje monopola Slovačke Republike („Vijeće”) odlučuje o žalbama i preispituje odluke Ureda. Na grafikonu je prikazan način imenovanja i razrješenja Vijeća Ureda za suzbijanje monopola. Predsjednik Ureda predlaže članove Vijeća Ureda za suzbijanje monopola, koje se sastoji od samog predsjednika Ureda i šest članova Vijeća. Imenuje ih vlada. Predsjednik Ureda predlaže njihovo razrješenje, a razrješuje ih vlada. Predsjednika Vijeća imenuje i razrješuje predsjednik Republike. **FI**: Ministarstvo gospodarskih poslova i zapošljavanja predlaže glavnog ravnatelja te čelnika Odjela za tržišno natjecanje tijela za tržišno natjecanje i zaštitu potrošača, a imenuje ih vlada. Vlada razrješuje ravnatelje. **SE**: Vlada predlaže i imenuje glavnog ravnatelja nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje. Vlada predlaže njegovo razrješenje, a razrješuje ga vladino Disciplinsko povjerenstvo za visoke dužnosnike.

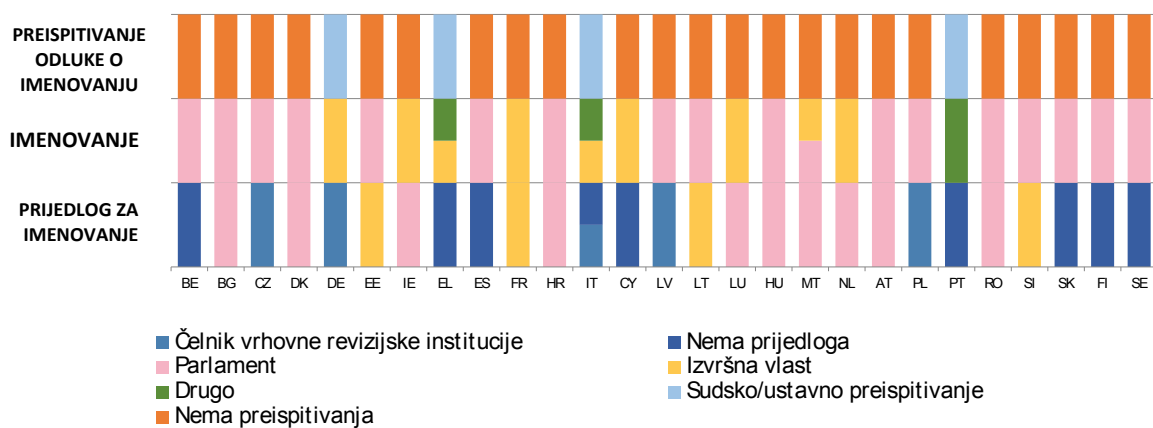
Vrhovne revizijske institucije su institucije za javni nadzor koje provode reviziju trošenja javnih sredstava. Njihova je glavna zadaća ispitati troše li se javna sredstva ekonomično, učinkovito i djelotvorno u skladu s postojećim pravilima i propisima. Djelotvorna revizija pridonosi izgradnji integriteta javnih financija i borbi protiv korupcije. Omogućuje otkrivanje nezakonitog trošenja sredstava i korupcije te pomaže u privođenju počinitelja pravdi. Vrhovne

revizijske institucije usto su dio nacionalnih sustava provjera i ravnoteže za zaštitu vladavine prava. Suradnja vrhovnih revizijskih institucija EU-a i Europskog revizorskog suda (ECA) uglavnom se odvija u okviru Odbora za kontakt¹³⁸.

Organizacija vrhovnih revizijskih institucija razlikuje se među državama članicama EU-a i ne postoji jedinstveni model za sve države članice. Vrhovne revizijske institucije mogu se podijeliti na dvije vrste: tijela sa sudskim ovlastima (¹³⁹) i tijela bez takvih ovlasti. Na čelu vrhovnih revizijskih institucija je jedna osoba (¹⁴⁰) ili njima upravlja kolegij (¹⁴¹). Vrhovne revizijske institucije moraju biti operativno neovisne i financijski autonomne. Prema međunarodnim standardima za neovisnost vrhovnih revizijskih institucija u postupku imenovanja, ponovnog imenovanja ili razrješenja čelnika vrhovne revizijske institucije i članova kolegija mora biti zajamčena neovisnost od izvršne vlasti (¹⁴²).

Na slikama 63 i 64 prikazana su tijela koja su uključena u imenovanje i razrješenje čelnika vrhovne revizijske institucije ili njezinih članova, ovisno o tome je li vrhovna revizijska institucija tijelo na čijem je čelu jedna osoba ili kolegij.

Slika .: Vrhovne revizijske institucije: imenovanje (*) (izvor: Europska komisija i Odbor za kontakt za vrhovne revizijske institucije)

(*) **BE:** kolegij – članovi Revizorskog suda su suci. U Revizorski sud bira ih Zastupnički dom. **BG:** kolegij – parlament bira potpredsjednike i članove Ureda za reviziju na prijedlog predsjednika Ureda za reviziju. Predsjednika bira parlament. **CZ:** kolegij – Zastupnički dom bira 15 članova na prijedlog predsjednika vrhovne revizijske institucije. Predsjednika i potpredsjednika imenuje predsjednik Republike na prijedlog Zastupničkog doma. **DK:** glavnog revizora imenuje predsjednik danskog parlamenta na preporuku Odbora za javne financije parlamenta i uz odobrenje Odbora za Poslovnik parlamenta. **DE:** predsjednik Savezne Republike Njemačke imenuje članove vrhovne revizijske institucije na prijedlog predsjednika vrhovne revizijske institucije. Predsjednika biraju dva doma parlamenta na prijedlog savezne vlade, a imenuje ga predsjednik Savezne Republike Njemačke. **EE:** tijelo koje predlaže: predsjednik Republike (u EE se predsjednika Republike ne smatra dijelom izvršne vlasti), odluka: parlament. **IE:** glavnog revizora imenuje irski predsjednik na prijedlog parlamenta. **EL:** kolegij – Revizorski sud je Vrhovni financijski sud. Njegovi su članovi suci, koji se imenuju predsjedničkom uredbom na temelju odluke Vrhovnog sudbenog vijeća. Predsjednik i potpredsjednici imenuju se predsjedničkom uredbom na prijedlog Vijeća ministara, nakon neobvezujućih mišljenja parlamenta i plenuma Suda. Odluke o imenovanju predsjednika/potpredsjednika ne preispituju se. **ES:** kolegij – savjetnici su suci, koje imenuje španjolski parlament (šest ih imenuje Kongres, a šest Senat). Predsjednika Revizorskog suda imenuje

¹³⁸ Strukturu Odbora za kontakt čini sam Odbor za kontakt, koji se sastoji od čelnika vrhovnih revizijskih institucija EU-a i Europskog revizorskog suda, časnika za vezu, koji osiguravaju aktivnu mrežu stručnih kontakata u Europi, te radnih skupina, mreža i radnih skupina za posebne teme revizije.

¹³⁹ BE, FR, EL, IT, PT, ES.

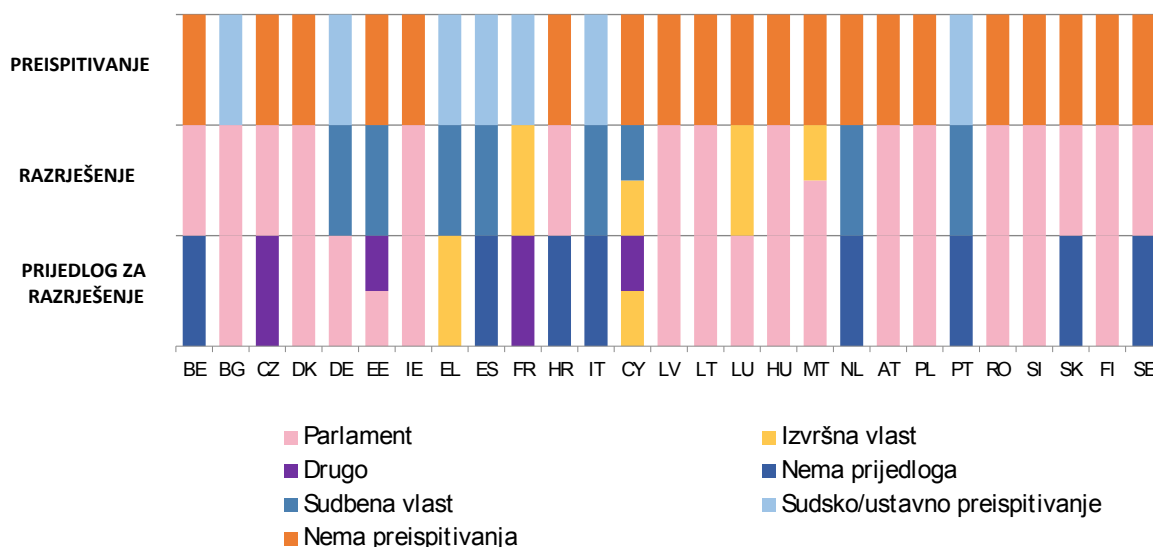
¹⁴⁰ AT, HR, CY, DK, EE, FI, HU, IE, LT, MT, SK, SE.

¹⁴¹ BE, BG, CZ, FR, DE, EL, LV, LU, NL, PL, PT, RO, SI, ES.

¹⁴² INTOSAI (2019.), Deklaracija iz Meksika o neovisnosti vrhovnih revizijskih institucija, načelo 2.

španjolski kralj među savjetnicima Suda na prijedlog plenuma Suda. **FR:** kolegij – prvi predsjednik i predsjednici vijeća su suci koji se imenuju uredbom predsjednika Republike koju donosi Vijeće ministara. **HR:** glavnog revizora imenuje parlament na prijedlog odbora nadležnog za izbor i imenovanja, pri čemu mišljenje daje odbor nadležan za financije i državni proračun. **IT:** kolegij. Revizorski sud ima središnji ured i regionalne urede. Njegovi su članovi suci koji su odabrani na temelju otvorenog natječaja. Vlada je ovlaštena imenovati kvotu sudaca Revizorskog suda nakon savjetovanja s predsjedništvom Revizorskog suda. Predsjednik Suda imenuje se uredbom predsjednika Republike na prijedlog Vijeća ministara (koje se mora savjetovati s Vijećem predsjedništva Revizorskog suda). **CY:** predsjednik Republike imenuje glavnog revizora i zamjenika glavnog revizora. Nijedno drugo tijelo ne sudjeluje u imenovanju. **LV:** kolegij. Članove vrhovne revizijske institucije imenuje parlament na preporuku glavnog revizora. Glavnog revizora imenuje parlament. **LT:** tijelo koje predlaže: predsjednik Republike; tijelo koje imenuje: parlament. **LU:** kolegij – predsjednika i članove vrhovne revizijske institucije imenuje veliki vojvoda na prijedlog parlamenta, koji utvrđuje popis kandidata. **HU:** predsjednika Državnog ureda za reviziju biraju zastupnici u Nacionalnoj skupštini dvotrećinskom većinom na prijedlog stalnog parlamentarnog odbora zaduženog za pitanja u nadležnosti ureda za reviziju. **MT:** glavni revizor službenik je Zastupničkog doma koji se imenuje odlukom predsjednika Republike kojom se provodi rezolucija Zastupničkog doma (dvotrećinska većina). Predsjednik nema diskrecijsko pravo u tom pogledu. **NL:** kolegij. Članovi Revizorskog suda imenuju se kraljevskom uredbom s popisa triju osoba koji sastavlja donji dom parlamenta. Predsjednika Revizorskog suda, koji se bira među njegovim članovima, imenuje čelnik države na preporuku vlade. **AT:** predsjednika austrijskog Revizorskog suda bira parlament dvotrećinskom većinom na prijedlog njegova Glavnog odbora. **PL:** kolegij. Članove imenuje predsjednik Sejma (donji dom parlamenta) na zahtjev predsjednika vrhovne revizijske institucije. Predsjednika imenuje Sejm uz suglasnost Senata na prijedlog predsjednika Sejma ili skupine od najmanje 35 zastupnika u Sejmu. **PT:** kolegij. Članovi Revizorskog suda su suci koji se odabiru u okviru javnog natječaja. Predsjednika imenuje predsjednik Republike na prijedlog vlade. **RO:** kolegij – članove i predsjednika Revizorskog suda predlaže i imenuje zakonodavac. **SI:** kolegij. Njegovi su članovi predsjednik i dva potpredsjednika, koje imenuje parlament (apsolutnom većinom glasova) na prijedlog predsjednika Republike. **SK:** čelnika vrhovne revizijske institucije bira parlament. **FI:** glavnog revizora bira parlament. **SE:** glavnog revizora i zamjenika glavnog revizora bira i imenuje parlament.

Slika .: Vrhovne revizijske institucije: razrješenje (*) (izvor: Europska komisija i Odbor za kontakt za vrhovne revizijske institucije)

(*) **CZ:** Zastupnički dom može razriješiti članove vrhovne revizijske institucije nakon odluke Disciplinskog vijeća vrhovne revizijske institucije u kojoj se predlaže razrješenje. Predsjednika i potpredsjednika vrhovne revizijske institucije može razriješiti predsjednik Republike na prijedlog Zastupničkog doma. **DK:** glavni revizor razrješuje se dužnosti odlukom predsjednika parlamenta na temelju pritužbe podnesene Odboru za javne financije i nakon savjetovanja sa zamjenicima predsjednika parlamenta. **DE:** nema posebnog postupka razrješenja. Budući da ponovni izbor nije moguć, čelnika vrhovne revizijske institucije razrješuje se na kraju njegova dvanaestogodišnjeg mandata. Međutim, članovi vrhovne revizijske institucije mogu podlijetati disciplinskim postupcima koji u određenim slučajevima mogu dovesti do razrješenja. Ti se postupci provode pred posebnim vijećem Saveznog vrhovnog suda (Dienstgericht des Bundes). Prijedlog za takav postupak podnosi predsjednik bilo kojeg doma parlamenta. **EE:** glavni revizor može biti razriješen odlukom Vrhovnog suda na zahtjev kancelara za pravosuđe

uz suglasnost većine zastupnika u parlamentu. **IE**: glavni revizor može biti razriješen dužnosti odlukom predsjednika samo ako oba doma parlamenta donesu rezolucije kojima se poziva na njegovo razrješenje. **EL**: članovi su suci. Prijedlog za razrješenje/pokretanje disciplinskih mjera: ministar pravosuđa; odluka o razrješenju: Vrhovno disciplinsko vijeće. **ES**: članovi Revizorskog suda mogu biti razriješeni samo zbog teškog kršenja dužnosti nakon sudskog postupka. **FR**: tijelo za imenovanje odlučuje o razrješenju na preporuku Visokog vijeća Revizorskog suda u sastavu za disciplinski postupak. **HR**: odluku o razrješenju donosi Hrvatski sabor. **IT**: suci Suda mogu biti razriješeni samo nakon disciplinskog ili kaznenog postupka pred Sudbenim vijećem Revizorskog suda. Predsjednik Suda ne može biti razriješen dužnosti, koju napušta dobrovoljnom ostavkom ili umirovljenjem zbog dobne granice. **CY**: glavni revizor može biti razriješen samo zbog teške povrede dužnosti nakon presude Vrhovnog ustavnog suda. Predsjednik Republike i glavni državni odvjetnik mogu podnijeti zahtjev za razrješenje. Predsjednik službeno donosi odluku o razrješenju glavnog revizora, ali ga obvezuje presuda. **LV**: parlament može razriješiti glavnog revizora i članove Vijeća Državnog ureda za reviziju samo na temelju sudske presude u kaznenom predmetu. **LT**: za razrješenje glavnog revizora nadležan je parlament. Razlozi za razrješenje iscrpno su navedeni u zakonodavstvu. **LU**: razrješenje se provodi odlukom velikog vojvode na prijedlog parlamenta i uz prethodno mišljenje vrhovne revizijske institucije. **HU**: predsjednik Državnog ureda za reviziju može biti razriješen odlukom parlamenta. Postupak pokreće nadležni parlamentarni odbor. **MT**: razrješenje se provodi zbog dokazane nesposobnosti za obavljanje dužnosti ili dokazanog neprimjerenog ponašanja. Prijedlog: zastupnički dom (dvoćetinska većina). Odluka: predsjednik Republike službeno donosi odluku, ali ga obvezuje odluka parlamenta. **NL**: Vrhovni sud može razriješiti ili suspendirati članove vrhovne revizijske institucije. **AT**: za odluku o razrješenju potrebna je dvoćetinska većina u Nacionalnom vijeću. **PL**: prijedlog o razrješenju može podnijeti predsjednik Sejma ili skupina od najmanje 35 zastupnika u Sejmu (donji dom parlamenta); odluku o razrješenju donose Sejm i Senat, koji mora dati svoju suglasnost za odluku o razrješenju koju donosi Sejm. **PT**: članove vrhovne revizijske institucije nije moguće razriješiti, osim na temelju disciplinskog postupka u okviru vrhovne revizijske institucije. Stalni odbor kojim predsjedava predsjednik i koji se sastoji od potpredsjednika i sudaca iz svakog pojedinog vijeća koje biraju kolege suci odgovoran je za izvršavanje disciplinskih ovlasti, pri čemu postoji mogućnost podnošenja žalbe općoj plenarnoj skupštini. Čelnika vrhovne revizijske institucije može razriješiti čelnik države na prijedlog vlade. U praksi ta mogućnost nikad nije iskorištena. **RO**: članove vrhovne revizijske institucije može razriješiti samo parlament na prijedlog stalnih odbora za proračun, financije i banke dvaju domova parlamenta. **SI**: razrješenje predsjednika ili potpredsjednika vrhovne revizijske institucije može predložiti najmanje 15 zastupnika u parlamentu. Konačnu odluku donosi parlament. **SK**: parlament može razriješiti predsjednika/potpredsjednike pod zakonski propisanim uvjetima. **FI**: parlament odlučuje o razrješenju na prijedlog Povjerenstva za administrativna pitanja parlamenta (koje čine predsjednik parlamenta, dva potpredsjednika parlamenta i četiri zastupnika u parlamentu). **SE**: parlament može razriješiti glavnog revizora samo ako on više ne ispunjava uvjete za tu dužnost ili ako je kriv za ozbiljnu nepažnju (tri četvrtine glasova i više od polovine zastupnika u parlamentu (Riksdag)).

3.2. Sažetak pokazatelja relevantnih za jedinstveno tržište

Osim pokazatelja za sudove, državna odvjetništva i druga pravosudna tijela, u Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. prvi se put prikazuju obilježja nekoliko drugih javnih tijela zaduženih za primjenu prava EU-a u određenim područjima, kao što su borba protiv korupcije, javna nabava i tržišno natjecanje.

Na slikama 59 i 60 prikazano je kako poduzeća percipiraju neovisnost prvostupanjskih tijela za reviziju postupaka javne nabave i nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje.

U Pregledu stanja u području pravosuđa za 2025. prikazuju se i obilježja neovisnih tijela koja su relevantna za funkcioniranje jedinstvenog tržišta. Na slici 61 prikazano je kako se imenuju i razrješuju članovi i/ili čelnici prvostupanjskih tijela za reviziju postupaka javne nabave, na slici 62 prikazano je isto za nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje, dok su na slikama 63 i 64 prikazana tijela uključena u imenovanje i razrješenje čelnika vrhovnih revizijskih institucija ili njihovih članova, ovisno o tome je li riječ o tijelu na čijem je čelu jedna osoba ili kolegij.

4. ZAKLJUČCI

Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2025. donosi još temeljitiji uvid u djelotvornost pravosudnih sustava u državama članicama. Pokazatelji ukazuju na stalan rad na poboljšanju učinkovitosti, kvalitete i neovisnosti pravosudnih sustava. Osim toga, prikazuju određene strukturne aspekte drugih javnih tijela zaduženih za primjenu prava EU-a. Međutim, i dalje tek treba postići da građani steknu puno povjerenje u pravne sustave svih država članica. Informacije u Pregledu stanja u području pravosuđa u EU-u pridonose praćenju u okviru europskog ciklusa vladavine prava i koriste se u pripremi godišnjeg izvješća Komisije o vladavini prava.